

OBRANA

**Šťastné, veselé
a vojenské Vianoce!**

**Liaheň
policajtov**

**Víťazi
rezortných
súťaží**

**Kongres
vojenskej tlače**

**Tajomná skratka
CIMIC**

**Spartan
pristál
v Kuchyni**

Deň
hrdinov

Deň vojnových veteránov je príležitosťou vzdať hold všetkým statočným ľuďom, ktorí bojovali za našu lepšiu budúcnosť,“ zdôraznil 11. novembra minister obrany Peter Gajdoš. V bratislavských Kopčanoch, pri pamätníku na cintoríne vojakov, ktorí zahynuli v prvej svetovej vojne, si pripomenul 99. výročie jej ukončenia spolu s predsedom Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Antonom Hrnkom, generálnym tajomníkom služobného úradu MO SR Jánom Holíkom a zástupcom náčelníka GŠ OS SR – náčelníkom štábu generálmajorom Miroslavom Kocianom. Potom sa minister postavil na štart 4. ročníka Behu na počesť vojnových veteránov. Na obnovenom cintoríne z prvej svetovej vojny v Trenčíne – Zábraní si výročie pripomenuli prezident SR Andrej Kiska so štátnym tajomníkom Mariánom Saloňom a náčelníkom generálneho štábu generálom Milanom Maximom. K Pamätníku západného odboja na Šafárikovom námestí v Bratislave položil veniec štátny tajomník Saloň spolu s veľvyslancom Veľkej Británie Andrewom Garthom. Zástupca náčelníka GŠ OS SR generálporučík Pavel Macko sa zúčastnil aj na pietnych spomienkach pri pamätníku na bratislavskej Murmanovej výšine a pri pamätníku padlých britských letcov v Čunove.

(pv)

Foto: Ivan Kelement, Jozef Žiak a autor

Vážení profesionálni vojaci a zamestnanci ministerstva,

máme za sebou ďalší spoločný rok práce a pred sebou obdobie, keď zvykneme vo väčšej miere bilancovať. Do funkcie ministra obrany som nastúpil s ideálmi urobiť čo najviac pre profesionálnych vojakov a zároveň splniť záväzok z volebného programu Slovenskej národnej strany, vybudovať moderné a akcieszopné ozbrojené sily. Jedným dychom si však treba vzápätí priznať, že nie je možné zmeniť všetko, čo sa aj s prihliadnutím na neustále poddimenzovaný

rozpočet, zanedbávalo. Napriek tomu si dovoľm tvrdiť, že sme toho v tomto roku z hľadiska pozitívnych zmien stihli dosť veľa. Okrem aktualizácie Obrannej stratégie SR sme pripravili novú Vojenskú stratégiu, participovali sme na príprave Bezpečnostnej stratégie SR, ale predovšetkým sme pripravili Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030. Takýto obranný investičný plán v našom rezorte absentoval prakticky od vzniku našich ozbrojených síl, čiže takmer 25 rokov. Tento dokument je potvrdením nášho záväzku, že máme záujem pokračovať v systémovej a systematickej modernizácii. Čo ma však mimoriadne teší, je fakt, že v tomto roku získala modernizácia konečne aj reálne kontúry a podarilo sa nám dokončiť projekty v podobe dodávky nových vrtulníkov UH-60 M Black Hawk a lietadla C-27J. No a napokon nemôžem nespomenúť Bezpečnostnou radou SR a vládou schválený mandát pre realizáciu obstarania vozidiel 8x8 a 4x4, čo v praxi znamená kľúčovú modernizáciu jadra našich ozbrojených síl, ktorým sú naše pozemné sily. Čo chcem osobitne vyzdvihnúť, je miera zapojenia nášho obranného priemyslu do týchto projektov. Jednoducho, chceme náš slovenský výrobok, prácu pre našich ľudí a chceme maximálne eliminovať závislosť od dodávok náhradných dielcov z iných krajín. Nemenej dôležité však je, aby sme zabezpečili pre vojakov aj adekvátny výcvik, pretože ten musí byť vyvážený so samotnou modernizáciou. Som rád, že v tomto roku sa nám podarilo vycvičiť ďalších príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy a prvýkrát od roku 1993 sme cvičili aj vojakov v zálohe, čoho výsledkom sú prví príslušníci aktívnych záloh. Samozrejme, ako som už spomínal v úvode, nie všetko sa podarilo. Určite chceme v budúcom roku urobiť pre vojakov viac v oblasti zabezpečenia výstrojných súčiastok. Hneď niekoľko významných krokov sa nám v uplynulom období podarilo z hľadiska plnenia medzinárodných záväzkov. Zamerali sme sa na dosiahnutie počiatkovej operačnej pripravenosti mechanizovanej brigády, ako nášho najdôležitejšieho záväzku. Pokračovali sme v plnení úloh v rámci operácie Resolute Support v Afganistane, pôsobili sme v Lotyšsku, pričom na túto aktivitu nadviažeme aj v budúcom roku vyslaním vojakov do eFP. Historicky prvýkrát sme sa zapojili do námornej operácie EUNAFORMED SOPHIA, kde pôsobia vojenská policajti, vyslali sme vojakov do Iraku a, samozrejme, naši vojaci si zodpovedne plnili svoje úlohy aj v ostatných operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. No a v neposlednom rade sme sa prihlásili k PESCO, čo je opäť príležitosť na posilnenie našich obranných spôsobilostí. Mohol by som pokračovať ďalej, veď napokon počas celého roka nám robili radosť aj naši vojenský športovci, a Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica oslávilo už 50. výročie svojho vzniku. A opäť sme svojím podielom prispeli k šíreniu národných vojenských tradícií, pretože si históriu našej krajiny skutočne vážime. V každom prípade verím, že budúci rok bude pre nás v každej z oblastí ešte o niečo úspešnejší. Všetkým vám želim krásne sviatky s vašimi blízkymi a do nového roka, v ktorom naše ozbrojené sily oslavia už štvrtoročie, vykročiť tou správnou nohou.

Peter GAJDOŠ
minister
obransy SR

skej prípravy a prvýkrát od roku 1993 sme cvičili aj vojakov v zálohe, čoho výsledkom sú prví príslušníci aktívnych záloh. Samozrejme, ako som už spomínal v úvode, nie všetko sa podarilo. Určite chceme v budúcom roku urobiť pre vojakov viac v oblasti zabezpečenia výstrojných súčiastok. Hneď niekoľko významných krokov sa nám v uplynulom období podarilo z hľadiska plnenia medzinárodných záväzkov. Zamerali sme sa na dosiahnutie počiatkovej operačnej pripravenosti mechanizovanej brigády, ako nášho najdôležitejšieho záväzku. Pokračovali sme v plnení úloh v rámci operácie Resolute Support v Afganistane, pôsobili sme v Lotyšsku, pričom na túto aktivitu nadviažeme aj v budúcom roku vyslaním vojakov do eFP. Historicky prvýkrát sme sa zapojili do námornej operácie EUNAFORMED SOPHIA, kde pôsobia vojenská policajti, vyslali sme vojakov do Iraku a, samozrejme, naši vojaci si zodpovedne plnili svoje úlohy aj v ostatných operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. No a v neposlednom rade sme sa prihlásili k PESCO, čo je opäť príležitosť na posilnenie našich obranných spôsobilostí. Mohol by som pokračovať ďalej, veď napokon počas celého roka nám robili radosť aj naši vojenský športovci, a Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica oslávilo už 50. výročie svojho vzniku. A opäť sme svojím podielom prispeli k šíreniu národných vojenských tradícií, pretože si históriu našej krajiny skutočne vážime. V každom prípade verím, že budúci rok bude pre nás v každej z oblastí ešte o niečo úspešnejší. Všetkým vám želim krásne sviatky s vašimi blízkymi a do nového roka, v ktorom naše ozbrojené sily oslavia už štvrtoročie, vykročiť tou správnou nohou.

NA TITULNEJ STRANE: Minister obrany odovzdal vojakom nové dopravné lietadlo Spartan

7 Vyhodnotenie rezortných súťaží
FotoAtack a Galéria MIL 2017

8 Odbor výcviku a kynológie Vlkánová –
Hronsek: liaheň vojenských policajtov

16 Rozhovory s ordinárom Františkom
Rábekom a generálnym duchovným
Marianom Bodolló

18 TÉMA: Vojenské Vianoce

24 Pekelná mačka Grumman F6F Hellcat

26 An-178 na Blízkom východe

28 OSUDY: generálmajor Ján Salaganič

30 Na Dukle ocenili odbojárrov

32 Bitka pri Little Bighorne

34 Hlavný poddôstojník Spojeneckého
veliteľstva NATO pre transformáciu štábný
nadrotmajster Jack Johnson jr.

36 38. kongres Európskej asociácie vojenskej
tlače EMPA

43 Permanent Structured Cooperation PESCO

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • č. 12/2017 • Redakčná uzávierka 20. 11. 2017 • Do výroby zadané 24. 11. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

„Keď sme v lete v Prešove slávnostne odovzdávali našim vzdušným silám prvé dva vrtuľníky Black Hawk, vyslovil som želanie, že by som bol rád, ak by bolo takýchto chvíľ, čo najviac. Uplynulo pár mesiacov a je tu opäť ďalší veľký deň pre naše ozbrojené sily,“ konštatoval minister obrany.

Posilnená nasaditeľnosť

Nákup dvoch dopravných lietadiel C-27J Spartan sa uskutočnil v súlade s Koncepciou rozvoja Vzdušných síl OS SR. Zmluva o dodávke bola podpísaná v roku 2014. Nový stroj nahradí už vyradené lietadlá An-24 a An-26. Vzdušné sily OS SR tak neprídu o spôsobilosť dopravného letectva s prepravnou kapacitou, akou od vyradenia lietadiel typu Antonov dočasne nedisponovali.

„Prílet Spartana je súčasťou naplňovania ťažiskového cieľa, o ktorom hovoríme už dosť rokov, a to, že Slovensko bude mať malú, profesionálnu, dobre vycvičenú a nasaditeľnú armádu. Nové dopravné lietadlo k tejto nasaditeľnosti mimoriadne prispieva,“ ocenil predseda Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko. Dodal, že v rámci modernizácie treba venovať veľkú pozornosť aj našim pozemným silám. „Musíme prezbriť naše prápory, aby mali bojovú techniku na úrovni súčasnosti a splniť úlohu, ktorú máme v rámci národných cieľov – vybudovať a pripraviť mechanizovanú brigádu. Aby sme na ešte vyššej úrovni zabezpečili obranyschopnosť našej republiky a plnenie všetkých záväzkov.“

„Tento deň patrí k tým skutočne významným, ktoré som zažil ako náčelník

generálneho štábu, pretože z pohľadu prezbrojovania je Spartan jeden z ďalších výrazných krokov k modernizácii ozbrojených síl. Aj s očakávaným príletom ďalšieho dopravného lietadla sa výrazne zvýšia spôsobilosti našich vzdušných síl v oblasti prepravy osôb a materiálu vzdušnou cestou. Tá býva v konečnom dôsledku často lacnejšia ako presuny po cestách, nehovoriac už o rýchlosti, ktorá je pre nás vojakov mimoriadne dôležitá,“ zdôraznil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Poznamenal, že zavádzanie modernej techniky bude aj jedným z motivačných faktorov pre záujemcov o službu v ozbrojených silách.

Preškolení piloti aj technici

Nový C-27J Spartan prepraví okrem trojčlennej posádky 46 vojakov. Možno ho využiť aj v rámci domáceho krízového manažmentu, napríklad pri preprave ranených, odsunu ľudí z ohrozených oblastí, alebo naopak, v prípade potreby núdzového zásobovania, hasenia požiaru alebo inej pomoci.

„Na túto novú techniku sme čakali veľmi dlho, viete dobre, že bola vysúťažená pred desiatimi rokmi. Znamená to pre nás novú kvalitu vrátane dopravy do misií. Spartan pokryje v tomto smere naše nateraz všetky záujmové oblasti, teda Afganistan, Irak, Cyprus, Bosnu a Hercegovinu, aj Pobaltie,“ konštatoval veliteľ vzdušných síl brigádny generál Ľubomír Svoboda. Uviedol, že v prvom štádiu boli na simulátoroch u výrobcu lietadiel v Taliansku precvičené prvé dve osádky, pred príletom druhého lietadla budú ďalšie dve. „Simulátor na Spartany síce na Slovensku nemáme, ale ak to bude potrebné, vytvoríme podmienky, aby si posádky obnovovali výcvik aj na

Spartan je už doma

Minister obrany SR Peter Gajdoš 31. novembra v priestoroch Dopravného krídla gen. M. R. Štefánika v Kuchyni slávnostne odovzdal vojakom prvé z dvoch nových dopravných lietadiel Spartan.

Viacúčelové transportné lietadlo

C-27J Spartan

Dĺžka: 22,7 m
Výška: 9,64 m
Rozpätie: 28,7 m
Max. rýchlosť 602 km/h
Cestovná rýchlosť: 500 km/h
Dostup: 9 144 m

Max. dolet: 5 852 km
Hmotnosť prázdne liet.: 17 800 kg
max. vzletová: 30 500 kg
užit. náklad: 11 100 kg
Počet pasažierov: 46

simulátore. Majú ho napríklad partnerské vzdušné sily v Rumunsku.“

„V Taliansku sa popri posádkach pripravoval aj technický personál a niektoré odbornosti ešte preškoľujeme u nás na Slovensku,“ dodal veliteľ dopravného krídla v Kuchyni plukovník Peter Prokop. Konkretizoval, že k prvému lietadlu majú v Taliansku vyškolených štyroch pilotov (dvaja kapitáni a dvaja druhí piloti), dvoch loadmasterov (vojaci, ktorí sa starajú o nakládku a vykládku tovaru), plus tri desiatky príslušníkov technického pozemného personálu.

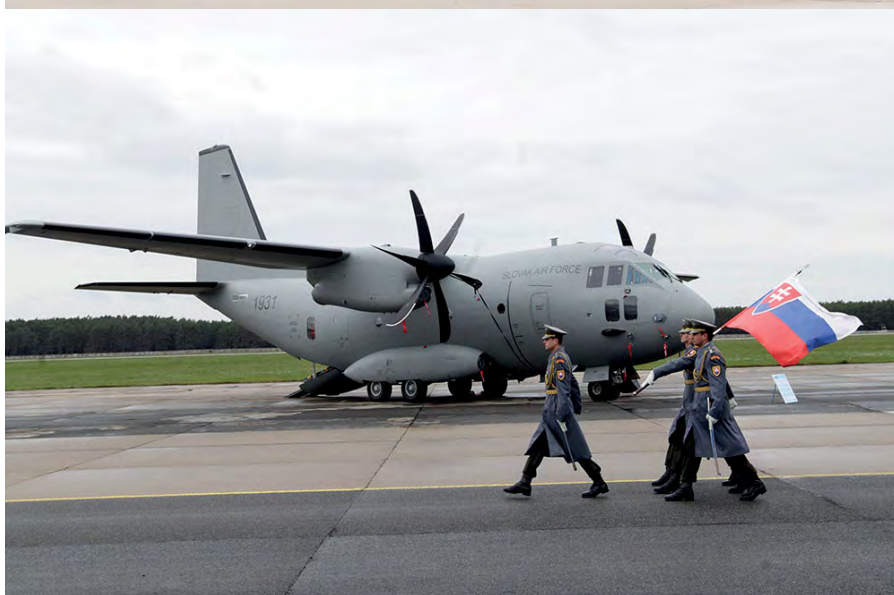
Na pozíciu kapitán lietadla (tiež aj veliteľ lietadla) bol pripravovaný aj major Jozef Dunaj. Skúsený pilot lieta od roku 1999 a má doteraz väčšinou na L-410 odlietaných vyše 2 500 hodín. Okrem väčšiny európskych letísk často pristával aj na leteckých základniach. „Spartan je väčší, modernejší, ale aj preň platia rovnaké zásady avioniky. Takže som pokojný a teším sa na lietanie,“ uviedol. Po siedmich týždňoch v Taliansku, kde prebiehala teoretická príprava a výcvik na simulátore, očakával praktickú časť leteckého výcviku, ktorá sa mala začať 2. novembra.

Šťastné lietanie!

„Stojíme tu v nádeji, že toto lietadlo bude použité v prospech človeka a pomôže rozvoju spoločného dobra, spravodlivosti a k zachovaniu i upevneniu pokoja vo svete...“ povedal vo svojom príhovore štábný kaplán dopravného krídla kpt. Slavko Ganaj.

Tiež minister obrany SR Peter Gajdoš zaželel pilotom a celému personálu veľa šťastných letových hodín. „Verím, že nová moderná technika bude pre vás zároveň aj motiváciou na ešte kvalitnejšie plnenie úloh.“

„S leteckým výcvikom sme začali presne podľa plánu, od 2. novembra lietame,

všetko prebieha v poriadku, aj počasie praje“ potvrdil nám o týždeň neskôr veliteľ dopravného krídla v Kuchyni a jeden

z kapitánov Spartana plukovník Peter Prokop.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

„Verím, že nová moderná technika bude pre vás zároveň aj motiváciou na ešte kvalitnejšie plnenie úloh.“

Peter Gajdoš,
minister obrany SR

Obstarávanie je transparentné

Proces obstarania vozidiel 8x8 a 4x4 je maximálne transparentný, cieľom vedenia rezortu obrany je vybrať najlepšie riešenie pre OS SR na základe ich operačných požiadaviek. V maximálnej možnej miere chce zapojiť domáci obranný priemysel, aby tak naplnilo ďalšiu z téz Programového vyhlásenia vlády SR. Realizácia projektu je v súlade s Dlhodobým plánom rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR do roku 2030. Na tlačovej konferencii 10. novembra to uviedol minister obrany SR Peter Gajdoš. Predseda komisie a koordinátor pre tvorbu, posudzovanie a realizáciu strategických dokumentov rezortu obrany a generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR Ján Holko pripomenul, že navrhované riešenie je zamerané predovšetkým na výskum a vývoj vlastných vozidiel 8x8 a 4x4. „Výsledkom budú vozidlá v stopercentnom vlastníctve Slovenskej republiky a okrem zavedenia do našich ozbrojených síl ich bude možné predávať aj ďalej. Znamená to viac práce pre slovenských občanov a to, že peniaze z predaja zostanú na Slovensku,“ povedal. S fínskou stranou bolo podpísané iba memorandum o spolupráci a naň nadväzujúca technická dohoda. Podpora vývoja a výskumu patrí do portfólia ministerstva obrany a na tento účel má v rozpočte vyčlenené peniaze. Aj to je jedna z aktivít z rámca Stálej štruktúrovanej spolupráce EÚ (PESCO). Podľa vládou schváleného materiálu z mája tohto roka by náklady na obstaranie vozidiel 8x8 nemali presiahnuť 417 miliónov eur. Obstaranie by sa malo realizovať v rokoch 2018 – 2024. V prípade vozidiel 4x4 je stanovená maximálna suma 782,7 milióna eur, pričom zavedené budú v rokoch 2019 až 2029. V oboch prípadoch sa počíta so zdrojmi z rozpočtu rezortu.

Foto: Ivan Kelement

Rezort vzdal úctu zosnulým

Profesionálni vojaci a zamestnanci rezortu obrany si 31. októbra pietnou spomienkou pri Pamätníku zmierenia v areáli Ministerstva obrany Slovenskej republiky pri príležitosti sviatku Pamiatky zosnulých uctili pamiatku zosnulých bývalých vojakov a zamestnancov rezortu obrany. Ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky biskup Mons. František Rábek v krátkej modlitbe pripomenul pomínernosť bytia a potrebu úcty k životu. Pri tejto príležitosti si vedenie rezortu uctilo zapálením sviečok v Sieni slávy osobitne aj 57 zosnulých profesionálnych vojakov, ktorí zahynuli počas plnenia úloh v zahraničných operáciách medzinárodného krízového manažmentu a misiách.

PESCO posilní spôsobilosti

Účasť v Stálej štruktúrovanej spolupráci Európskej únie (PESCO) pre nás znamená príležitosť posilniť naše obranné spôsobilosti, využiteľné či už na národné účely, alebo pri plnení našich medzinárodných záväzkov. Zároveň znamená intenzívnejšiu spoluprácu s ozbrojenými silami ostatných členských štátov EÚ. Zhodnotil to 13. novembra minister obrany SR Peter Gajdoš, keď spolu so štátnym tajomníkom rezortu diplomacie Ivanom Korčokom vyjadrili podpisom spoločnej notifikácie zámer Slovenskej republiky vstúpiť do PESCO. Mandát k tomuto aktu získali od vlády SR minulú stredu. Celkovo pristúpilo k PESCO 23 krajín.

Prezident ocenil zámer

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska 14. novembra na stretnutí s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom a ďalšími predstaviteľmi rezortu ocenil, že vláda a ministerstvo obrany uvažujú, ako zapojiť čo najväčšie množstvo slovenských firiem do projektu obstarania bojových vozidiel pre ozbrojené sily. Pripomenul potrebu nevyhnutnej modernizácie, ako aj transparentnosti celého procesu. Minister informoval prezidenta o procese obstarania bojových vozidiel. Prezident vyzdvihol, že v prospech predloženého riešenia svedčí aj analýza Útvary hodnoty za peniaze. „Modernizácia je záväzkom k našim občanom, k obranyschopnosti našej krajiny aj spojencom,“ zdôraznil prezident SR A. Kiska.

Spomienka na hrdinov

Pri príležitosti 99. výročia ukončenia prvej svetovej vojny navštívil štátny tajomník Marián Saloň spolu so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Pavlom Mackom a ďalšími predstaviteľmi rezortu 10. novembra vojnový cintorín v Trenčíne – Kubrej, aby si uctil spomienku padlých vojakov. Pietnu spomienku pripravil rezort obrany v spolupráci s Klubom generálov. Cintorín je takmer celý zrekonštruovaný zásluhou Klubu generálov, najmä genpor. v. v. Pavla Honzeka. Pochovaných je na ňom 771 identifikovaných vojakov desiatich národností a traja neznámi vojaci.

Deň boja za slobodu a demokraciu

Minister obrany Peter Gajdoš si spolu s predsedom Národnej rady Slovenskej republiky Andrejom Dankom 17. novembra pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu uctil na cintoríne vo Vrakuni pri Pamätníku popraveným a umučeným politickým väzňom komunizmu všetkých, ktorí položili životy v boji za demokratický režim a slobodu. Popoludní si minister obrany s ďalšími členmi vlády SR pripomenul Deň boja za slobodu a demokraciu aj v rámci pietneho aktu pri pamätníku na Devíne. Zamestnanci rezortu obrany a profesionálni vojaci si sviatok pripomenuli slávnostným nástupom v klube Ministerstva obrany SR už 16. novembra. Šéf rezortu obrany im vo svojom príhovore okrem iného vyjadril vďaku za to, že sa zodpovedným plnením úloh podieľajú na obrane a posilňovaní demokracie.

V Trenčíne vyhodnotili
FotoAtak a Galériu MIL 2017

Múzy v rovnošate

V Posádkovom klube Trenčín sa 9. novembra za účasti náčelníka Odboru personálneho manažmentu Štábu pre podporu operácií GŠ OS SR plukovníka Patrika Adamca, riaditeľa Personálneho úradu OS SR plukovníka Ivana Sálašihho a ďalších hostí uskutočnilo slávnostné vyhlásenie výsledkov celorezortných prehliadok FotoAtak a Galéria MIL za rok 2017.

Plukovník Adamec s uspokojením konštatoval, že prehliadky, ktoré organizuje Personálny úrad OS SR majú tradíciu a v roku 2017 sa do nich zapojilo 101 autorov z útvarov a zariadení celých ozbrojených síl s 343 súťažnými prácami.

FotoAtak

V súťaži FotoAtak v kategórii Žena v OS SR prvé miesto získal podplukovník v. v. Zdenko Zafko z Personálneho úradu Liptovský Mikuláš, v kategórii OS SR fotoobjektívom rotný Aleš Mucha zo zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl a v kategórii Voľná tvorba Jaroslav Matejček z Posádkového klubu Trenčín. Cenu riaditeľa Personálneho úradu OS SR získal podplukovník v. v. František Horečný z Posádkového klubu Trenčín a Čestné uznania kapitánka Lenka Halášová, Jana Grišová, podplukovník v. v. Zdenko Zafko a Vladimír Kročan, všetci z Personálneho úradu Liptovský Mikuláš, desiatnik Ľuboš Gergely z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu a Miroslav Rakús z MO SR Bratislava.

Galéria MIL

V súťaži Galéria MIL v kategórii Maliarstvo a sochárstvo zvíťazila Mariana Petříková z Personálneho úradu Liptovský Mikuláš, v kategórii Úžitkové umenie Jarmila Fabiánová z Posádkového klubu Trenčín a v kategórii Detská tvorba Miriama Šimonová z Trebišova. Čestné uznania si z Trenčína odniesli: Soňa Gajdošová z Liptovského Mikuláša, Žofia Valúchová zo zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, Henrieta Udvardyová z AOS Liptovský Mikuláš, Lenka Tomanová z Topografického ústavu Banská Bystrica, poručíčka Stanislava Masárová z trenčianskeho práporu podpory velenia pozemných síl, rotmajster Miroslav Katuščák z prešovského vrtuľníkového krídla a Lilien Vyskočová z Personálneho úradu Liptovský Mikuláš.

Na záver podujatia boli ocenení aj zástupcovia jednotlivých posádkových klubov z Trenčína, Bratislavy, Zvolena, Prešova a Liptovského Mikuláša, medzi nimi aj nestor vojenskej kultúry na Slovensku plukovník v. v. Mikuláš Horváth.

Text a foto: Jozef Žiak

1. MIESTO - VOĽNÁ TVORBA
rotn. Aleš Mucha - MilkyWay & AirGlow

1. MIESTO - OS SR FOTOOBJEKTÍVOM
rotn. Aleš Mucha - Mi-35 na SIAF 2017
- V novom šate

3. MIESTO - OS SR FOTOOBJEKTÍVOM
slob. Jozef Belák - VÚ 2207 Levice

2. MIESTO - ŽENA V OS SR
Ing. Vladimír Kročan - Vždy s úšmevom

3. MIESTO - ŽENA V OS SR
rotn. Aleš Mucha - Finančák v akcii

Liaheň vojenských policajtov

Dvojčlenná hliadka frekventantov je pri zásahu proti páchatel'ovi posilnená o psovoda a psa. Hoci boli poučení, ako sa správať, predsa len trochu neisto plnia pokyny psovoda. Nie sú si istí, či sa postavili správne, aby si ich pes nebodaj nepomýlil s páchatel'om, alebo aby mu nestáli v ceste.

Takto vyzerala jedna z modelových situácií jesenného vstupného odborného kurzu vojenských policajtov v priestoroch Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek. „Frekventanti sa vo výcviku učia aj ako sa správať ku psovi,“ vysvetľuje inštruktor oddelenia výcviku nadrotmajster Vladimír Bobuľa. Čo si môžu k nemu dovoliť. Kam sa majú postaviť, aby si ich pes pri zásahu nepomýlil s páchatelom. Najskôr im to vysvetlil psovod v teoretickej rovine, potom si prakticky precvičili, ako sa pohybovať, nerobiť prudké pohyby, nepostaviť sa psovi do cesty, napokon si vyskúšali aj silu zásahu psa. To už boli oblečení v ochranných prostriedkoch a pes na nich útočil ako na páchatela.

Takýto krst ohňom zažil aj frekventant kurzu slobodník Patrik Jákics z oddelenia ochrany objektov Odboru policajného výkonu Bratislava. „Mal som síce na sebe ochranné pomôcky, ale keď pes na mňa vyštartoval, nebolo mi všetko jedno. Ako sa približoval, vnímal som len jeho vycerené zuby. Nasledoval prudký náraz a bol som na zemi. Vidím, že je lepšie byť so psom kamarát ako nepriateľ. Veď je to ďalší platný člen hliadky, ktorý u páchatela vzbudzuje náležitý rešpekt,“ konštatoval slobodník Jákics. Začínal ako elektromechanik rotý bojového

počas modelových situácií. Stále však cíti, že toho ešte musí zvládnuť veľa, aby sa stal plnohodnotným vojenským policajtom.

Prínos kurzu ocenila aj poručíčka Anna Balážová, ktorá pôsobí ako vedúci starší dôstojník oddelenia obranného plánovania ekonomického zabezpečenia Odboru pod-

najmä v orientácii v zákonoch pri služobných zákrokoch. Je to zaujímavé. Vidím a cítim, že som už niekde inde, ako keď som prišla v septembri do kurzu. Myslím si, že by neuškodilo, keby sa ešte viac navýšil počet praktických zamestnaní.

Vstupný kurz

Riadiaci vstupného odborného kurzu Vojenskej polície kapitán Martin Čákovský pripomenul, že je určený najmä pre nových príslušníkov polície. Jeho cieľom je pripraviť ich po teoretickej a praktickej stránke v oblasti služobných zákrokov, dopravnej a poriadkovej služby a streleckej prípravy v policajnej praxi. Aby vedeli vykonávať služobné zákroky v rôznych situáciách, viesť služobné motorové vozidlo s využitím špeciálnych výstražných zvukových znamení, učia sa uskutočniť služobný zákrok aj s použitím psovoda, prakticky riadili cestnú premávku na križovatke ciest v obci Sliach, prešli priamym výkonom služby v oddeleniach policajného výkonu Lešť a Martin.

Inštruktor nadrotmajster Vladimír Bobuľa doplnil, že frekventanti musia pri modelových situáciách reagovať na meniacu sa situáciu. Spracovať aj celú dokumentáciu o služobnom zákroku. Teda vlastne zúročiť všetko, čo sa naučili v teórii i v praxi. „Na začiatku ich učíme zákony. Aby sa vedeli pohybovať v medziach zákona a neprekročili ich. Lebo potom by sa mohol zásah otočiť aj proti nim. Prichádzajú k nám aj vojenští policajti, ktorí už majú určité skúsenosti. Pri modelových situáciách kladieme veľký dôraz na správnu, zreteľnú a zrozumiteľnú komunikáciu v medziach zákona. Preveria si použitie donucovacích prostriedkov. Okrem pút sú nimi aj pes, fixovanie a prehliadnutie osoby.“

Ich činnosť pri zásahu zaznamenáva video. Po každej modelovej situácii nasleduje rozbor. Dozvedia sa, čo urobili dobre a čo zle. Pozrú si zo záznamu svoje konanie. Venuje sa im aj psycholog oddelenia výcvi-

„Dovedna sme od roku 2008 pripravili vyše päťtisíc sto frekventantov v rôznych kurzoch a výcvikoch. Z toho bolo vyše dvetisíc pre potreby útvarov a zariadení ozbrojených síl. Zvyšok pre vojenskú políciu.“

pplk. Marian Turanský,
riaditeľ Odboru výcviku a vojenskej
kynológie VP Vlkanová – Hronsek

zabezpečenia levického mechanizovaného práporu, ale vždy ho to ťahalo k Vojenskej polícii. Aj preto, že jeho otec bol 25 rokov policajtom. Od kurzu očakával, že ho dobre pripraví. Mnohému sa už priučil. Najmä

pory policajného výkonu v Trenčíne. „Veľmi pozitívne hodnotím prístup inštruktorov. Cítiť, že nám chcú odovzdať čo najviac zo svojich bohatých skúseností. Stretla som sa tu s mnohými pre mňa novými vecami,

ku kapitán v zálohe Ivan Sopoliga. Podľa neho musia používať hlasité povely. Musí byť všetkým jasné, kto celej situácii šéfuje a musí to byť práve vojenský policajt a nie páchatel'. Podľa neho je použitie donucovacích prostriedkov vlastne vyvrcholenie celého služobného zákroku. Ale treba to poriadne komunikovať. Snažia sa, aby to frekventanti pochopili a zvládli. Modelové situácie čo najviac približujú reálnej situácii, s ktorou sa vojenský policajti budú stretávať v živote pri plnení svojich povinností. „Modelové situácie vychádzajú z reálnych prípadov, ktoré sa naozaj stali. Pre mňa je pes po tom, ako som si vyskúšal jeho zásah ako figurant v rebríčku donucovacích prostriedkov veľmi vysoko. Mať pri sebe v hliadke psovoda so psom je veľmi účinná pomoc. Ešte účinnejšia ako mať pri sebe druhú zbraň,“ pripomína psychológ.

Spolupráca najmä s Čechmi

Vedúci oddelenia výcviku Odboru výcviku a kynológie VP Vľkanová – Hronsek major Pavol Sálus o vstupnom odbornom kurze vysvetlil, že dosiaľ trval osem týždňov. Tento rok bol predĺžený na desať týždňov. Kurz má za cieľ pripraviť človeka, ktorý ešte nemá skúsenosti z Vojenskej polície, alebo pôsobí napríklad v jej logistických zložkách, aby vedel určité zákroky vykonať sám, či v spojení so skúsenejším kolegom.

„Kurz by mohol byť ešte dlhší. U našich českých kolegov trvá dvadsať týždňov. Do kurzu vždy na základe praktických skúseností pridávame niečo nové. Prehodnotili sme streleckú prípravu. Z týždňa bojovej strelby sme teraz urobili systém základnej

policajnej strelby. Aby frekventant dokázal bezpečne manipulovať so zbraňou, vedel, kedy ju môže a nesmie použiť z pohľadu zákonov. Aby správne hodnotil svoje schopnosti: na takúto vzdialenosť ešte dokážem bezpečne použiť zbraň, aby som neohro-

zil iné osoby. Do kurzu sme zapracovali aj problematiku krízového manažmentu. Na základe skúseností z mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO. Pri úprave náplne kurzu využívame aj spätnú väzbu. Preto sa zaujímate, čo absolventi najviac využili, čo by potrebovali posilniť vo výučbe. Kurz sa skrátka neustále vyvíja,“ konštatoval major Sálus.

Veľmi si cení prácu skúsených inštruktorov: nadrotmajstrov Patrika Štefka, Vladimíra Bobuľu a rotmajstra Petra Toscana, ale aj výbornú spoluprácu s psychológom. Major Sálus prezradil, že chystajú nový kurz, nad ktorým pracovali už dlhšie. Bude to kurz policajnej strelby. Lebo čistá bojová strelba nie je vo všetkých smeroch až taká vhodná pre vojenských policajtov. Pretože často zasahujú pri iných okolnostiach a situáciách ako vojaci. Kurz bude rozdelený do troch stupňov. Prvý bude určený pre všetkých

vojenských policajtov, aby získali základné zručnosti a návyky. Druhý stupeň bude určený už pre špeciálnejšie pozície v rámci Vojenskej polície a tretí bude pre inštruktorov, aby dokázali potom pripravovať ľudí vo svojich odboroch. Bude otvorený aj pre ďalšie policajné zložky v rámci Slovenska.

Vedúci oddelenia výcviku vysoko oceňuje spoluprácu s českou Vojenskou políciou. Napríklad v decembri sa uskutoční spoločný výcvik ostreľovačov v priestoroch centra výcviku Lešť. Pri spoločných výcvikoch ide o odovzdávanie nových podnetov, skúseností. Je to obojstranné. To čo robí lepšie jedna strana, tá druhá preberá do svojich osnov. Prospešná bola aj výmena inštruktorov. V Čechách majú výborné školiace stredisko pre výcvik vodičov na bývalom vojenskom letisku Bechyně, kde sú k dispozícii výcvikové vozidlá. U nás také možnosti vojenský policajti nemajú. V tomto roku sa organizoval aj kurz Ochranca v Čechách v Prahe (minulý rok bol na Slovensku). Bola to výborná príležitosť na výmenu skúseností. Príslušné oddelenie českej Vojenskej polície je v tomto smere špičkou v celej ČR. Inštruktori z Vľkanovej – Hronseku sa v

tomto roku v Čechách zúčastnili na výcviku v zadržiavacích operáciách. Pôsobili na ňom aj americkí inštruktori.

Arno sa presadil

Neoddeliteľnou súčasťou Odboru výcviku a kynológie Vlkanová - Hronsek je oddelenie kynológie, ktoré sídli v Hronseku. Jeho vedúci major Peter Šoltés je zároveň hlavným kynológom rezortu obrany. Pripomína, že aj kynológia prešla v poslednom období určitými zmenami. „Na základe našich poznatkov sme zistili, že delenie na dve kategórie, ktoré sme využívali do tohto roka, teda strážne a hliadkové psy, neplnia celkom svoj účel. Lebo hliadkové psy potrebovali aj výcvik zo stráženia a opačne. Tak sme sa podľa vzoru policajného zboru rozhodli prejsť na všestrannú kynológiu. Tá umožňuje nasadenie psov v strážnych činnostiach aj v hliadkovej službe. Zaviedli sme základný a doškoloňovací kurz psovodov všestranných psov. Oba v trvaní desať týždňov a opakovací kurz psovodov všestranných psov v dĺžke päť týždňoch. Všetky majú platnosť štyri roky,“ približuje zmeny major Šoltés.

Medzitým sa k strážnemu stanovištu, kde je uviazaný päťročný belgický ovčiak Cid, približuje nepovolaná osoba. Pes ju vyštekáva. To je zároveň signál pre ostatných príslušníkov strážnej služby, že na strážnom stanovišti dochádza k narušeniu. Keď

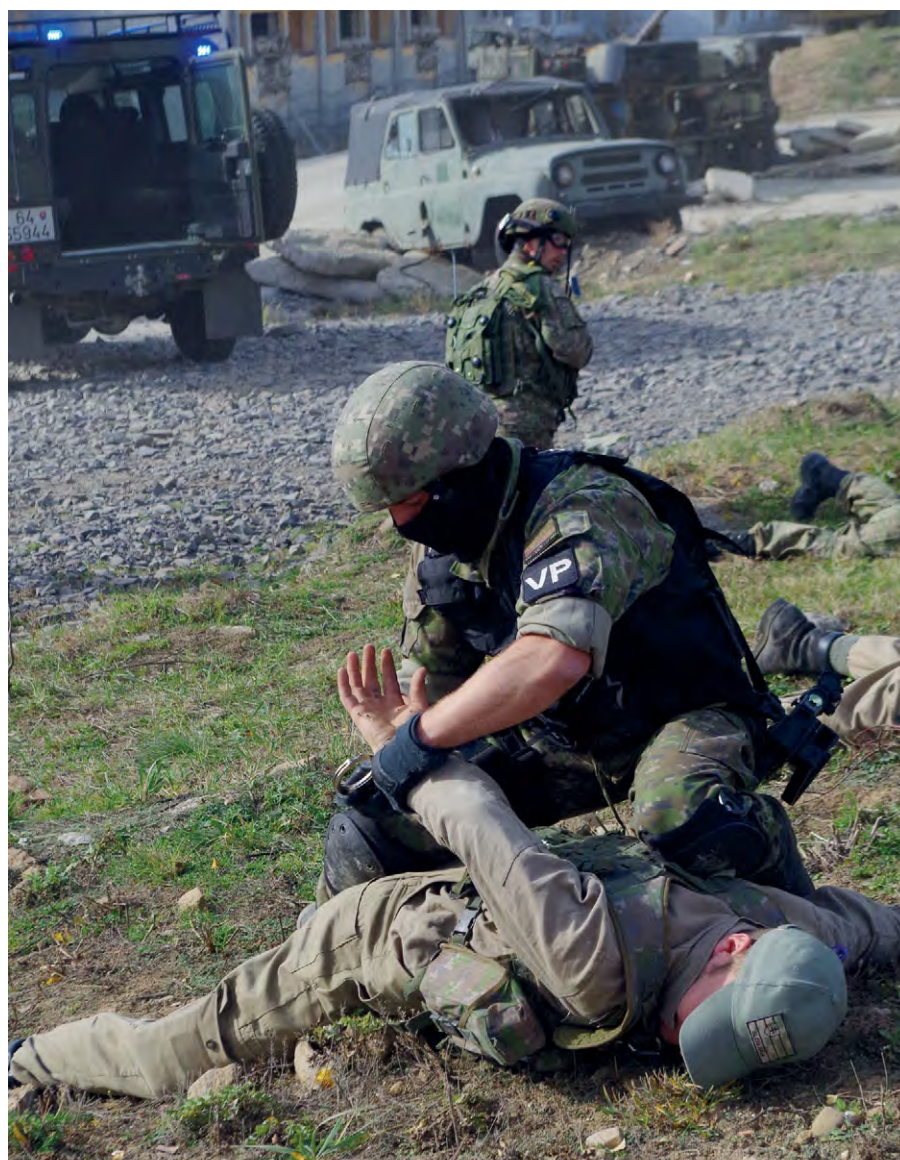

sa osoba napriek tomu približuje, vzrastá intenzita štekotu. Aby pes osobu odradil od vstupu na strážne stanovište. Keď sa mu to podarí, počká si na príchod psovoda Viliama Oravca a ukáže mu smer, ktorým narušiteľ odišiel. Je vypracovaná pachová stopa. Začína sa sledovanie. Po čase Cid už bez obojka vykoná služobný zákrok. Zahryzne a zadrží narušiteľa až do príchodu psovoda. Major Šoltés vysvetľuje, že činnosť služobného psa na úväznom bloku, teda samostatná činnosť služobného psa je pomerne náročná na výcvik. Chváli úspech, ktorý minulý rok dosiahol psovod Dušan Krupa so psom Arnom, ktorý plnil úlohy aj na základni v afganskom Kandaháre, na silne obsadenej medzinárodnej súťaži. V kategórii vyhľadávaní drog obsadili výborné druhé miesto.

Tisíce vyškolených

Riaditeľ Odboru výcviku a vojenskej kynológie VP Vlkanová - Hronsek podplukovník Marian Turanský konštatuje, že Odbor výcviku a kynológie je výcvikovým zariadením Vojenskej polície, ktoré zabezpečuje kvalifikovanú prípravu jej príslušníkov a príslušníkov Ozbrojených síl SR formou kurzov na vojenskú hodnosť, odborných kurzov a výcvikov. Hlavnými úlohami odboru sú príprava príslušníkov Vojenskej polície na plnenie úloh na území Slovenska a na plnenie úloh v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ďalej komplexné zabezpečenie (organizáciu, riadenie, odbornú prípravu, výkon a kontrolu) služobnej kynológie v rezorte obrany.

„Máme výhodu, že disponujeme svojím výcvikovým priestorom. V ňom prebieha praktický výcvik, strelecká príprava, vodičská príprava, taktika vykonávania služobných zákrokov i čiastkové výcviky služobnej kynológie. Vo Vlkanovej sú priestory určené predovšetkým na teoretickú prípravu. Je tam sídlo veliteľstva Odboru a oddelenia výcviku, učebne s vybavením a ubytovacie kapacity. V Hronseku je oddelenie kynológie. Máme veľmi dobrú spoluprácu s ostatnými slovenskými ozbrojenými zložkami. V rámci zahraničnej spolupráce sú najživšie kontakty s našou partnerskou Vojenskou políciou Armády ČR. Veľmi úzka je spolupráca s tamojším vzdelávacím zariadením Vojenskej polície vo Vyškove. Prospešné pre nás boli kontakty s vojenskými políciami Spojených štátov i Talianska. Dovedna sme od roku 2008 pripravili vyše päťtisíc sto frekventantov v rôznych kurzoch a výcvikoch. Z toho bolo vyše dvetisíc pre potreby útvarov a zariadení ozbrojených síl. Zvyšok pre Vojenskú políciu. Za prvý polrok roka 2017 vycvičili 167 vojenských policajtov a 231 príslušníkov ozbrojených síl. Okrem iného sme participovali i na príprave príslušníkov Vojenskej polície, ktorí v súčasnosti plnia úlohy v rámci operácie EUNAVFOR MED Sophia na nemeckej lodi v Stredozemnom mori,“ uzatvoril predstavenie činnosti Odboru výcviku a vojenskej kynológie VP Vlkanová - Hronsek podplukovník Marian Turanský.

Deň veteránov vo Francúzsku

Francúzsko si 11. novembra pripomenulo koniec prvej svetovej vojny spred 99 rokov. Emmanuel Macron položil v Paríži pri Víťaznom oblúku veniec k Hrobu neznámeho vojaka. Na slávnostnom akte nechýbali exprezidenti Nicolas Sarkozy a Francois Hollande. Už v piatok 10. novembra sa francúzsky prezident Macron v spoločnosti najvyššieho nemeckého predstaviteľa Franka-Waltera Steinmeiera zúčastnil v Alsasku na otvorení prvého francúzsko-nemeckého múzea. Predchodcovia súčasných prezidentov, Francois Hollande a Joachim Gauck, v roku 2014 položili základný kameň pre v piatok slávnostne otvorený múzejný komplex, v ktorom sa nachádza aj kostnica s ostatkami 12 000 neznámych vojakov. Najvyšší predstavitelia oboch krajín odhalili teraz nielen múzeum, ale aj pamätník obetí bojov o vrch Hartmannswillerkopf (Vieil Armand) v kraji Haut-Rhin na východe Francúzska. V oblasti Hartmannswillerkopf v pohorí Vogézy neďaleko hraníc s Nemeckom od začiatku roku 1915 do roku 1918 padlo od 20 000 do 30 000 francúzskych a nemeckých vojakov. Táto lokalita sa považuje za jedno z dejísk mimoriadne urputných bojov prvej svetovej vojny a býva označovaná aj ako „vogézsky Verdun“ či „mlynček na mäso“.

Foto: TASR

Ženy budú bojovať ďalej

Ženské kurdske oddiely, ktoré sa podieľali na oslobodzovaní severosýrskeho mesta Rakka od extrémistickej organizácie Islamský štát oznámili, že budú pokračovať v boji za oslobodenie žien žijúcich pod brutálnou vládou IS. Nisrín Abdulláhová z kudskej vojenskej organizácie Ženské obranné jednotky (YPJ) predniesla vyhlásenie na Rajskom námestí v Rakke, kde bojovníci IS kedysi verejne zabíjali ľudí. Abdulláhová uviedla, že čisto ženské vojenské oddiely stratili v štvormesačnej bitke 30 členiek. Za vlády Islamského štátu boli ženy nútené nosiť závoje zahaľujúce celé telo a za cudzoložstvo mohli byť ukameňované na smrť. Stovky žien a dievčat z irackej menšiny jezídov militanti IS väznili a nútili im sexuálne otroctvo.

Foto: TASR

Veteráni na Vítkove

Za účasti príslušníkov českých ozbrojených síl, historických útvarov, politikov i desiatok občanov sa v sobotu v Prahe na Vítkove uskutočnil slávnostný akt pri príležitosti Dňa vojnových veteránov. Po kladení vencov k tamojšiemu pamätníku udelil šéf českého rezortu obrany Martin Stropnický vysoké vyznamenania. Súčasťou slávnosti bol aj krst knihy o českých vojakoch pôsobiach v zahraničných misiách s názvom *Ten druhý život*, ktorá približuje účasť v misiách nielen formou rozhovorov, ale aj prostredníctvom fotografií. Deň vojnových veteránov si v ČR pripomínajú od roku 2001.

Litva kúpila rakety

Litva, ktorá hraničí s ruskou enklávou Kaliningrad, podpísala 26. októbra zmluvu na dodávku trvalého raketového systému zem-vzduch, ktorá sa má zrealizovať do troch rokov. Litovský minister obrany Raimundas Karoblis oznámil, že krajina „začala zaplňať obrovskú medzeru“ vo svojom národnom systéme obrany. Erik Lie z nórskej spoločnosti Kongsberg uviedol, že Litva si vybrala systém NASAMS. Spoločnosť Kongsberg informovala, že zmluva na obranný systém stredného doletu má hodnotu 109 miliónov eur. Litva uviedla, že dodávka systému sa má podľa plánu začať na budúci rok a ukončí sa do roku 2021.

Rusko obdarovalo Filipíny

Filipínsky prezident Rodrigo Duterte prijal 25. októbra na palube ruského torpédoborca Admiral Pantelejev v manilskom prístave veľkú dodávku vojenského vybavenia z Ruska, zahŕňajúcu 5 000 útočných pušiek AK-74M Kalašnikov a 20 nákladných vozidiel. K vybaveniu, ktoré Rusko darovalo Filipínam, patrí tiež viac než milión nábojov a 5 000 prilieb. Deň predtým filipínsky minister obrany Delfin Lorenzana a jeho ruský rezortný kolega Sergej Šojgu podpísali dohodu o vojenskej a technickej spolupráci Ruska a Filipín. Obe krajiny podpísali aj zmluvu, na základe ktorej by Filipíny mali nakúpiť ďalšie vojenské vybavenie od ruskej štátnej vývozného spoločnosti Rosoboronexport.

Nebo nad Čiernou Horou

Čiernohorský minister obrany Predrag Bošković 30. októbra oznámil, že grécke a talianske vzdušné sily budú chrániť vzdušný priestor nad najnovším členským štátom NATO. Už pracuje na technickej dohode medzi Čiernou Horou a dvoma spomenutými štátmi o strážení vzdušného priestoru. Grécko aj Taliansko sú členmi Severoatlantickej aliancie. Malý balkánsky štát po vystúpení zo spoločného zväzu so Srbskom v roku 2006 zostal bez stálej letky vojenských lietadiel. Má približne desať funkčných vrtuľníkov. Čierna Hora sa pripojila k NATO tento rok v júni ako 29. člen aliancie i napriek silnému odporu Ruska.

Vojenská policajti na vlnách

Slovenskí príslušníci Vojenskej polície v operácii EUNAVFOR MED SOPHIA sa v novembri podieľali na niekoľkohodinovom nočnom zásahu vo vodách Stredozemného mora. Cieľom bolo preskúmať neznáme plavidlo a poskytnúť pomoc jeho posádke. Poškodenú jachtu, ktorá neodpovedala na rádiové volanie, objavili počas rutinného monitorovania priestoru. Ukázalo sa však, že loď je prázdna, a tak plavidlo odovzdali talianskym bezpečnostným zložkám.

Ministri o kolektívnej ochrane

Peter Gajdoš sa v dňoch 8. a 9. novembra zúčastnil na stretnutí ministrov obrany členských krajín NATO v Bruseli. Témou rokovaní bolo predovšetkým efektívne zabezpečenie kolektívnej obrany a stability bezpečnostného prostredia.

Šéf slovenského rezortu obrany v tejto súvislosti informoval o príspevku Slovenskej republiky do Iraku, kde budú naši vojaci v zmysle schváleného mandátu poskytovať výcvik miestnym bezpečnostným silám v oblasti odmiňovania, ako aj v oblasti údržby a opráv techniky sovietskej výroby.

Irak a Lotyšsko

„Naša angažovanosť v Iraku je jedným z dôležitých príspevkov SR v rámci zaisťovania bezpečnosti v širšom susedstve euroatlantického priestoru,“ zdôraznil minister obrany SR Peter Gajdoš. Ako ďalej uviedol, Slovenská republika je zároveň pripravená vyslať v budúcom roku príslušníkov Ozbrojených síl SR aj do Lotyšska, a to v rámci tzv. posilnenej predsunutej prítomnosti NATO. Malo by ísť o príspevok v počte do 152 príslušníkov.

Ministri hovorili aj o revízii veliteľskej štruktúry NATO, ktorá by mala ešte efektívnejšie reagovať na zmenené bezpečnostné prostredie, vrátane kybernetických útokov, či hrozieb hybridného charakteru.

Šéfovia rezortov obrany za účasti vysokej predstaviteľky Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku F. Mogherinovej diskutovali aj o ďalšom prehľbovaní strategickéj spolupráce NATO s EÚ. Rokovaniu dominovala diskusia o nových oblastiach spolupráce NATO a EÚ, pričom jednou z najsľubnejších oblastí je rozvoj spolupráce v oblasti cezhraničnej vojenskej mobility.

Afganistan neopustíme

Slovenská republika v súčasnosti neplánuje navyšovať počty svojich vojakov v Afganistane, ale nie je vylúčené, že v budúcnosti naplní aktuálne mandát schválený Národnou radou Slovenskej republiky. Po rokovaní ministrov obrany NATO v Bruseli to 9. novembra uviedol Peter Gajdoš.

„Malo by sa to týkať predovšetkým zdravotníkov, ktorí mali ukončiť pôsobenie po odchode českého zdravotníckeho tímu, s ktorým pôsobili. Zatiaľ sme ich v Afganistane ponechali a zvažujeme, že tam zostanú aj naďalej,“ vysvetlil minister Gajdoš.

Ministri obrany členských krajín NATO ocenili novú stratégiu USA pre Afganistan. Zhodli sa, že následok rýchleho opustenia tejto nestabilnej krajiny by bol deštruktívny.

V rámci multilaterálneho rokovania krajín pôsobiacich pod kanadskou bojovou skupinou v Lotyšsku potvrdilo Slovensko vyslanie dvoch styčných dôstojníkov do veliteľstva ešte do 15. novembra.

Minister Gajdoš sa v Bruseli stretol aj s ministerkou obrany Francúzskej republiky Florence Parly, s ktorou prediskutoval predovšetkým participáciu oboch krajín na tzv. Stálej štruktúrovanej spolupráci EÚ (PESCO) a možné využitie tohto formátu aj pri rozvoji bilaterálnej spolupráce oboch krajín.

Foto: NATO, MO SR

Dunajský most

Medzinárodný dvojtýždenný vojenský výcvik špecialistov civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií Dunajský most (Danube Bridge) mal v novembri v Martine premiéru. Prvý týždeň sa 32 českých, rumunských, poľských a našich vojakov pod vedením lektorov z mobilných výcvikových tímov amerických ozbrojených síl sústredilo na PSYOPS, potom tridsiatka cvičila v oblasti CIMIC.

„Za posledné roky sme relatívne dostatočne cvičili a rokovali na medzinárodnej úrovni a zúčastňovali sa na medzinárodných cvičeniach. Je preto mimoriadne dôležité posilňovať interoperabilitu a zároveň zladovať postupy na všetkých úrovniach – od taktickej až po strategickú,“ vysvetlil nám podplukovník Milan Žilinčár, náčelník samostatného oddelenia CIMIC a PSYOPS Pozemných síl OS SR.

Nikto nevie všetko

Naša prvá a doteraz jediná jednotka – samostatné Stredisko CIMIC a PSYOPS – vznikla v Martine 1. júla 2014 pod názvom Jednotka CIMIC a PSYOPS. Jej vznik sa okrem iného opierať aj o spojeneckú doktrínu pre civilno-vojenskú spoluprácu (Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation) či psychologické operácie (Allied Doctrine for Psychological Operations). Nebudeme teraz analyzovať celú genézu vzniku a výstavby, no dodajme, že spomínané stredisko má aktuálne približne šesť desiatok vojakov. Väčšina si už jeden, či viackrát precvičila svoju odbornosť aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Aktuálne sú šiesti príslušníci strediska v Bosne a Hercegovine v rámci EUFOR ALTHEA. „Pred dvoma rokmi som sa začal pohrávať s myšlienkou realizovať spoločný výcvik susedných či blízkych krajín, v rámci ktorého by sme si porovnali základné postupy,“ vracia sa k výcviku Danubia Bridge pplk. Žilinčár. Využil pritom aj ústretovosť americkej strany, ktorá do Martina vyslala svojich lektorov pôsobiach v Európe. „Nemyslite si, že my vieme všetko. To zďaleka nie je tak,“ usmial sa veliteľ skupiny amerických lektorov kapitán Jimmí Dalaigh (prvý týždeň cvičilo 10 a druhý 5 lektorov). Aj on veľmi dobre vie,

že v odbornostiach CIMIC a PSYOPS môžu niektoré veci platiť všeobecne, ale väčšina z nich je jedinečná a viaže sa ku konkrétnemu priestoru, času a ľuďom. Preto je kontinuálna výmena informácií a permanentný výcvik nevyhnutný. „Osobne veľmi oceňujem skúsenosti slovenských vojakov z Bosny a Hercegoviny,“ poznamenal americký kapitán, ktorý začínal v uniforme pred 23 rokmi ako poddôstojník, pričom v posledných rokoch pôsobil už ako dôstojník v súčasnej odbornosti napríklad na Filipínach či v Iraku. „Aktuálne precvičujeme techniky vyjednávania (mediácie) a zásady komunikácie v jednotlivých oblastiach. Menšie skupiny dostávajú zadanie navrhnuť projekt civilno-vojenskej spolupráce a rozpracovať potrebnú dokumentáciu do najmenších detailov,“ uviedol kapitán Dalaigh, ktorého do Európy vyslali z americkej základne Fort Bragg.

Napríklad...

Samozrejme, aj naši velitelia vedia ako informačné prostredie zmenilo svet a aký má CIMIC a PSYOPS obrovský vplyv na spôsob vedenia operácií. Lenže – ono to tak bolo do značnej miery vždy. Nemusíme si pomôcť ani príručkami NATO, ale vráťme sa spoločne presne sto rokov späť – a to do Ruska. V

lete 1917 v Ruskej ríši po detronizácii cárskeho rodu Romanovovcov a nastolení dočasnej vlády jej predseda Alexander Kerenskij strácal pôdu pod nohami. V Petrohrade nastal chaos a hrozba, že ho mocensky ovládnu bolševici. Kerenskij sa rozhodol povolať na pomoc rešpektovaného cárskeho generála a novovymenovaného ruského hlavného veliteľa Lavra G. Kornilova. Ten si najskôr vymohol znovuzavedenie trestu smrti, aby hrubou silou nastolil disciplínu vojakov a strach civilov. V skutočnosti pritom nechcel pomôcť dočasnej vláde, ale ako presvedčený monarchista plánoval zaviesť vojenskú diktatúru a obnoviť cárske poriadky. Petrohradskú posádku by premohol poľahky, ale prerátal sa. Prečo? Preto, lebo bolševickí agitátori jeho armádu doslova rozložili. Útok na Petrohrad sa vôbec nekonal a zaskočeného generála čakal zatykač. Nuž – CIMIC a PSYOPS v červenom prevedení ako vyšitý. Keby

CIMIC

z anglického
CIVIL - MILITARY
COOPERATION

CIVILNO-VOJENSKÁ
SPOLUPRÁCA

PSYOPS

z anglického
PSYCHOLOGICAL OPERATIONS

PSYCHOLOGICKÉ
OPERÁCIE

sebavedomý generál nepodcenil jeho silu, svet by možno vyzeral inak. Veď vieme veľmi dobre, že bolševici napokon 7. novembra 1917 moc v Rusku získali – a nepustili ju z rúk až do začiatku 90. rokov. Zásady využitia CIMIC a PSYOPS by sme mohli nájsť už v Umení vojny od čínskeho Majstra Sun-c' šesť storočí pred našim letopočtom.

„Z krajín bývalého východného bloku, s ktorými sme v NATO, majú podľa mňa najprepracovanejší systém v Rumunsku. Pracujú na ňom kontinuálne vyše pol storočia, akurát po zmene systému zmenili ideologické pozadie,“ porovnáva pplk. Žilinčár. Pokračuje: „Česi systémovo uvažujú podobne ako my. Sú o niečo lepší v technickom zabezpečení. Majú napríklad výborný combat camera team a vedľa dodávať filmové zábery nielen na rezortné internetové stránky, ale aj pre civilné televízne stanice. Poliaci sú špička v rámci celej Aliancie a poľskí velitelia vnímajú CIMIC a PSYOPS ako veľmi efektívny nástroj podpory operácií. Význam CIMIC a PSYOPS si mimoriadne uvedomujú aj v Obranných silách Maďarska a tieto spôsobilosti využili napríklad v čase migračnej krízy.“

Afganistan, Kosovo, Bosna

Rumunský nadrotmajster Julian Mocanu pri otázke koľkokrát už bol v Afganistane, iba mávne rukou – ani sa mu to nechce rátať. Veliteľ slovenského taktického CIMIC tímu nrtm. Ľuboš Stromko bol v ISAF dvakrát a raz pôsobil na Golanských výšinách. Poľský kapitán Albert Rosiński v Afganistane pôsobil tri razy a raz bol v Kosove. No a veliteľ martinského Strediska CIMIC a PSYOPS, ktoré je pod priamou podriadenosťou Veliťstva pozemných síl, major Branislav Krajčík, bol v roku 2003 v operácii UNMEE v Eritrei ako ženista, v roku 2009 v Kosove ako operačný dôstojník. V roku 2012 v Afganis-

tane a o štyri roky v Bosne a Hercegovine už riešil oblasť CIMIC. Na výcviku Dunajský most sa zúčastnila napríklad aj rotmajsterka Tereza Hájková z Armády Českej republiky: „V armáde som druhý rok a do CIMIC som prešla iba toto leto, takže sa teším, výcvik mi dáva veľmi veľa – o to viac, že chcem dlhodobo pôsobiť práve v tejto odbornosti.“

„Poviem vám, že môžete byť akokoľvek skúsený, vždy sa treba učiť. Od toho závisí plánovanie a vzápätí úspech, a preto aj plánovanie toľko precvičujeme,“ zdôrazňuje kapitán Dalaigh. Dodáva: „Pre mňa je takým príkladom jedna pomoc, ktorú sme v rámci CIMIC organizovali na Filipínach. Prileтели sme nákladným lietadlom na jeden zo 7 100 tunajších ostrovov a išli sme vykladať potravinovú pomoc pre obyvateľov, ktorí po prírodnej katastrofe trpeli hladom. Nakoniec sme náklad, samozrejme, vyložili, ale trvalo to dlhšie, ako sme čakali, pretože pri plánovaní sme netušili, že ešte existuje letisko, kde nemajú obyčajný vysokozdvížny vozík...“

Na záver sa spýtame, či bude mať Dunajský most aj pokračovanie. Pplk. Žilinčár však začne z iného konca: „Opodstatnenosť a význam CIMIC a PSYOPS dobre vidieť v súčasných operáciách v Afganistane, v Kosove či v Bosne, kde tieto aktivity dokážu meniť operačné a informačné prostredie tak, aby mali velitelia možnosť efektívnejšie pokračovať v plnení celkových cieľov operácií. Aj preto sme sa všetci zhodli na tom, že Dunajský most je dobrá myšlienka. Po súhlase a s podporou príslušných veliteľov to bude azda v Rumunsku, možno v Poľsku alebo inde, ale všetci sú naklonení zámeru v spoločnom výcviku pokračovať.“

Text: Pavol Vitko

Foto CIMIC a PSYOPS Martin

**Ordinár Ozbroyených síl a ozbrojených zborov SR
Mons. František Rábek:**

Šírme pokoj a konajme dobro

Čím viac ako inokedy žil Ordinariát Ozbroyených síl a ozbrojených zborov v roku 2017?

Rok 2017 bol pre nás obdobím dôležitým z hľadiska duchovného aj materiálneho. Z hľadiska duchovného to bolo slávnostné ukončenie dvojročnej synody Ordinariátu. Dňom 1. marca synoda vytýčila smerovanie našej služby do budúcnosti. Je to programový materiál, s ktorým je spojené naše ďalšie úsilie a práca.

Aké sú hlavné výsledky synody?

Synoda sa venovala štyrom programovým témam či oblastiam. Oblasť život a pôsobenie kňazov prináša isté smernice o tom, ako by mal vyzeráť život kňaza Ordinariátu. Ide tu aj o napomáhanie vytvárania vzťahov spolupráce a bratstva medzi kňazmi Ordinariátu,

o ich pastoračné pôsobenie, ako aj materiálne zabezpečenie. Druhý bod je zameraný na budovanie spoločenstva veriacich Ordinariátu. Tretia téma je zameraná na manželstvá a rodiny, pretože väčšina príslušníkov Ordinariátu má svoje rodiny a žije v manželstve. Všetci si pritom uvedomujeme, že úlohy vojakov či policajtov sú pomerne zaťažujúce pre rodinný život. Chceme pomáhať týmto ľuďom zvládnuť aj tieto záťaže tak, aby to nebolo na úkor rodiny, aby to neohrozovalo jednotu manželstva, ale práve naopak, aby posilňovali súdržnosť manželov, rodín, aj komunity. Štvrtou témou je laický apoštolát, čiže veriaci kresťania Ordinariátu majú byť nielen prijímateľmi duchovnej služby, ale oni sami svojím životom a príkladom majú napomáhať odovzdávanie viery.

Ako sa vám darí naplňovať personálne počty vojenských duchovných?

Tohto roku sa nám prihlásili štyria duchovní, ktorí sa už stali vojenskými kaplánmi. Momentálne sú v Liptovskom Mikuláši na dôstojníckom kurze a potom nastupujú k útvaram. Dá sa povedať, že je to z personálneho hľadiska za posledné obdobie najbohatší rok. Ešte nám budú chýbať traja kňazi. Momentálne ich máme v celom Ordinariáte 61.

Aké sú ťažiskové plány Ordinariátu na rok 2017?

Predovšetkým budú pastoračné, zamerané na duchovnú službu a poskytovanie dôvodov k prehĺbovaniu viery a životu podľa nej. Do roku 2018 zapadá 15. výročie od vzniku Ordinariátu, ktoré by sme si pripomenuli 1. marca. Ako som už naznačil, rád by som mal dovtedy ukončené všetky materiálne práce na katedrále a k 1. marcu by mala o nej a o jej výstavbe vyjsť ako spomienkový darček bohato ilustrovaná publikácia.

Na ktoré svoje Vianoce „v službe“ nikdy nezapadnete?

Tých bolo veľa, ale moje prvé kaplánske Vianoce v Bošanoch boli zaujímavé tým, že som ich „predrkotal“ od zimy. Na fare sa kúrilo v kachliach na naftu a práve na Štedrý deň sa pokazili. Sám som ich opraviť nevedel a nechcel som v taký sviatok niekoho vyrušovať. Tak som tie Vianoce prežil v betlehemskej zime, čo však iste nebolo nič výnimočné, najmä ak to porovnáme s vojakmi v službe niekde v nasadení. No a zo štedrých večerí si spomínam na tú, keď som pôsobil v Nitre na Kalvárii a mal som na starosti nemocnicu. Veľa pacientov malo záujem o duchovnú službu, takže keď som sa vrátil niekedy po deviatej večer, stihol som si urobiť len štedrovečernú praženicu – a vybral som sa na polnočnú (smiech).

Aké je vaše želanie pre príslušníkov ozbrojených síl a rezort obrany?

Čo je dôležitejšie ako pokoj a mier na svete? Preto si želim, aby nemusel žiaden vojak bojovať naostro a krváčať. Nejde len o to, aby sme si mier a pokoj želali, ale aj aby sme sa oň pričiňovali. Viete, to staré rímske tvrdenie, že keď chceš mier, pripravuj sa na vojnu, je pravdivé len čiastočne, a nie je zábezpekou trvalého mieru. Je tu však aj niečo iné. Posolstvo, ktoré na Vianoce zaznelo nad Betlehemom a znie „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“, čím nás vyzýva, aby sme aj v našom živote dali na prvé miesto oslavu Boha – či už priamym vzťahom k nemu: modlitbou, účasťou na bohoslužbe, prijímaním sviatostí – alebo nepriamo cez naše skutky. Čiže, budme ľuďmi dobrej vôle, snažme sa konať dobro a budme dobroprajní voči druhým. Vtedy bude silnejšia aj nádej, že vzťahy pokoja medzi nami sa môžu rozrásť do širších rozmerov.

Text: Pavol Vitko

Foto: TASR

Počas Vianoc máme bližšie do neba. Vianočné sviatky inšpirujú zastaviť sa, zamýšľať, venovať duši viac ako zvykneme v strese všedných dní. Koho iného sme mali požiadať o rozhovor do vianočnej Obrany ako tých, ktorí si starostlivosť o duše vybrali za svoje povolanie a životné poslanie?

Čím viac ako inokedy žilo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v OS SR a OZ SR v roku 2017?

Ako väčšina protestantských cirkví vo svete, tak aj tie združené v ekumenickej pastoračnej službe „žili“ oslavami blížiaceho sa 500. výročia Reformácie. Ony sa stali nosnou témou podujatí, ktoré sme pripravovali a ktoré máme s Božou pomocou za sebou. Z tých všetkých spomeniem aspoň pochod Duchovne po stopách hrdinov SNP, absolvovaný s vojakmi a študentmi gymnázií po trase banských miest Zvolen – Banská Štiavnica – Kremnica – Banská Bystrica. Bola to časť miest združených v tzv. Heptapolitane, ktoré prijali protestantské vierovyznanie v roku 1559. Ďalej to bola aj medzinárodná púť s vojakmi, policajtm, príslušníkmi ZVJS a študentmi AOS Lipťovský Mikuláš do francúzskeho Mejanés le Clap, kde v podobnom duchu osláv prebiehalo medzinárodné stretnutie protestantských vojakov. Z ostatných nemôžeme nespomenúť humanitárnu pomoc do Bosny a Hercegoviny, na ktorej sa podieľali aj naše vojenské útvary a na Ukrajinu. Toto je vskutku len jeden úsek celej našej činnosti, pretože sme ešte nespomenuli činnosť duchovných pôsobiacich v MV SR a v ZVJS. Tu sa patrí poďakovať aj im, aj najmä vedeniu ministerstiev za pochopenie a podporu duchovnej služby.

Do akej miery sa vám podarilo naplniť personálne počty?

V OS SR nám chýba jeden vojenský duchovný, v ostatných rezortoch ich chýba viac. Čo sa týka ekumenickej pastoračnej služby v OS SR, celkove je nás deväť vojenských duchovných.

Aké sú vaše plány na rok 2018?

Woody Allen povedal: Ak chceš Pána Boha pobaviť, tak Mu smelo povedz o svojich predsavzatiach. Teraz už vážne. Radi by sme pokračovali v projektoch, ktoré sú

Generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS SR plukovník Marian Bodolló:

V službe milosrdenstva

dlhodobo nastavené a chceme ich už len rozvíjať. Myslím tým nielen bohoslužobné a pastoračné aktivity, ale aj prácu s rodinami, detské tábory, pochod, humanitárnu pomoc, spoluprácu s cirkvami združenými v Ekumenickej rade cirkví a tiež medzinárodnú spoluprácu. Tu by som sa pozastavil a už teraz dal do pozornosti našim čitateľom, že vojenský duchovný v Česku aj na Slovensku pripravujú spoločnú konferenciu k 100. výročiu ukončenia prvej svetovej vojny a vzniku Československej republiky.

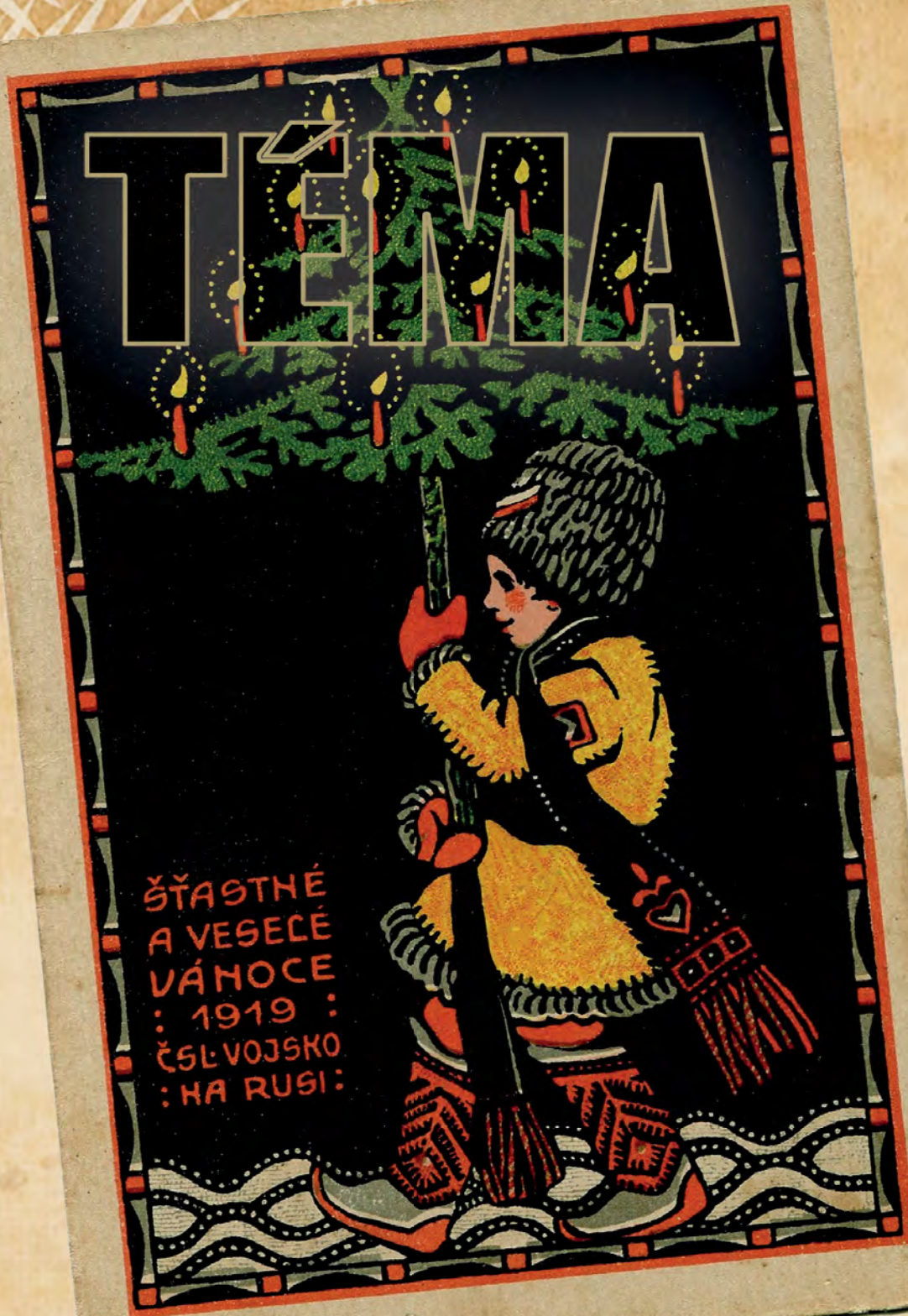
Aké boli vaše Vianoce, prípadne Silvester či Nový rok, na ktoré nikdy nezabudnete, a prečo?

Jednoznačne vianočné sviatky v Kandaľáre. Práve tam som zažil silný moment a zároveň som vnímal, ako išla ekuména naprieč hodnotami počas vianočnej Bohoslužby aj to, ako sviatky dokážeme prežívať jednotne. Hoci rôzneho vierovyznania, prípadne bez akéhokoľvek, spievali sme z evanjelického spevníka pieseň Tichú noc. Síce sú v nej trochu iné slová ako v Jednotnom katolíckom spevníku, no chlapi sa pridali a schuti si ju zaspievali. A viete prečo? Lebo jej rozumeli. Lebo im veľmi pripomínala domov, svojich, sviatky s nimi, štedrovečerný stôl... Vtedy bolo úplne jasné, že v tej chvíli sme myšlienkami všetci doma. Hoci si to mnohí nahlas nepriznali, ale rodiny nám veľmi chýbali. Aspoň takto sme si ich na chvíľu v duchu sprítomnili.

...a čo želáte vojakom a zamestnancom rezortu obrany v budúcom roku?

Ako duchovný im želám pomoc, ochranu a požehnanie od Najvyššieho počas nastávajúceho roka 2018. Ale to najdôležitejšie, čo im chcem zaželať, aby pri plnení služobných povinností, či už doma, alebo vo svete, ani po jednom z nich neostalo prázdne miesto v rodine. Nech sa nám vždy všetci vrátia domov živí a zdraví!

Text: Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelement

Vianoce: šťastné, veselé a vojenské

Najdôležitejšie sviatky kresťanského sveta popri Veľkej noci zohrávali významnú rolu aj vo vojenských dejinách. Spájali sa s pobytom armád v poli, životom vojakov v kasárňach či ich hospitalizáciou vo vojenských nemocniciach. Vianoce mali mnoho podôb a vo vojakovi zanechávali pečať individuálneho a osudového zážitku.

Vianoce na fronte

Vianočné sviatky boli pripomínané a slávené aj na fronte, hoci niekedy len symbolicky. Na jednej strane, napríklad počas prvej svetovej vojny, došlo k prípadom, že práve vtedy ustala bojová činnosť, ba ojedinelo dokonca došlo k neoficiálnym kontaktom s nepriateľom. Na druhej strane sa práve aj v sledovanom období udiali pokusy o prielom frontu. Na ruskom fronte bolo pritom treba brať do úvahy rozličné datovanie Vianoc v gregoriánskom a juliánskom kalendári. Pomocou rozličných dobročinných akcií realizovaných napríklad prostredníctvom Červeného kríža boli vojaci vo vianočný čas obdarúvaní rôznymi darmi (potraviny, teplá bielizeň, sladkosti atď.). S pribúdajúcou dĺžkou konfliktu, za situácie, keď štát živil niekoľkomiliónovú armádu v poli, sa tento zdroj zimnej a vianočnej podpory vojakom zmenšoval.

Obdobná situácia ohľadom frontových Vianoc vládla aj počas druhej svetovej vojny. Napríklad v decembri 1941 boli k slovenskej Rýchlej divízii zaslané darčeky, na ktorých správne doručenie dohliadal osobitne určený dôstojník. Inak, jej jednotky bojovali aj na Štedrý deň 1941. Poľným kurátom tak nezostávalo nič iné, len pochovávať padlých. V prípade, že to frontová situácia dovoľovala, si vojaci na fronte zhotovili improvizovaný vianočný stromček, podelili sa s kamarátmi o darčeky, ktoré dostali z domu, alebo napísali pár listov poľnej pošty. Zároveň mali v tejto situácii možnosť spomínať na svoje predchádzajúce sviatky v pohode domova a rodinného kruhu. To sa týkalo, pochopiteľne, tých zdravých.

Vojaci zranení a chorí prežívali Vianoce v nemocničných zariadeniach rôzneho typu. Aj za týchto podmienok sa pacientom usiloval službukonajúci personál primerane možnostiam spríjemniť ich hospitalizáciu. Počas oboch svetových vojen tak vo vojenských nemocniciach na Slovensku prebehli štedrovečerné posedenia spojené s ďalším programom.

Vianoce v kasárňach

Vianočné sviatky v kasárňach takisto ovplyvňoval fakt, či už išlo o obdobie mieru, alebo vojny. Každopádne, aj počas vianočných sviatkov bolo potrebné v kasárňach neprestajne udržiavať služby. Vojaci tak neraz trávili sviatky na strážii pri muničnom sklade, alebo sediac pri stolíku dozorného jednotky. Velitelia však v porovnaní so zvyšným obdobím výcvikového roka nad niektorými javmi „prižmúрили oči“. Z medzivojnového obdobia sú napríklad fotograficky zdokumentované situácie, že v kasárňach sa spolu s vojakmi zdržiavali civilné osoby vrátane detí. Ďalšie archívne doku-

ANKETA

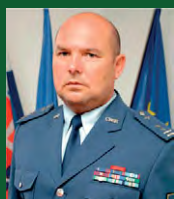
Na ktoré svoje vojenské Vianoce nikdy nezabudnete?

**Kapitánka
Henrieta Kollárik
Deáková,
Odbor výcviku
a kynológie VP
Vlkanová – Hronsek:**

Najviac mi utkveli v pamäti Vianoce, ktoré som strávila v Kandaháre v operácii ISAF. Aj preto, že to boli vlastne prvé Vianoce, ktoré som prežila bez rodiny a hneď v Afganistane. Napriek tomu odlúčeniu sme spoločne zažili pekné chvíle počas spoločnej štedrovečernej večere

a slávení sviatkov. Podarilo sa nám spoločne vytvoriť peknú atmosféru. Aj vďaka nášmu vtedajšiemu duchovnému porúčikovi Petrovi Dzijkovi sme si pospomínali na našich blízkych.

**Štábný
nadrotmajster
Vladimír Beluš,
hlavný poddôstojník
OS SR:**

Keď som v decembri 2001 odlietal na misiu OSN UNMEE v ďalekej Eritrei, doma na Slovensku bolo mínus 20 a po prilete do Asmary nás doslova ovial 40-stupňový vánok. Štedrovečernú večeru pripravili naši kuchári. Nebolo ju možné ani rozoznať od tej našej, čo sme si

hotovili v rodinných kruhoch. Do kapustnice, vianočného šalátu dali nielen potrebné suroviny, ale bolo v nich cítiť domov a srdce, s ktorým to pripravovali. A tak sme na Štedrý večer v ďalekej Afrike, na ktorej mal hlavné slovo vojenský duchovný Stanislav Lipka, spomínali na tých našich doma. Bolo to príjemné. Všetci sme cítili, že ľudskosť a sila kolektívu dokáže zjednotiť ľudské povahy i v takýchto emotívnych príležitostiach ďaleko od domova.

**Nadrotmajster
Vladimír Bobuľa,
inštruktor Vojenskej
polície Odbor výcviku
a kynológie Vlkanová
– Hronsek:**

menty potvrdzujú aj stavenie snehuliakov alebo nedovolenú konzumáciu alkoholu. Charakteru sviatkov v kasárňach zodpovedala aspoň slávnostná večera alebo ozdobený vianočný stromček. Na vyzdobených stoloch sa objavovala neodmysliteľná vianočka a ďalšie typické vianočné jedlá. Vo chvíľach osobného voľna vojaci opäť hrali spoločenské hry, spievali, alebo písali pozdravy príbuzným. S rozšírením nových médií po druhej svetovej vojne sa mohli cez sviatky zabaviť aj pri televíznom alebo rozhlasovom programe.

Vojaci a verejnosť

Ako sme naznačili, aj verejnosť cez sviatky intenzívnejšie prežívala pocit spolupatričnosti s vojakmi. Napríklad redak-

tor periodika Čas na Štedrý večer 1946 stretol na železničnej stanici v Banskej Bystrici viacerých vojakov, ktorí sa mu posťažovali, že v kasárňach je „...otupno, dnes tam nik nevydrží, všetko je zatvorené, neostáva nám nič iné, ako stráviť ten večer na ulici“. Tento zážitok dojal redaktora natoľko, že okamžite porozdával okolostojacim vojakom svoje cigarety. Ďalší náhodní chodci a cestujúci zas vojakom dali zákusky, jablká, koláče a ďalšie drobné darčeky.

Vianočné sviatky mali nesporne veľký vplyv na emotívne zážitky vojakov, a to aj v negatívnom duchu. Napríklad 29. decembra 1925 sa zo služobnej pušky zastrelil vojak horského práporu I v Martine. Ako dôvod tohto jeho osudového činu boli uvedené „rozhárané osobní poměry“. Iný príklad, po návrate z vianočnej dovolenky spáchal 28. decembra 1936 samovraždu vojak pešieho pluku 26 v Banskej

Bystrici. V hlásení o tejto mimoriadnej udalosti veliteľ 10. divízie konštatoval, že jej dôvodom bola „venerická choroba a zadlženie“.

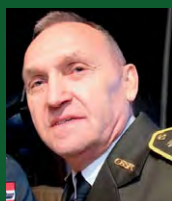
Vianočné sviatky predstavujú vo vzťahu k armáde mimoriadne zaujímavú problematiku. Sú fenoménom, do osláv ktorého zasahovali limity priestoru a času. Ďalej sa pod ich konkrétny priebeh podpisoval aj individuálny ľudský rozmer. Pre armádu ako inštitúciu predstavovali Vianoce sviatok, ktorý nebolo možné obísť. Zároveň však armáda neraz stála pred dilemou, ako ich optimálne sláviť a ako vojakom pripomínať, aby aj naďalej ostali vnímavými ľuďmi, ktorí cítia, a nezabudli na hodnoty tohto sviatku.

Mgr. Peter Chorvát, PhD. Vojenský historický ústav
Foto: VHÚ, zbierky Milana Sekeráka
a genmjr v. v. Ivana O. Schwarza

Pôsoobil som v prvej rotácii strážnej jednotky na základni v Kandaháre v rokoch 2008 a 2009. Úlohy sme plnili ešte pri bráne ECP-3. Okrem svojej strážnej činnosti som tam išiel s cieľom nazbierať skúsenosti na prípravu ďalšej rotácie u nás vo vtedajšom Centre výcviku vojenskej polície vo Vikanovej. Na Štedrý deň počas Vianoc aj na Silvestra som bol zhodou okolností v službe pri bráne. Obe služby mi „spríjemnili“ raketové útoky počas noci. Bolo vtedy poriadne horúco. Vianoce boli teda špecifické. Ale napriek tomu na ne spomínam v dobrom. Bola to zvláštna atmosféra. Snažili sme si v ubytovaniach a spoločných priestoroch navodiť atmosféru Vianoc výzdobou. Ľudia boli v tie dni k sebe bližší. Zo Slovenska sme dostali pohľadnice od detí, ktoré

nám pripomenuli, že nie sme sami ani v ďalekom Afganistane. Bol to pekný pocit, keď sme v rukách držali tie kresby. Preto aj napriek všetkému na Vianoce v Afganistane spomínam veľmi rád.

Plukovník v. v. Ladislav Balla,
predseda
OZ Vojenský
veterán Bratislava:

Či som slúžil na rôznych veliteľských pozíciách u tankistov v Strašiciach či Leviciach, alebo v civilnej obrane v Malackách, v ére vojakov základnej služby stáli pred veliteľom v období sviatkov aj tri ťažiskové otázky. A to – či niekto neujde, či sa všetci vrá-

tia načas z dovolení a opušťakov, alebo či sa nestane niečo iné. Nuž ale, na to je veliteľ veliteľom, aby prípadné problémy riešil. Postupom času vám však ostnú len tie najlepšie spomienky. U mňa konkrétne každoročná prvá štedrá večera vždy v kasárňach s vojakmi. A tá najlepšia kapustnica? Tá bola nepochybne v Malackách, kde som bol veliteľ útvaru. Veď som na jej prípravu dozeral osobne (smiech).

Kapitán
Viktor Sabo,
dekan EPS
v AOS Liptovský
Mikuláš:

vené intenzívnej paľbe protivníka. Veliaci dôstojníci sa rozhodli odplatiť rovnakou mincou a na ruské Vianoce 6. januára 1915 pripravili prepad nepriateľských pozícií.

Sviatočný prepad

„Dnes o polnoci ich napadneme. Nebude to však obyčajný útok, ale prepadová akcia, ktorú v nepriateľskom tyle uskutoční päť samostatných skupín. Skupiny po ztmení preniknú za líniu frontu a prepadnú päť dedín, v ktorých sú ubytované protivníckove zálohy a kde sa nachádzajú jeho zásobovacie oddiely. Každý skupine bude pridelený jeden ženista, ktorý prenikne na okraj dediny a jeden z domov vyhodí do vzduchu. Ostatní príslušníci prepadovej skupiny po tomto signáli začnú na dedinu paľbu z pušiek a trúbením na poľnicu budú imitovať rozsiahly útok.“

Blížila sa polnoc, keď sprievodca zastal a rukou ukázal na blikajúce svetlá pod nami – to je vaša dedina. Ženista sa vybral spoločne so sprievodcom splniť svoju úlohu. Zaujali sme palebné pozície a s napätím čakali, čo sa bude diať. O nejaký čas sa objavil silný záblesk a po ňom hromová rana, ako keby sa zem otvárala. Nebo ožiaril odraz explózie a dolinou sa ako víchrica niesla tlaková vlna výbuchu a strašný rachot. „Podarilo sa!“ vykrikol náš veliteľ a začal paľbu z pušky. Všetci sme nasledovali jeho príklad a každý z nás vystrieľal niekoľko zásobníkov. Do toho sa ozýval rev poľnice, do ktorej náš trubač trúbil ako mu pľúca stačili. Tento diabolský koncert trval štvrt hodiny. Zo susedných dolín k nám doliehala ozvena paľby. Útok ďalších prepadových skupín sa tiež vydaril. Pri odchode sa môj pohľad naposledy obrátil k nášmu cieľu. Z dediny pod nami bolo počuť dupot nôh a výkriky. Zamrazilo ma pomyslenie, že vojaci pod nami práve oslavovali Vianoce a spievali vianočné koledy rovnako ako my pred dvoma týždňami,“ spomína vojnový korešpondent.

Text: Martin Drobňák a Matúš Korba,
Klub vojenskej histórie Beskydy

Frontové Vianoce v Karpatoch

V decembri 1914 bola celá Európa preťatá líniami frontov, rozbrázdnená zákopmi a rozdelená nekonečnými radmi prekážok z ostnatého drôtu. V predvečer vianočných sviatkov v roku 1914 milióny mužov v uniformách rôznych európskych armád stáli proti sebe v zablatených a zasnežených zákopoch a spomínali na svoje domovy a svojich blízkych.

V tejto atmosfére sa odohrala bezprecedentná udalosť v dejinách totálnych vojen 20. storočia, keď na mnohých miestach západného frontu došlo k spontánnemu brataniu vojakov znepriatelených strán. Tento unikátny jav sa v takomto veľkom rozsahu už viac neopakoval a do európskej vojenskej histórie vstúpil ako „Vianočné prímerie 1914“.

Vianočné bratanie nefungovalo

Na východnom fronte však k ničomu podobnému nedošlo. Dôvod bol jednoduchý – znepriatelené strany na rozdiel od Britov, Francúzov a Nemcov neoslavovali Vianoce v rovnakom čase. Zatiaľ čo v Rakúsko-Uhorsku a Nemecku sa riadili gregoriánskym kalendárom, tak v Rusku platil juliánsky kalendár, medzi ktorými bol rozdiel trinástich dní.

Preto na východnom fronte prebiehali boje aj 24. – 25. decembra 1914 počas vianočných sviatkov podľa gregoriánskeho kalendára, ale aj 6. – 7. januára 1915 podľa juliánskeho kalendára. V tomto období sa línia frontu dotýkala územia dnešného Slovenska a prebiehala po hlavnom hrebeni Karpát od sedla Dujava severne od Zborova cez Duklianský priesmyk až k Lupkovskému priesmyku. V zamrznutých zákopoch na zaviatych výšinách a uprostred zasnežených karpatských lesov stáli proti sebe desiatky tisíc rakúsko-uhorských a ruských vojakov. Počas svojich vianočných sviatkov dúfali, že nájdu aspoň chvíľu pokoja, ale neúprosná realita vojny bola iná...

Rakúsko-uhorský vojnový korešpondent Z. Fraňo, ktorý Vianoce trávil v priestore Lupkovského priesmyku na východ od Medzilaboriec, priznáva, že rakúsko-uhorské postavenia boli 24. decembra 1914 vysta-

čo nasledovalo. A jeho pád bol veľký, vyjadrili by sme slovami Biblie. Bol. Padol. Niektoré ozdoby to neprežili. Počul som len starkej silné: „Viktóóór...“

Nadrotmajster
Matúš Jenča,
veliaci poddôstojník
Operačné centrum
Zvolen:

Moje asi najkrajšie Vianoce boli v roku 2002 na základni Bagram v Afganistane ešte v rámci operácie Trvalá sloboda. Boli sme tam prvá slovenská jednotka. Najskôr sme si vybudovali vojenský tábor, začali plniť všetky úlohy – a popri tom sme si postavili Slovenskú kolibu. To bolo pre vnútor-

ný pocit spolupatričnosti a kamarátstva veľmi dôležité a prínosné. V Kolibe sme si vybudovali aj krb, takže na Vianoce sme mali štedrú večeru pri ohni – a pri drevenom stromčeku. Naši kuchári predtým vycestovali do Kábulu pre potrebný doplňujúci proviant, aby navarili všetko, čo treba. Každý z nás dostal malý vtipný darček. Bolo to naozaj pekné, na to sa nezabúda.

Nadrotmajster
Eduard Guzlej,
vedúci starší inšpektor
medzinárodnej
Vojenskej polície misie
UNFICYP, Nikózia,
Cyprus:

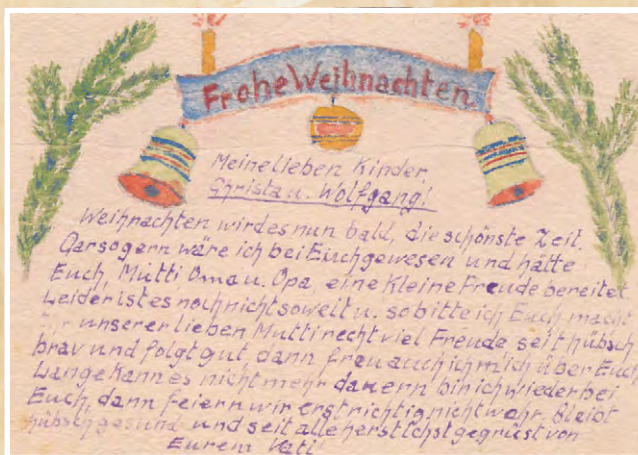
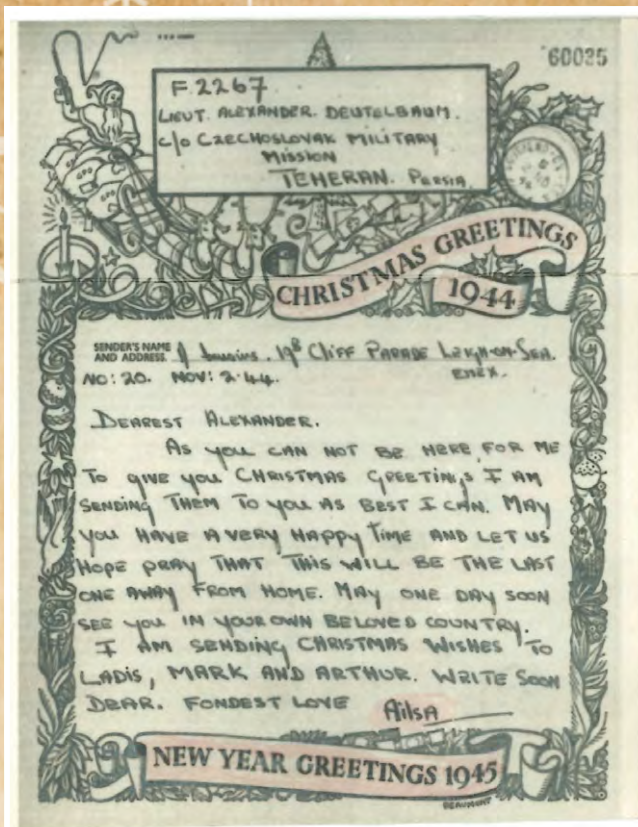
Pri starej mame sme mali s kamarátom posilňovňu. Blížili sa Vianoce, tak sme chceli starkej vyzdobiť stromček. Osadenie do stojana sa podarilo excelentne. Odchýlka od hlavnej osi bola v norme, podľa mňa. Nasledovalo jeho celkové vyzdobenie. Všetky sviece sme vyskúšali. Svetili. Stromček sme dekorovali guľami, visiacimi ozdobami červenej a striebornej farby. Postupne sa stromček, borovica z lesa, odela do farebných ozdôb. V rohu izby sme ho ukotvili aj motúzom. Postavili sme sa, ja, môj kamoš a starhá asi dva metre od stromčeka a v tom zo mňa vyletelo: „aký krásny stromček, starká a pekne vyzdobený“. Po týchto mojich nie veľmi prorockých slovách, neviem z akého dôvodu, sa stromček pomaly naklonil na ľavú stranu a... asi viete,

Zažltnuté listy

Niet pochýb, že Vianoce v odlúčení bývajú pre vojakov a ich rodiny, pre zaľúbencov či priateľov, tým najťažším obdobím roka. Sú však aj zdrojom o to intenzívnejšej túžby na skoré stretnutie. Tak je to dnes a tak to bolo aj v minulosti. Na ilustráciu prinášame dva listy z histórie. Ten prvý napísala v novembri 1944 Britka Ailsa Domanová svojmu milému, slovenskému poručíkovi Alexandrovi Delutebaumovi (neskôr Domanovi). V polovici júla 1944 bol vyslaný ako čs. vojak z Veľkej Británie na Slovensko a odvtedy o ňom nevedela absolútne nič. Ani to, že bol zranený na Dukle, ani to, že bojoval v SNP. Tento list, jeden zo stovky, mu poslala s nádejou na doručenie prostredníctvom čs. vojenskej misie v Teheráne. Dostal ho v marci 1945 až po tom, ako sa s partizánmi pričlenil k 1. čs. armáde - mu zboru a list ho našiel v Kežmarku.

Druhý list pochádza z opačnej strany barikády. Napísal ho, samozrejme, s pečiatkou cenzora, nemecký vojnový zajatec Erhard Glassmann zo zajateckého tábora č. 7251 v Rostove na Done v Sovietskom zväze svojej manželke Helene a deťom v nemeckom Mittelbachu pred Vianocami v roku 1947. Poskytol nám ho vojenský filatelista nprp. v. v. Jozef Korený z Trenčína. Nevieme, či bol tento nemecký vojak nacisticky oduševnený, alebo násilne zverbovaný, a čo mal na rováši. Listy však prikladáme vedľa seba najmä preto, aby bolo aj takto zrejmé, že rodina, láska a úcta je viac, ako nenávisť a z nej prameniaca ideológia. A to nielen na Vianoce.

(pv)

Môj najdrahší Alexander, keďže tu nemôžeš byť so mnou, aby som Ti osobne mohla popriať veselé Vianoce, posielam Ti aspoň tento vianočný pozdrav. Želám Ti šťastné prežitie vianočných sviatkov, a dúfam a modlím sa, aby tieto Vianoce boli pre Teba poslednými, ktoré stráviš mimo domova. Zároveň Ti želim, aby si už čoskoro uzrel svoju vlasť. Prosím, odovzdaj môj vianočný pozdrav aj Ladisovi, Markovi a Arturovi. Napíš mi čo najskôr.

S láskou,
Ailsa

Moje drahé deti
Christa a Wolfgang!

Blížia sa Vianoce, najkrajší čas roka. Rád by som bol s Vami a pripravil Vám, maminke, starkej a starkému malé prekvapenie. Je mi veľmi ľúto, že to nateraz nie je možné a prosím Vás, aby ste sa s našou milovanou maminkou delili o Vašu veľkú radosť a aby ste ju vo všetkom poslúchali tak, ako Vám povie, a to ma poteší najviac. Nebude to už trvať dlho a čoskoro sa vrátim a oslávime to, ako sa patrí. Želám Vám pevné zdravie a srdečne Vás pozdravujem!

Váš ocino!

Ak sa pozriem späť, tak v roku 2000 som trávil Vianoce v Amerike v škole, v roku 2001 v misii UNDOF na Golanských výšinách, v rokoch 2008 a 2009 na Veliteľstve pozemných síl v nemeckom Heidebergu a v roku 2010 v operácii ISAF v Kábuľe. Spomienok by bolo na každé z nich. Napríklad v UNDOF bolo zriadené na UN prechode medzi Izraelom a Sýriou oddelenie, kde sme kontrolovali dodržiavanie pravidiel pri presune príslušníkov misie z jednej strany hranice na druhú. Prechod bol síce v nočných hodinách zariadený, no my sme tam museli byť aj vtedy vrátane Vianoc. Bez možnosti navštíviť kolegov či známych. Takže traja Poliaci, dvaja Rakúšania a ja sme si urobili štedrú večeru sami. S obľádkami aj s kaprom. Verím však, že moje najkrajšie

vojenské Vianoce ma čakajú tento rok v misii UNFICYP, kde som oslávil svoje päťdesiate narodeniny a tridsať rokov v ozbrojených silách. Pricestuje za mnou na Cyprus rodina, zoberiem si dovolenku - a budem spolu aj s najbližšími - a samozrejme, zájdem aj za kolegami.

Kapitánka
Andrea Rišianová,
náčelníčka skupiny
BOlAKIS Čestná stráž
prezidenta SR:

Boli to prvé Vianoce bez mojej milovanej mamy. Pred siedmi rokmi mi nečakane umrela a aj napriek tomu, že som v tom čase bola už dospelá, jej stratu som pociťovala veľ-

mi citovo. Obdobie vianočných sviatkov, keď sa celá rodina stretáva pri jednom stole, malo pre mňa vtedy trpkú príchuť. Jediné čo mi ostalo, sú pekné spomienky na mamku, ktoré sa snažím uchovať živé vo svojom srdci a pamäti dodnes. Inak to nebude ani tieto Vianoce, keď si po službe sadnem za spoločný stôl s mojimi najmilšími - mojou rodinou a budeme s vďačnosťou spomínať na chvíle, ktoré sme s maminkou mohli prežiť.

Plukovník v. v.
Tomáš Švec,
bývalý prezident
Zväzu vojakov SR:

Niektoré vianočné sviatky s vojakmi mi

Kapustnica šéfa Ragalu

Aj vy by ste sa tešili ako malé dieťa na Vianoce, ak by vám niekto práve na 1. apríla povedal o vašej priam exkluzívnej služobnej ceste, hoci nepracujete na „cestovateľskej“ pozícii? Asi by ste len mávli

rukou a povedali si, že je to len ďalšia prvoaprílová vtákovina. Rovnako reagoval aj kuchár Igor Ragala. Lenže prešlo zopár dní a on sa len tak-tak stihol zbaliť na cestu s ministrom obrany do hlavného

mesta Kazachstanu Astana, kde už mal pripravenú zásteru v hoteli Intercontinental. Pravda, aj na Slovensku si na jeho jedlách mohli pochutnávať rôzne významné osobnosti alebo celebrity, no už 28 rokov varí v našom rezorte. A na obedoch, ktoré pripravuje spolu s kolegami v kuchyni ministerstva obrany, si pochutnávajú azda všetci od zamestnancov cez generálov až po ministra.

Pupáky aj hriatô

Pochádza zo Bziniec pod Javorinou, má dvoch dospelých synov a spolu s nimi, manželkou a jej mamou žijú v Bratislave. Kto u nich varí na Vianoce? „Sladké pečivo a koláčiky nechávam vždy na svoje dve ženy, na manželku a babku.“ Šéf Ragala varí kapustnicu, pripravuje kapra, chystá kuracie rezne. Majú aj pupáky (opekance) s medom alebo makom. Skôr ako si sadnú za stôl, pripijú si hriatym. A aká je ich verzia prípravy? „Urobíte karamel z jednej polievkovej lyžice kryštálového cukru, ktorý zalejete poldecom vody. Po zovretí pomaly pridávate kvalitnú domácu pálenku – približne jeden deciliter. Môžete ešte dochutiť napríklad medom. Na zdravie!“

Po prípitku nasledujú oblátky, ktoré sa zlepia medom a dvoma na kolieska nakrájanými strúčikmi cesnaku. Nasleduje slovenská klasika – kapustnica, ryba, rezne so šalátom...

Igor Ragala so svojím kolektívom bude už tradične pripravovať aj tohtoročnú ministerskú vianočnú kapustnicu. A aká bude? Nechajme sa prekvapiť. Isté však je, že vrátane množstva práce s jej prípravou, nástupom do kuchyne o štvrtej hodine ráno, pridajú do tých 180 kg kyslej kapusty, 40 kg bravčového pliecka, 40 kg údeného mäsa, 40 kg klobások, 40 kg cibule, 2 kg cesnaku, množstva rôznych korenín a hrbíkov aj veľký úsmev a kus svojho kuchárskeho srdca.

Text: Hana Klobušická

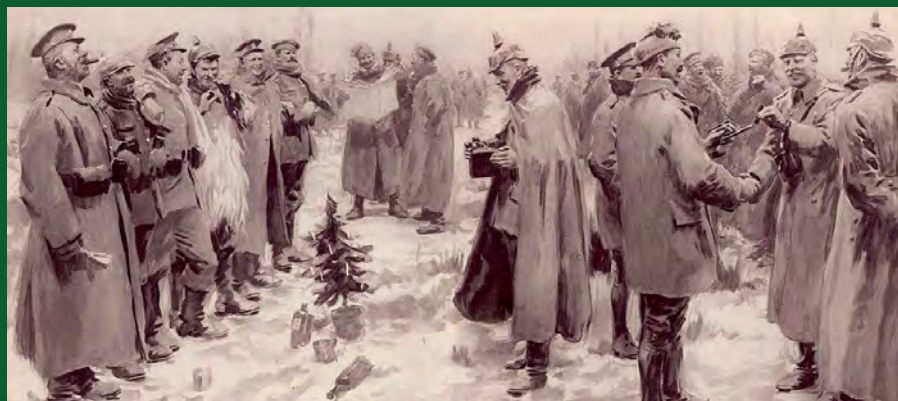
Foto: Ivan Kelement

zostali v pamäti. Ako veliteľ spojovacej rotý na Šumave som sa snažil vytvoriť prostredie, ktoré by ich trochu spríjemnilo. Krátko pred vlastnou večerou mi oznámili, že sa na nej zúčastní aj zaslúžilá umelkyňa z Prahy Ludmila Pelikánová. Bol to pre mňa šok. Už len preto, lebo som vedel, že je to recitátorka, ktorá prednáša najmä revolučnú poéziu, čo by vojaci dvakrát asi neprijali. A bola to už dáma v rokoch... Večer sa začal klasickou vianočnou melódiou, ktorú zahráli hudobníci z kapely našej rotý. Nasledovala večera. Po nej program pokračoval rozdávaním darčiekov. Prvý a najväčší balík dostali vojaci prvého ročníka. Našli si v ňom čistiacu prostriedku na údržbu rájónov. Balík pre vojakov druhého ročníka obsahoval niekoľko fľaš moravského vína. Bol to darček, a tak som dal súhlas, aby víno všetkým roz-

liali. Nálada sa zlepšila. Začali sa rozprávať vtipy a spievať piesne. Pani Pelikánová sa tiež cítila dobre. Požiadal som ju, aby nám niečo predniesla. Prekvapila, nebola to revolučná, ale ľúbostná poézia. Prijemne nás

to všetkých zaskočilo. Zábava pokračovala až do polnoci. Takto sa skončili vojenské Vianoce, na ktoré nikdy nezabudnem.

Pripravili: Pavol Vítko a Jozef Žiak

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Pekelná mačka vyrábala esá

Neoficiálnym titulom eso sa môže pýšiť pilot, ktorý zostrelil aspoň päť nepriateľských lietadiel. Najviac amerických stíhačov sa počas druhej svetovej vojny stalo esami na stroji Grumman F6F Hellcat.

Môže to znieť trochu prekvapujúco. Najviac zostrelených nepriateľských lietadiel totiž majú na konte piloti stíhačiek P-51 Mustang, ktoré sme si už v našom seriáli predstavili. Esami na Mustangoch sa však stalo „iba“ 275 letcov. Na Hellcatoch dosiahlo päť a viac zostrelov 307 pilotov.

Dôvod je prozaický. Armádne letectvo používalo osem hlavných typov stíhačiek a tak sa mnohí piloti stali esami na iných lietadlách ešte pred tým, ako presedli na Mustangy. V kokpite P-51 skórovalo aj mnoho pilotov, ktorí ostali pod hranicou päť zostrelov.

Naopak, stíhači námorníctva a námornej pechoty používali počas celej vojny iba tri hlavné typy lietadiel – Wildcaty, Corsairy a práve Hellcaty. Kapacita lietadlových lodí bola obmedzená a tak býval v bojových operáciách nasadený nižší počet pilotov v porovnaní s armádnym letectvom. O zostrely sa preto delilo menej pilotov a ľahšie sa stávali esami.

Mal prekonať Zero

To však nijak neznižuje vlastnosti a výkony tohto dokonale vyváženého stroja. Hoci na

ňom začali pracovať ešte pred vojnou a obdĺžnik na stavbu prototypu získala firma Grumman v júni 1941, teda ešte pred japonským útokom na Pearl Harbor. Počas vývoja však konštruktéri maximálne využili prvé vojnové skúsenosti. Japonské stroje Micubiši A6M Zero totiž boli pre Spojencov nepríjemným prekvapením a americkí námorní piloti na Wildcatoch sa im len s námahou naučili čeliť. Bolo jasné, že nástupca Wildcatov musí byť lepší ako Zero.

Konštruktéri úzko spolupracovali s pilotmi, ktorí proti japonským strojom bojovali. Svoje skúsenosti a analýzy poskytol napríklad známy stíhač Butch O'Hare.

Výsledkom bol stroj s výkonným motorom a pomerne vysokou rýchlosťou, silnou výzbrojou, dobrou ovládateľnosťou a výborným výhľadom. Pre túto poslednú vlastnosť zdvihli kabínu pilota čo najvyššie a nos lietadla sa pred ňou skláňal šikmo dole. Preto aj počas náročnej fázy pristávania na malej palube lietadlovej lode videl pilot dobre dopredu. Stroje mali tiež jednoduchú údržbu, čo opäť ocenili mechanici v stiesnených hangároch lietadlových lodí.

Nový stroj poháňal dvojvieddicový motor Pratt & Whitney R-2800 Double Wasp s výkonom 1 500 kW (2 200 koní). Dosahoval s ním maximálnu rýchlosť 630 km/h. Výzbroj tvorilo šesť guľometov kalibru 12,7 mm v krídlach. Neskôr niektoré verzie niesli kombináciu dvoch kanónov kalibru 20 mm a štyroch guľometov 12,7 mm.

Hellcaty sa tiež uplatnili ako stíhacie bombardéry. Mohli niesť šesť neriadených rakiet kalibru 127 mm a bomby s hmotnosťou až 900 kg.

Po namontovaní radaru do pravej polovice krídla vznikla

nočná stíhacia verzia. Bežné nočné stíhačky mali vtedy

dva motory a minimálne dvojčlennú posádku, kde radar ovládal samostatný operátor. Taký luxus si na lietadlových lodiach nemohli dovoliť. Piloti nočných Hellcatov museli radar sledovať sami. Na nočné operácie sa koncom vojny špecializovala napríklad USS Enterprise, ktorá bola spolu s USS

Saratoga poslednou americkou lietadlovou loďou, ktorá prežila od začiatku vojny.

Využíval výhodu rýchlosti

Hellcat sa stal štandardnou palubnou stíhačkou britského námorníctva. Okrem Pacifiku tak bojovali aj v Európe, napríklad pri britských operáciách nad Nórskom, ale aj nad južným Francúzskom.

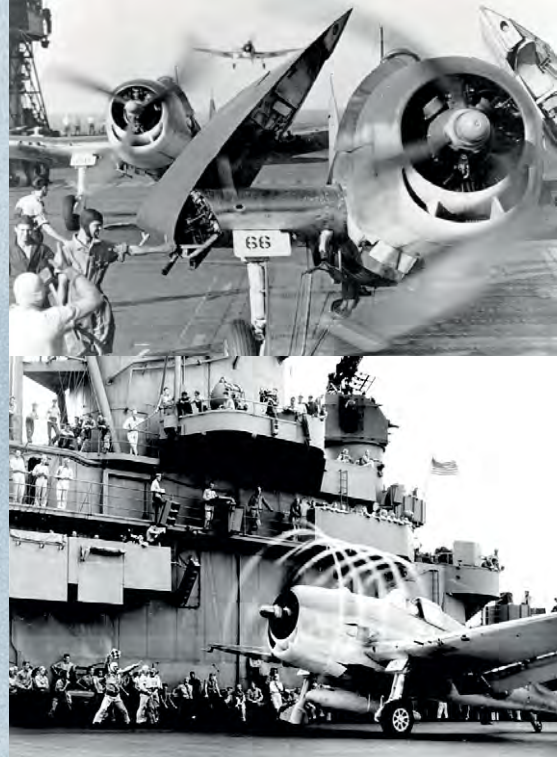
Spolu ich za dva roky vyrobili 12 275. Piloti amerického a britského námorníctva a americkej námornej pechoty na nich zostrelili 5 223 nepriateľských lietadiel. Nebezpečné operácie z lietadlových lodí si však vyžiadali aj vysoké straty. Vo vzdušných bojoch ich bolo zostrelených iba 270. Spolu však, najmä pri nehodách, bolo stratených 2 462 Hellcatov. O život prišlo asi 450 letcov vrátane 20 pilotov, ktorí boli esami.

Prvý zostrel si Hellcat pripísal 1. septembra 1943, keď stroje z USS Independence zostrelili štvormotorový lietajúci čln H8K Emily. V novembri 1943 si pri bojoch nad Tarawou zostrelili 30 A6M Zero výmenou za jeden stratený Hellcat.

Pri porovnávaní s ukoristeným Zerom sa ukázalo, že Hellcat je vo všetkých výškach rýchlejší a pri vyšších rýchlostiach je obratnejší. Naopak, pri nižších rýchlostiach bolo obratnejšie Zero. Americkí piloti sa na základe toho mali vyhýbať manévrovým súbojom a využívať výhodu rýchlosti na to, aby zaútočili v momente, keď to pre nich bude najvýhodnejšie. Proti Zerám nakoniec dosahovali Hellcaty pomer víťazstiev 13:1.

Po skončení druhej svetovej vojny Hellcaty bojovali vo francúzskych farbách ešte v Indočíne, terajšom Vietname. V americkom námorníctve slúžili najdlhšie ako nočné stíhačky a tiež ako cvičné terče. Bol to prvý typ, ktorý po vyradení vo väčšom množstve prestavali na diaľkové ovládanie, aby doslúžil pri cvičných streľbách. Rovnakú prax so starými typmi používajú Američania dodnes.

Text: Miroslav Barič

Esá na Hellcatoch

Najlepším pilotom F6F sa stal kapitán David McCampbell, ktorý na nich dosiahol všetky zo svojich 34 zostrellov. Stal sa tak najlepším pilotom námorníctva všetkých čias. V bitke pri Marianách 19. júna 1944 najprv počas jedného letu zostrelil päť japonských bombardérov D4Y Judy. V ten istý deň počas druhého letu pridal ešte dve Zerá. Svoj vlastný rekord prekonal 24. októbra 1944, keď iba vo dvojici so svojím číslom zaútočili na formáciu 60 japonských lietadiel. McCampbell ich zostrelil deväť, jeho číslo pridal ďalších šesť. Po pristátí na lodi mu v zásobníkoch ostali posledné dva náboje a jeho Hellcat museli odtlačiť ručne, pretože mu došlo palivo. Dostal za to najvyššie vyznamenanie, Kongresovú medailu cti.

Ďalšími úspešnými pilotmi boli Eugene Valencia, ktorý mal 23 zostrellov a Alexander Vraciu, ktorý na Hellcatoch zostrelil 19 japonských lietadiel.

Piranha pre Rumunsko

Rumunsko kupuje 227 osemkolesových bojových vozidiel Mowag Piranha V, ktoré nahradia starú techniku sovietskeho pôvodu. Stroje budú vyrábať v licencií v renovovanom zbrojárskom závode z čias studenej vojny. Piranha V má dĺžku 8 metrov, šírku 3 m, výšku 2,3 m a hmotnosť 30 ton. Bežnú výzbroj tvorí guľomet kalibru 12,7 mm v malej vežičke, ale vozidlo môže niesť aj odpaľovacie zariadenie protitankových rakiet alebo granátomet kalibru 40 mm. Obojživelný stroj dosahuje rýchlosť 100 km/h na ceste a 10 km/h vo vode. Na ceste má dojazd 550 km. Okrem trojčlennej posádky prepraví osem vojakov.

Turecký tank pre Indonéziu

Turecká firma FNSS v spolupráci s Indonéziou postavila prototyp tanku strednej váhovej kategórie. Jeho meno Kaplan znamená v preklade Tiger a v októbri ho predstavili verejnosti. Tank Kaplan prechádza skúškami v Indonézii. Tá objednala dvadsať strojov, ktoré začnú dodávať koncom roka 2018. Zostavia ich priamo v Indonézii. Malú časť komponentov vyrobí indonézske firmy, ale väčšina dielcov pochádza z Turecka. Veža je výrobkom belgickej firmy CMI Cockerill. Ak sa tank osvedčí, budú nasledovať ďalšie objednávky. Kaplan má trojčlennú posádku. Hlavnú výzbroj tvorí kanón kalibru 105 mm. Veža je vybavená automatickým nabíjacím systémom, v zásobníku je dvanásť priereznych alebo výbušných granátov. Kanón doplní guľomet kalibru 7,62 mm. Na veži môže byť ďalší guľomet kalibru 12,7 mm. Tank dosahuje rýchlosť 70 km/h a má dojazd 450 km. Pancier ho chráni proti prierezným strelám kalibru 25 mm.

An-178 na Blízkom východe

Technické údaje:

Dĺžka: 33 m
Rozpätie: 28,8 m
Rýchlosť: 800 km/h
Kapacita: 99 vojakov,
80 výsadkárov
alebo 70 zranených

Text: Miroslav Barič
Foto: Concept, FNSS, Forsvarsgallerie, USAF

Ukrajinský výrobca Antonov absolvoval s prototypom transportného lietadla strednej kategórie An-178 turné po Blízkom východe. Zdá sa, že tento región je lietadlu najviac naklonený. Doteraz totiž prišla objednávka iba na desať civilných nákladných strojov od azerbajdžanskej spoločnosti Silk Way Airlines. Vojenský zákazníci boli zatiaľ len z Blízkeho východu. Dva kusy objednala iracká armá-

da a Kráľovské letectvo Saudskej Arábie prejavilo záujem o tridsať lietadiel. Teraz prototyp predviedli na aerosalóne v Dubaji a v Kuvajte, kde si ho vyskúšali aj tamjší piloti.

Výrobca plánuje, že sa mu spolu podarí predáť približne dvesto An-178. Tie by mali nahrádzať vo svete staré transportné lietadlá An-12, An-26 a An-32. Nové lietadlo sa od nich líši prúdovým pohonom.

Jadrové bombardéry v pohotovosti

Americké letectvo začalo v októbri plánovať opätovné zavedenie 24-hodinovej pohotovosti pre svoje jadrové bombardéry. Stroje naložené bombami a natankované palivom naposledy stáli nepretržite pripravené na dráhach v roku 1991. Po skončení studenej vojny pohotovosť zrušili. Teraz si jej opätovné zavedenie vyžiadala kríza vo vzťahoch so Severnou Kóreou. Opatrenie sa má týkať 2. bombardovacieho krídla na základni Barksdale v Louisiane. Tá je domo-

vom 44 bombardérov B-52H Stratofortress. Mimochodom, práve z tejto základne priletel 26. augusta jeden B-52 aj na letecký deň na Sliaci. V súvislosti s plánovaným držaním pohotovosti prešli na základni Barksdale renováciou niektoré budovy, najmä ubikácie pre posádky v blízkosti dráh a vybavenie letiska. Americké strategické bombardovacie letectvo má k dispozícii spolu 76 strojov B-52, 62 lietadiel B-1B a 20 kusov B-2.

Bezpilotné lietadlo pre ponorky

Americké námorníctvo objednalo stovku bezpilotných prostriedkov, ktoré sa od roku 2018 stanú štandardnou výbavou jadrových ponoriek. Stroje Blackwing sú zaujímavé tým, že ich ponorka dokáže vyslať do vzduchu bez vynorenia. Blackwing je zložený v kontajneri s priemerom 75 mm, ktorý sa vystreľuje zo šacht určených na klamné ciele. Keď sa dostane nad hladinu, zbaví sa Blackwing kontajnera, rozvinie krídla a letí. Má dĺžku pol metra, váži 1,8 kg a má vytrvalosť približne 60 minút. Stroj je určený na jedno použitie, neočakáva sa, že by sa vrátil na ponorku. Má slúžiť na vyhľadávanie a identifikáciu vzdialenejších cieľov. Môže tiež slúžiť na prenos komunikácie na väčšie vzdialenosti. S ponorkou je v spojení pomocou stožiara, ktorý sa vysúva nad hladinu ako periskop.

Poľský Wirus je na prieskum

V septembri objednala poľská armáda 118 vozidiel Wirus 4. Tieto štvorkolky domácej výroby zaviedli v roku 2012 s tým, že na ich podvozku môže vzniknúť viacero verzií. Teraz sa objavila prieskumná.

Wirus 4 nemá uzavretú karosériu, posádku pri prevrátení chráni konštrukcia z oceľových rúrok. Podlaha je zosilnená proti výbuchom. Vozidlo má motor s výkonom 180 koní, maximálnu rýchlosť 140 km/h a dojazd 800 km na ceste alebo 400 km v teréne. Plne naložené má hmotnosť 2,6 tony a uvezie 900 kg nákladu. Trojčlenná posádka si tak môže niesť zásoby na sedem dní, počas ktorých môže operovať samostatne. Na vozidle sú úchyty pre guľomet, organickú výzbroj nemá.

Vianočné osudy

Zážitky, príbehy, dojmy a emócie z Vianočných sviatkov sa každému vojakovi zapíšu do pamäti na celý život. Na spríjemnenie sviatočných chvíľ vám ponúkame zopár z nich.

Vianoce na Balkáne

Spomienky na Vianoce bývajú pekné, aj keď ich trávime ďaleko od domova a vo vojenskom mundúre. Dvojnásobne to platí o Vianociach našich vojakov v prvej slovenskej mierovej misii UNPROFOR na území bývalej Juhoslávie.

Ja som také Vianoce zažil spolu so šesťsto príslušníkmi slovenského ženijného práporu OSN pred dvadsiatimi tromi rokmi, v roku 1994. Na základni v Lipiku, na veliteľstve v Daruware aj vo všetkých, takmer dvadsiatich pozíciách od východného Slavónska, cez Dalmáciu až po Sarajevo, kde pôsobili naše jednotky, oslávili ženisti vianočné sviatky v duchu slovenských tradícií. Všade svietili ozdobené stromčeky, štedrá večera bola bohatá (rybku mali len pri pontónovom moste na Neretve), nechýbala kapustnica, zákusky a, samozrejme, aj príhovor veliteľa pri sviatočnom stole.

Veľké striedanie

Na Štedrý deň mali vojaci OSN voľno, až na národné jednotky s islamským vierovyznaním, strážne jednotky a našich mostárov. Po ceste života, ktorá by bez nášho mosta neexistovala, totiž aj vo vianočnom čase nepretržite jazdili konvoje s humanitárnou pomocou do Sarajeva a prúdy utečencov opačným smerom.

Od začiatku decembra sa v slovenskom ženijnom prápore OSN striedali vojaci. Nové sily striedali pionierov, čo od mája 1993 dvadsať mesiacov budovali slovenský ženijný prápor do podoby špičkovej jednotky, ktorá sa stala hlavnou a všeobecne uznávanou podporou jednotkou veliteľa UNPROFOR.

Do Daruvaru som dorazil 6. decembra spolu s dvadsiatkou dôstojníkov určených na kľúčové riadiace pozície. Ako budúci hovorca práporu som mal na starosti aj materiál triedy 10, ktorý súvisel s kultúrou, športom a voľným časom. Netušil som, že onedlho budem práve preň najhľadanejším človekom v prápore.

Skúsenosti a niekoľko sto kusov materiálu mi odovzdal môj predchodca podplukovník Ján Minár. Plukovník Daniel Kostra prevzal velenie po plukovníkovi Ľubomírovi Kolenčíkovi. Ujal som sa ka-

Po štedrovečernej večeri sa na veliteľstve v Daruware k slovu dostal slovenský ženijný ozembuch

mery a dokumentoval príchod nových príslušníkov práporu. Prišli takmer štyri stovky ženistov, ktorí sa po týždňovej príprave na lipickej základni rozišli na miesta pôsobenia. Aj do bosnianskeho Vareša, kam putovali okľukou takmer 1 600 kilometrov aj s Pragami V3S.

Požutá hymna

Pri prvom nástupe „nového“ práporu na lipickej základni zlyhala elektronika v rádiiovoze pri hraní štátnej hymny. Zúrivý veliteľ nechcel počúvať moje zdôvodnenia, že magnetofón práve pri prvom slávnostnom nástupe „požul“ pásku s hymnou. Ako sa blížili Vianoce, zrazu všetkým veliteľom rôt, čiat i družstiev v celej bývalej Juhoslávii začali hrapovať televízory i satelitné prijímače. Bol nedostatok videopások s filmami, chýbal športový materiál. Chceli aj ozdoby na stromčeky. Netušil som, že ich vôbec v sklade mám. Všetko sa objavilo v denných hláseniach a ja som na raňajších brífingoch velenia namiesto správ o situácii v sektoroch UNPROFOR musel zdôvodňovať nedostatok gúľ na stromčeky a nevyhovujúci stav televízorov Tesla Rubín a Oravan. V podobnom stave bol aj rádiioz na podvozku P V3S. Potvrdilo sa totiž, že pred vyslaním práporu do misie útvary preň vyčleňovali techniku, ktorej sa chceli zbaviť.

OSN a Ferdo Mravec

Nakoniec sa všetko utriaslo a Vianoce mali vojaci práporu pekné. Aj vďaka Armádnej redakcii v Slovenskom rozhlas. Šéfredaktor Miroslav Minár a nádejná moderátorka Petra Repková zorganizovali nielen živú vianočnú besedu na hlavnom vysielacom okruhu s hosťami – vojakmi práporu, ale v reláciách Plná poľná sa nám v rubrike Bratislava – Daruvar podarilo odvyselať desiatky pozdravov vojakov domov. Slovenský rozhlas v tých časoch predstavoval pre našich vojakov jediné spojenie s domovom. Na stredných vlnách ho mohli počúvať v táboroch vo Vareši, Zenici, Sarajeve, Knine, Topusku, Gračaci, Sisaku, Brod Pustare i Vukovare.

Radosť rozdávali na mnohých miestach, kde nadviazali priateľské vzťahy s domácim obyvateľstvom. A tak pred Vianocami prišiel ženiný Ježiško do škôl v obciach so slovenskou a českou menšinou. Školské jedálne v Jelisavaci, Našiciach, Josipovaci sme zásobovali proviantnými prebytkami. Pred Vianocami sme s majorom Miroslavom Vulganom, rotmajsterkou Nad'kou Iliziovou a ďalšími vojakmi navštívili českú škôlku Ferda Mravca v Daruvare. Deti pripravili kultúrny program a my sme im pod stromček venovali balíčky so sladkosťami a ovocím. Vianočné gesto velenia práporu ocenili aj miestne noviny Jednota, kde vyšiel článok s poďakovaním slovenským vojakom. Mal názov Sily OSN a Ferdo Mravec.

Text: pplk. v. v. Bernard Roštecký

Sviatky s Bobom

Pustili by ste si na Vianoce do bytu alebo do domu hoci aj desiatky cudzích ľudí niekde z druhého konca sveta? Stovky slovenských a českých vojakov vedia, že americký plukovník vo výslužbe Bob Biskup taký ústretový bol. Na prelome tisícročia viacero rokov spolupracoval s Jazykovým inštitútom obrany (Defense Language Institute) v San Antoniu vo funkcii nazývanej sponzor Čechov a Slovákov. V čom spočívalo jeho sponzorstvo? V tom, že účastníkom jazykových kurzov z oboch krajín venoval aj so svojou manželkou Joann svoj čas a osobný priestor. Vďaka tomuto systému nepoznali len atmosféru Lackland Air Force Base, ale zoznámili sa s americkým prostredím aj prostredníctvom návštev rôznych kultúrnych či športových podujatí. Priamo v ich dome mohli zažiť naozaj rodinnú atmosféru Dňa vďakvyzdania. Smiali sa, keď do ich domu prichádzali strašiť deti z ulice na Halloween a tešili sa, keď Slovákom a Čechom rozprávali svoje „zelené“ zážitky aj iní vojenski veteráni z Bobovej ulice. Na Vianoce k tým najzaujímavejším spomienkam patrila tá, ako boli Bob a Joann v šestnástich rokoch do seba absolútne zaľubení. No keď ich otcov vojakov prevelili na iné základne, obaja si našli iných partnerov. A po vyše pol storočí k sebe opätovne našli cestu. Bolo to však v roku 2000, keď sa na Vianoce vyskytol aj jeden „zásadný“ problém. Ak totiž na Deň vďakvyzdania Bob a Joann piekli tradičnú americkú morku, o necelý mesiac neskôr podstatnú časť štedrej večere pripravovali pre dve desiatky prítomných hostia. Česi sa pustili do zemiakového šalátu, Slováci do kapustnice. Lenže nebolo do nej hríbov! Našťastie, problém sa dal vyriešiť. Po hodine

pátrania našli v meste otvorený obchod aj s hubami. Podplukovník Ondrej Urban s pomocníkmi pripravili pre ostatných najvoňavejšiu voňavú časť slovenskej štedrej večere.

Mimochodom Bob a Joann, ktorí mali prapraprastarých rodičov z Moravy, ukončili skvelý Štedrý deň pozvaním svojich hostí na polnočnú omšu. Za to, aj za všetko ostatné, im patrí veľké poďakovanie.

(pv)

Syn na Silvestra

Svoj prvý vojenský Silvester generálmajor Ján Salaganič prešil v roku 1981 ako najmladší dôstojník tankového práporu v Mariánskych Láznach v službe dozorného posádky. V ten deň mu však zatajili, že doma, vo vyše 900-kilometrov vzdialenej východoslovenskej obci Ruský Hrabovec, sa mu práve narodil jeho prvorođený syn Michal. „V tom roku som slúžil aj na Vianoce, bol som dozorný autoparku. Telegram o narodení syna mi doručili hneď začiatkom roka, takže som stihol oslavy Vianoc, ktoré u nás bývajú až šiesteho januára. Hoci – stihol som doraziť až neskoro večer, čo sa neskôr stalo vďaka službe skoro tradíciou.“

Keď sa genmjr. Salaganič pýtať na ešte jednu zaujímavú vianočnú historku, najskôr sa zamračí, potom usmeje. Nezačala sa totiž najveselšie: „V Mariánskych Láznach sme často cvičili aj počas tých najväčších sviatkov. V roku 1984 som bol veliteľ tankového práporu, ale cvičenie sme mohli ukončiť tesne pred Štedrým dňom. Bola to obrovská úľava, všetci sme sa tešili. Lenže vo vojenskom výcvikovom priestore sme nechali na plnenie menších úloh zabezpečovaciu jednotku. Celá naša veliteľská štruktúra však zabudla, že tých chalanov treba presunúť z deväťdesiat kilometrov vzdialenej pustatiny späť do kasární. Keď mi to veliteľ roty oznámil, vyrazili sme na Štedrý deň neskoro popoludní. Vo večernom šere sme zbadali obrysy zasneženého stanu z tankovej cely. Keď som rozhrnul celtu, zbadal som chlapa ležiaceho za natiahnutým guľometom. „Preboha, čo to robíte?“ zvolal som. „Veliteľ, škoda že ste prišli práve teraz, mal som na muške diviaka, veď sme už dva dni nič teplé nejedli,“ znela jeho odpoveď. Nuž, vojaci základnej služby napokon s veliteľom Salaganičom povečerali už v kasárňach a po Novom roku ich čakal opušťák. A čo bolo doma? „Začať so štedrou večerou hodinu pred polnocou? Nečudoval som sa výrazu mojej ženy. Vianočná atmosféra však napokon urobila svoje,“ s úsmevom dodá genmjr. Salaganič, ktorého tohtoročný Silvester bude po 44 rokoch jeho posledným dňom vo vojenskej uniforme.

(pv)

Národná a medzinárodná bezpečnosť

Katedra bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši 26. – 27. októbra už po ôsmy raz organizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu, zameranú na národnú a medzinárodnú bezpečnosť pod záštitou ministra obrany Petra Gajdoša a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima. Zúčastnilo sa na nej vyše 70 odborníkov z vojenskej, policajnej i civilnej sféry nielen zo Slovenska, ale aj z Českej republiky, Poľska a Maďarska. „Konferencia svoj cieľ podnietiť odbornú diskusiu, priniesť nové poznatky a námety do oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja, naplnila,“ konštatoval vedúci katedry bezpečnosti a obrany prof. Vojtech Jurčák.

Text: Petra Kašeláková Foto: AOS

Industry Day

Industry Day je názov podujatia, ktoré organizuje Sekcia modernizácie a infraštruktúry MO SR pod záštitou ministra obrany Petra Gajdoša 6. decembra v priestoroch Vojenského technického a skúšobného ústavu Záhorie. Podujatie sa koná v nadväznosti na realizáciu nedávno prijatých strategických dokumentov, najmä Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR s výhľadom do roku 2030. Cieľom podujatia je prezentovať im súčasné produkty obranného priemyslu, smerujúce k napĺňaniu požiadaviek na budúce spôsobilosti, ako aj ďalšie vhodné produkty pre už definované požiadavky. Tohtoročný Industry Day je zameraný aj na ukážky možností a schopností domáceho obranného priemyslu.

Nová tradícia vojenských policajtov

V priestoroch stálej expozície Múzea SNP v Banskej Bystrici sa 14. novembra zrodila nová tradícia. Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Michal Migát za prítomnosti riaditeľov všetkých odborov VP a veliaceho poddôstojníka VP štábného nadrotmajstra Radovana Orgoníka tam udelil osvedčenie absolventom vstupného odborného kurzu vojenských policajtov. Odmienil aj najlepších absolventov. Boli medzi nimi poručíčka Anna Balázová, poručíčka Petra Michalovičová, rotmajster František Biel, desiatnik Peter Mokry a desiatnička Katarína Balentová. Vstupný odborný kurz od septembrového nástupného termínu trvá 10 týždňov. Dosiaľ trval 8 týždňov, no podobný kurz Vojenskej polície Armády ČR má až 20 týždňov.

Text a foto: Jozef Žiak

Dvaja Jánovia z Dukly

Minister obrany Peter Gajdoš na cintoríne čs. vojakov na Dukle ocenil zásluhy odbojárov čatára v. v. Jána Jurčišina a desiatníka v. v. Jána Štefánika. Spolu s ministrom im gratulovali aj všetci traja najvyšší ústavní činitelia Slovenskej republiky.

Na Dukle bolo ranených či zahynulo množstvo vojakov 1. čs. armádneho zboru. Straty bolo treba doplniť. Preto bola na oslobodenom území vyhlásená mobilizácia. Tá sa týkala mužov od 17 do 47 rokov. Medzi nimi aj Ján Jurčišina a Ján Štefánika. Ján Jurčišina mal 19 rokov. Po krátkom výcviku sa stal nabíjačom protitankového kanóna 3. brigády. „Najskôr nás učili hádzať ručné granáty a strieľať. Potom som sa zaučal pri kanóne. Ale času nebolo. Zasiahli sme do bojov pri Svidníku, na prístupoch k Levoči, a najmä pri oslobodzovaní Liptovského Mikuláša. Práve pri Mikuláši v obci Smrečany som sa stretol

Možno príde aj brat

Na cvičení Slovenský štít 2017 pôsobil major Andrew Larry Zartman z Národnej gardy štátu Indiana ako veliteľ 3. mechanizovanej brigády USA. Bola to pre neho už štvrtá skúsenosť so Slovenskom a s jeho ozbrojenými silami. Po prvý raz to bolo v roku 2014 na cvičení Ground Pepper. „Pochádzam z malej farmy v Indiane. Do armády som vstúpil ako sedemnásťročný. Najskôr som bol záložníkom v Národnej garde, neskôr som sa stal vojenským profesionálom. Absolvoval som dve misie v Iraku. Získal som tam množstvo neoceniteľných skúseností. Aj z medzinárodnej spolupráce. Vďaka vstupu do armády som vyštudoval vysokú školu. Mám bakalárske vzdelanie v odbore finančný manažment,“ konštatuje major Zartman. Doma v Indiane pôsobí ako náčelník operačnej skupiny 76. pešej brigády.

aj s generálom Ludvikom Svobodom. Na okraji dediny sme mali zakopaný náš protitankový kanón. Pristavil sa pri nás, popýtal sa, odkiaľ sme a povzbudil, že treba čím skôr oslobodiť Liptovský Mikuláš,“ spomína Ján Jurčišin.

S generálom Svobodom sa opäť stretol na Morave pri oslobodzovaní Holešova a potom aj na slávnostnej prehliadke zboru v oslobodenej Prahe. Nasledujúce týždne ešte Ján Jurčišin so svojimi kolegami z brigády zabezpečoval poriadok v oblasti Sudiet v Čechách. Je držiteľom 32 vyznamenaní. Okrem slovenských a československých aj českých, ruských či poľských. Roky sa aktívne angažuje v protifašistickom hnutí ako člen Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. V Oblastnom výbore SZPB vo Svidníku aktívne pracuje ako člen jeho Predsedníctva. Vo Svidníku po ňom dokonca pomenovali ulicu. Rodákovi z Vagrince pod Duklou 6. októbra pribudla pamätná medaila ministra obrany.

Desiatnik v. v. Ján Štefánik z Gíraltoviec sa po mobilizácii a krátkom výcviku stal spojárom delostreleckého pluku 1. čs. armádneho zboru. Zúčastnil sa na jaselsko-krosnianskej operácii. „To bola najväčšia delostrelecká príprava, akú som zažil. Pri streľbe sa triasla zem, hodnú chvíľu sme potom nič nepočuli... Som rád, že minister obrany takto ocenil našu činnosť pri oslobodzovaní Slovenska a že som sa toho dožil. Zostalo už veľmi málo mojich spolubojovníkov, s ktorými sme spoločne bojovali napríklad v ťažkých bojoch o Branisko, Važec, Východnú, Liptovský Hrádok a najmä o Liptovský Mikuláš,“ zaspomínal si Ján Štefánik.

Vojna pre neho skončila v Olomouci. Podobne ako jeho kolega Jurčišin potom pomáhal pri obnove vojnou zničeného kraja pod Duklou a zapájal sa i do práce SZPB. Dodnes sa usiluje najmä mladej generácii sprostredkovať cez svoje spomienky realitu vojnových čias: „Je našou povinnosťou, aby sme mladým povedali, ako to počas vojny naozaj bolo.“

Text a foto: Jozef Žiak

Vedel, že Indiana je partnerským štátom Slovenska, ale do programu nebol osobne zainteresovaný. Všetko sa zmenilo v roku 2014. „Od prvých dní spolupráce so slovenskými vojakmi som sa cítil dobre. Pre nás, najmä tých, ktorí boli na Slovensku po prvý raz, bolo veľmi dôležité poznanie, že môžeme a vieme efektívne spolupracovať v teoretickej i praktickej rovine. V rámci veliteľstiev a štábov i jednotiek. Je to pre nás všetkých veľmi dobrá možnosť precvičiť si reálne, ako by v prípade potreby vyzerala spolupráca našich armád,“ zdôrazňuje major Zartman.

Na cvičení Slovenský štít 2017 americká brigáda pod velením majora Zartmana plnila úlohy spoločne so štábmí dvoch slovenských brigád v jednom objekte. Mali veľa príležitostí vymeniť si skúsenosti a poznatky s príslušníkmi veliteľstiev topolčianskej mechanizovanej brigády a trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Trenčianska brigáda pre Američanov zabezpečovala aj logistickú podporu. Jeden americký styčný dôstojník pôsobil aj vo veliteľstve prešovskej mechanizovanej brigády.

Major Zartman priznáva, že keby mal znova 17 rokov, znova by sa rozhodol pre armádu: „Mám troch súrodencov. Dvaja z nich pôsobia v Národnej garde. Jeden brat je pilot vrtuľníka Black Hawk. Preto je celkom možné, že aj on zavíta v rámci spoločného výcviku na Slovensko. Už som mu povedal, že je to príjemná, priateľská krajina, náš spojenec.“

Text a foto: Jozef Žiak

● **Krídlo velenia, riadenia a prieskumu Zvolen sa od 30. novembra 2015 podieľa na zabezpečení ochrany vzdušného priestoru východnej hranice SR.** Minulý týždeň sa skončila jubilejná stá rotácia dočasného postavenia pohotovostného systému Vzdušných síl SR. Pri tejto príležitosti sa uskutočnilo slávnostné zhromaždenie za účasti veliteľa Vzdušných síl OS SR brigádneho generála Ľubomíra Svobodu a veliteľa útvaru plukovníka Vladimíra Jaklovského. Veliteľ vzdušných síl odovzdal ďakovné listy, poďakoval vojenským profesionálom za ich prácu a zaželal im veľa úspechov do ďalšieho pôsobenia.

● **Veliteľ prešovského vrtuľníkového krídla plukovník Róbert Tóth uviedol v priestoroch krídla do prevádzky postupový simulátor Cockpit Academics Procedure Tool (CAPT-E), ktorý slúži na získanie a zdokonalenie zručností lietajúceho personálu v ovládaní systémov vrtuľníka UH-60M počas spúšťania a vypínania, ako aj postupov pri riešení núdzových prípadov počas letu a na zemi.**

● **Nástupom v priestoroch Protiletadlovej raketovej brigády v Nitre sa 6. novembra začal spoločný a odborný výcvik 106 príslušníkov OS SR pripravujúcich sa na vyslanie do operácie UNFICYP na Cypre v marci 2018.** Vyvrcholením výcviku bude trojdňové taktické cvičenie jednotky.

● **V bratislavskom hoteli Devín sa 6. – 9. novembra uskutočnilo rokovanie vedúcich vojenských autorít a technických expertov geografických služieb rezortov obrany členských a partnerských krajín NATO.** Zúčastnili sa na ňom delegáti z 32 krajín, ktoré spolupracujú na spracovaní geopriestorových informácií a produkcii topografických máp z krízových oblastí sveta v rámci projektu MGCP - Multinational Geospatial Co-production Program a projektu TREx.

● **Obsluhy protiletadlového raketového kompletu S-300 PMU vykonali v priestoroch Posádkového cvičiska Kolíňanský vrch od 30. októbra do 8. novembra sústredenú prípravu, ktorá vyvrcholila takticko-poradovým cvičením 6. a 7. novembra.** „Jednotky splnili stanovené ciele cvičenia a výcvikové úlohy,“ konštatoval pri kontrole zástupca veliteľa Vzdušných síl OS SR brigádny generál Miroslav Lorinc.

● **V priestoroch Strediska CIMIC a PSYOPS v Martine sa 6. – 10. novembra pod vedením lektorov zo Spojených štátov amerických konal výcvik príslušníkov odbornosti Psychologické operácie (PSYOPS).** Zúčastnili sa na ňom aj špecialisti z Českej republiky, Rumunska a Poľska.

● **Sektor 4 v operácii UNFICYP na Cypre navštívila 5. novembra pracovná skupina Strategic Review Team z New Yorku.** Návšteva bola zameraná na oboznámenie sa s operačnými úlohami a priamo nadväzuje na úsilie OSN o komplexné zhodnotenie a prípadnú remodeláciu operácie UNFICYP.

● **Národný previerkový tím CREVAL Generálneho štábu OS SR vykonal prvú fázu previerky pripravenosti Národného cieľa 2013 mechanizovaná brigáda zo zameraním na oblasti vševojsková príprava, radiačná, chemická a biologická ochrana, pohotovosť a bojová pohotovosť, personál, bezpečnosť ochrany informácií, komunikačné a informačné systémy, logistická podpora, vojenské zdravotníctvo, právna a finančná služba prvku veliteľstva NC 2013 mb.** Veliteľ previerkového tímu generálmajor Miroslav Kocian stanovil dňa 16. novembra záverečné hodnotenie „Combat Prepared“.

Posledný boj G. A. Custera pri Little Bighorne

Slávne bitky histórie Little Bighorn

Nebola to príliš veľká bitka. Ani z hľadiska počtov bojujúcich, ani výškou strát. V Americkej občianskej vojne (1861 – 1865) sa udialo mnoho väčších. Ale táto vošla do dejín ako symbol a legenda. Pri riečke Little Bighorn v severnej Montane totiž indiáni zmasakrovali veľkú časť 7. jazdeckého pluku americkej armády.

„Darček“ k narodeninám

Rok 1876 bol pre USA výnimočný. Pripadlo naň sté výročie vyhlásenia nezávislosti amerických kolónií od Veľkej Británie. V celej krajine sa chystali veľké oslavy, ale sviatočnú atmosféru nečakane narušila tragédia. Zapríčinila ju vierolomnosť a nenásytnosť bielych Američanov.

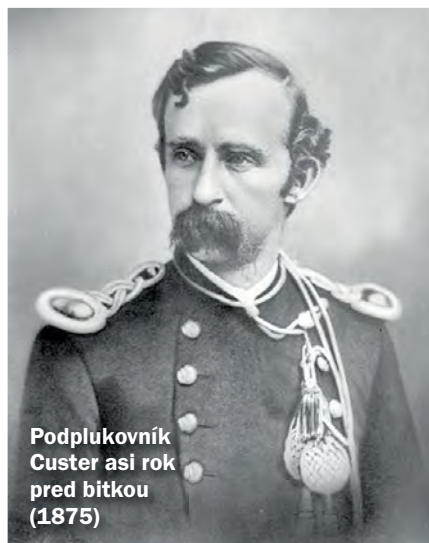
Americká vláda totiž v predchádzajúcom období, aby uvoľnila priestor pre nových osadníkov a zamedzila ich konfliktom s indiánmi, tlačila týchto pôvodných obyvateľov Ameriky stále viac na západ. Napokon im niekoľkými zmluvami vraj na večné veky „darovala“ šire pláne za riekou Mississippi až k úpätiu Skalistých hôr, ktoré ešte vtedy považovala za neúrodné a nevhodné na osídlenie. Na určitý čas tak nastal relatívny pokoj, ale bolo to ticho pred búrkou.

Počet prisťahovalcov totiž rapídne rástol a pôdy pre nich bolo čoraz menej, takže pre farmárov a najmä chovateľov dobytky sa stali zaujímavými už i prérie. Navyše prospektori objavili v Čiernych horách, považovaných indiánmi za posvätné, zlato! Vypukla zlatá horúčka, ktorú vláda nedokázala a možno ani nechcela zastaviť. Zbudla teda na „večné“ zmluvy a rozhodla sa nahnať indiánov do rezervácií za riekou Missouri. Lenže tu padla kosa na kameň – indiáni už ustupovať nemienili. Vzopreli sa predovšetkým najväčší bojovníci prerií Siouxovia-Lakotovia a s nimi Šejeni a ďal-

šie kmene. Bolo po mieri a Washington vyslal proti vzbúrencom vojenskú výpravu.

Vodcovia, vojská a výzbroj

K Yellowstonu, kde sa odbojní indiáni zhromažďovali, vyrazili z rôznych smerov tri armádne kolóny v celkovom počte 2 500 vojakov, pretože armáda indiánov podcenila a verila, že ich bude nanajvýš 2 000 a aj

Podplukovník Custer asi rok pred bitkou (1875)

to chabo vyzbrojených. Ukázalo sa, že išlo o tragickú chybu.

Celej výprave velil brigádny generál Alfred Terry na čele Dakotskej kolóny a podliehali mu brigádny generál George Crook (Južná kolóna) a plukovník John

Gibbon (Montanská kolóna). Súčasťou Terryho vojska bol asi 600-členný 7. jazdecký pluk (31 dôstojníkov, 566 vojakov a do 40 indiánskych stopárov). Jej veliteľ 36-ročný podplukovník George Armstrong Custer, neskorší hrdina národa, nebol žiadnym vzorom vojenskej geniality ani ľudských cností, hoci odvaha mu nechýbala. Vždy sa bezhlavo vrhal do zrážok s nepriateľom bez ohľadu na vysoké straty svojich vojakov, čo mu v občianskej vojne vynieslo nevídané povýšenie z hodnosti kapitána na dvoj hviezdičkového generálmajora! Vraj omylom, ale keďže si ďalej počínal statočne a víťazil, o generálsku hodnosť prišiel až po vojne. On ju však veľmi túžil získať späť, ba dokonca kandidovať i na úrad prezidenta USA! To bola hlavná motivácia, ktorá ho hnala do vlastnej skazy aj pri Little Bighorne. Jednoducho – potreboval a chcel slávne víťazstvo, o ktoré sa s nikým nemienil deliť.

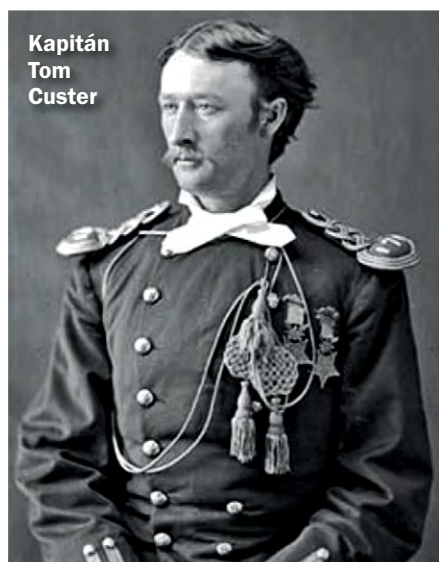
Indiánske kmene z prerií do odporu vyburcoval charizmatiký náčelník a šaman (medicinman) siouxskeho kmeňa Hunkpaw Sediak býk (Tatanka Jotanka). Ich hlavným vojenským vodcom sa stal náčelník z kmeňa Oglalov Splašený kôň (Tašunka Vitko), ktorého uznávali aj ostatní siouxskejší a šejenský náčelníci. Indiáni táborili na západnom brehu Little Bighornu na vyše tri kilometre dlhom páse táborov, lenže nebolo ich 2 000 ako tvrdili prvé správy, ale vyše 10 000, z toho asi až 2 500 bojovníkov! Boli si vedomí svojej sily a odhodlaní už ne-

ustupovať a prijať boj. Ich počet by bol pre Terryho výpravu tvrdým orieškom, aj keby zaútočila celá naraz, ale to sa nestalo.

Mimoriadne nepresné boli i zvesti o slabej výzbroji indiánov. Strely a nábojnice, nájdené na mieste bitky pri neskoršom archeologickom výskume, umožňujú predpokladať, že až štvrtina indiánskych bojovníkov bola vyzbrojená palnými zbraňami, mnohí síce ešte perkusnými ručnicami, pištoľami a revolvermi, ale možno až 200 z nich malo moderné opakovačky typu Henry M1860 a Winchester M1866 a M1873 kalibru .44 či Spencer M1860 kalibru .52, čo svedčí o čulom ilegálnom obchode so zbraňami v americko-kanadskom pohraničí. V boji na krátku a bezprostrednú vzdialenosť pri Little Bighorne mohli Custerovi jazdci, vyzbrojení jednoranovými karabínami Springfield M1873 a jednočinnými revolvermi Colt M1873 kalibru .45 tejto výhode indiánov len ťažko čeliť.

Osud zvaný Little Bighorn

Terryho kolóna, v ktorej okrem 7. jazdeckého pluku bolo päť rôt pechoty s tromi 6-hlavňovými rotačnými guľometmi Gat-

Kapitán
Tom
Custer

ling kalibru .56 a 150 povozov zásob s 200 kočiami, vyrazila zo Severnej Dakoty na západ 17. mája 1876. Pri rieke Yellowstone sa 8. júna spojila s Gibbonovou kolónou, ktorej súčasťou boli štyri stotiny 2. jazdeckého pluku a pechota. Tam čakali na správy od Crooka, ktorého asi tisícčlenná kolóna vyrazila 29. mája z juhu z Wyomingu. Pri potoku s poetickým menom Rosebud (Ružový púčík) však na ňu zaútočila veľká skupina Oglalov Splašeného koňa. Hoci indiánov padlo vraj až sto, zatiaľ čo vojaci mali desať mŕtvych a dvadsaťjeden zra-

nených, ostrasení Crook ďalší postup zastavil, a čakajúc na posily, už do operácie nezasiahol.

Keď správy od Crooka neprichádzali, Terry vyslal Custeru, aby z juhu napadol indiánov on. Mal však počkať, kým na nich i s Gibbonom zaútočí zo severovýchodu a zahradí im cestu na sever, lebo nečakal nič iné než ich útek. Custer však čakať nemienil a rozhodol sa udrieť ako prvý. Napriek čerstvým správam stopárov, že indiánov je viac, než majú vojaci nábo-

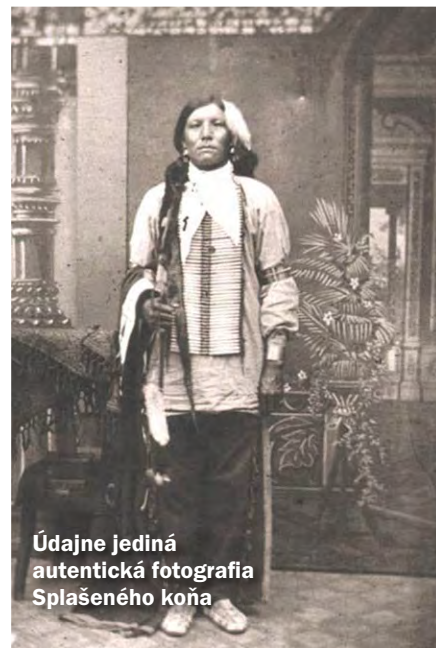
Sediaci býk ako
cirkusová atrakcia
(1885)

jov! Dokonca svoj pluk 25. júna ešte rozdelil na tri časti. Majora Rena so 140 mužmi vyslal napadnúť južný koniec tábora na západnom brehu rieky, zatiaľ čo sám s 225 mužmi postupoval popri východnom brehu na sever s úmyslom vrhnúť do stredu tábora. V zálohe nechal kapitána Benteena so 125 mužmi.

Reno pri útoku stratil asi 30 mužov a musel ustúpiť do blízkeho lesíka, kde sa k nemu pripojil Benteen. Zachránilo ich to, že indiáni spozorovali za riekou Custerov oddiel a väčšina z nich vyrazila proti nemu. Útok bol taký masívny a zúrivý, že vojaci sa neudržali na brehu a hľadali spásu na príľahlej vyvýšenine, ktorá si vyslúžila meno Last Stand, čiže Posledné stanovište. Na ňom s asi štyridsiatimi najdlhšie sa bráničiacimi vojakmi padol i podplukovník. Nebol posledný a nespáchal ani samovraždu, hoci okrem prestrelenej hrude mal ranu po guľke i v spánku. Neskôr sa k jeho zabitíu hlásili niekoľkí indiánski bojovníci, ale pravdu sa už asi nikdy nedozvieme.

Jazdecká karabína Springfield M1873 kalibru .45

Údajne jediná
autentická fotografia
Splašeného koňa

Epilóg

Pri Little Bighorne padla takmer polovica celého 7. jazdeckého pluku – vyše 256 mužov. Na Last Stande ako posledný zrejme kapitán Keogh, ktorého ako jediného indiánski bojovníci neoskalpovali, pretože si vážili statočných nepriateľov. Nie tak ich ženy, ktoré sa vzápätí vyrojili na bojisko a znetvorili mŕtvoly vojakov! Najviac vraj kapitána Toma Custeru, podplukovníkovho brata, smutne známeho svojou brutalitou voči indiánom, ktorého údajne rozsekali na kusy.

Indiáni sa hneď po bitke rozprchli a mnohí, vrátane Sediaceho býka, ušli do Kanady. Po návrate náčelník istý čas vystupoval v slávnej Wild West Show plukovníka Williama Codyho – legendárneho Bufallo Billa. Po tejto nedôstojnej epizóde žil v rezervácii Standing Rock, kde ho 15. decembra 1890 zavraždil príslušník indiánskej polície. Jeho bojový druh Splašený kôň zomrel oveľa skôr. V roku 1877 ho pri zatýkaní v pevnosti Fort Robinson bajonetom prebodol americký vojak.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Miesto, na ktorom padol
bývalý generálmajor ako
podplukovník

Štábný nadrotmajster Jack Johnson jr. zastáva pozíciu hlavného poddôstojníka (Command Senior Enlisted Leader) Spojeneckého veliteľstva NATO pre transformáciu (NATO Allied Command Transformantion) v americkom Norfolku. Jeho všetky štyri deti sú vojaci, preto zďaleka nie vždy bývajú na Vianoce spolu.

Počas mojej tridsaťtiročnej vojenskej kariéry prevažne v amerických vzdušných silách som slúžil približne na 18 vojenských základniach naprieč celým svetom. Ak by som mal uviesť, v koľkých krajinách som bol ako vojak aj vrátane služobných ciest, bude ich okolo 85,“ odpovie nám na našu „štatistickú“ otázku usmievavý a zároveň charizmatiký poddôstojník. Nezabudne dodať, že v US Air Force slúžil aj jeho otec.

Poradca, veliteľ, koordinátor

Šbnrtm. J. Johnson pracuje pre veliteľa Spojeneckého veliteľstva NATO pre transformáciu, francúzskeho štvorhviezdičkového generála Denisa Merciera. Je jedným z kľúčových veliteľových poradcov nielen v otázkach mužstva a poddôstojníkov, ale aj v záležitostiach týkajúcich sa dôstojníkov a civilných zamestnancov. „Tvoríme tím zložený z príslušníkov rôznych krajín a myslím, že pracujeme v prospech Aliancie veľmi efektívne.“ Zodpovedá nielen za podriadených ľudí na veliteľstve v Norfolku, ale cíti sa zodpovedný aj za tisíce vojakov poddôstojníkov v rôznych operáciách či vojenských štruktúrach po celom svete. Zodpovedá aj za budovanie Aliancie prostredníctvom transformácie vojenských štruktúr, síl, kapacít či doktrín smerom k poddôstojníckemu zboru. „Mojou mimoriadne dôležitou úlohou je úzko spolupracovať s hlavnými poddôstojníkmi v rámci

NATO. Tak, aby sme vedeli nájsť riešenia, ako splniť zámery či vízie našich veliteľov. A tiež tak, aby sa zlepšila vojenská účinnosť Aliancie a aby sme dokázali zabezpečiť náš spoločný cieľ, udržať mier a bezpečnosť. Vždy je dobré, keď máme blízke pracovné vzťahy, ako je to aj v prípade šbnrtm. Vladimíra Beluša, hlavného poddôstojníka OS SR, ako aj šbnrtm. Miroslava Dulaja, hlavného poddôstojníka NATO školy Oberammergau.“ Dodajme, že šbnrtm. J. Johnson ako vedúci pracovnej skupiny koordinuje skupinu vedúcich poradcov z krajín NATO (hlavných poddôstojníkov), ktorí spolupracujú pri rozvoji, odbornej príprave a vzdelávaní poddôstojníckych lídrov, ako aj pri transformácii štruktúr, síl, kapacít a doktrín NATO.

Rodina v uniforme

Rozprávame sa aj o americkej Národnej garde či o vojenských rezervách (Reserve Force), ako aj o budovaní záloh na Slovensku. Nementoruje o tom, ako by to malo byť v tej-ktorej krajine: „Viete, každý štát má svoje vlastné priority, teda každá krajina sa musí sama rozhodnúť, či je potrebné tvoriť rezervy, alebo kreovať niečo, ako je národná garda. Je však veľkou výhodou, ak má krajina mužov či ženy, ktorí sú ochotní slúžiť. Napríklad Slovensko má profesionálne, vzdelané a výborne vycvičené ozbrojené sily. Keďže chce mať aj rezervy, dáva to krajine ďalšie

možnosti, ako využiť odhodlanie a schopnosti mužov a žien, ktorí milujú svoju vlasť a sú ochotní prispieť k jej ochrane.

O vojenskej službe vie šbnrtm. Johnson naozaj veľa. Keď sa ho ešte raz pýtame na rodinu, špecifikuje: „Manželka slúžila viac ako 20 rokov v US Air Force. Najstarší syn je major a slúži tiež v leteectve. Staršia dcéra je čatárka opäť vo vzdušných silách a má už za sebou päť nasadení na Strednom východe. Mladšia dcéra je zdravotníčka pri letcoch a na Strednom východe je teraz. A najmladší syn? Je letecký operátor – špecialista,“ zasmeje sa. No potom celkom vážne dodá: „Som hrdý na to, že všetci slúžime našej krajine, často bok po boku s vojakmi rôznych národností, z rozličných krajín vrátane tej vašej. Keď som bol nasadený v Afganistane, mali sme so slovenskými vojakmi skvelé vzťahy. Videli sme ich profesionalitu, ich úroveň vzdelania, vycvičenosti a množstvo skúseností. Videli sme ich hrdosť, akú majú armády s oveľa dlhšou históriou. Preto sa veľmi teším z pokračujúceho priateľstva.“

Keď mu na záver dávame otázku, ktorú sme použili aj v našej ankete, teda: „Na ktoré svoje vojenské Vianoce nezabudne?“, odpovedá po svojom: „Moja odpoveď nemusí vyhovovať vašim požiadavkám, ale musím poznamenať, že každé Vianoce či Nový rok sú veľmi špeciálne obdobie najmä pre tých, ktorí majú niekoho v nasadení, alebo sú sami vyslaní do operácie. Myslím na tie matky, otcov, synov, dcéry, rodinných príslušníkov a priateľov. Nie je to len osamelosť, keď sme preč od ľudí, na ktorých nám záleží. Je to tiež hrdosť. Takto myslím aj na svoju rodinu. A ešte niečo. Nikdy nezabudnem na tých, ktorí padli.“

Text a foto: Pavol Vitko

Rodák z Martina, nadrotmajster Patrik Štefko má síce len 44 rokov, ale je najdlhšie slúžiacim vojenským policajtom. Začiatkom septembra 1991 nastúpil na Vysokú vojenskú školu pozemného vojska vo Vyškove, odbor financie. Zlákala ho však Vojenská polícia. Preto už v apríli 1992 po predchádzajúcom výberovom konaní prestúpil na Odbornú školu vojenskej polície Armády ČSFR v Moravskej Třebovej.

Bol to premiérový ročník školy a Patrik je momentálne jediným jej absolventom, ktorý pôsobí v radoch Vojenskej polície na Slovensku. V roku 1993 po jej ukončení nastúpil k Vojenskej polícii na vtedajší zbor PVO vo Zvolene. Postupne prešiel od poriadkovej zložky, cez dopravnú, vyšetrovanie, kriminalistického technika až po dnes zastávanú pozíciu staršieho inštruktora v Odbore výcviku a kynológie Vlkánová – Hronsek.

Cyprus i Holandsko

Medzinárodné skúsenosti získal počas dvojnásobného pôsobenia v mierovej

Štvrt' storočia s Vojenskou políciou

misii OSN UNFICYP na Cypre. Ako starší inšpektor Vojenskej polície tamjšieho veliteľstva spolupracoval s britskými vojenskými policajtmi a kolegami z Maďarska a Argentíny. Získané skúsenosti zúročil počas troch rokov, keď zastával pozíciu vedúceho staršieho inšpektora Vojenskej polície na Veliteľstve spoločných síl NATO v holandskom Brunssume. „Pôsobenie v medzinárodnom prostredí ma obohatilo po mnohých stránkach. Získal som cenné pracovné a životné skúsenosti. Mal som príležitosť spoznať nových ľudí z rôznych krajín s rozdielnymi kultúrami, s ktorými som spoločne plnil pracovné úlohy. Ale stretávali sme sa aj mimo práce, počas voľnočasových aktivít. Napríklad pri športe,“ konštatuje nadrotmajster Štefko.

Vzhľadom na to, že je vo Vojenskej polícii od jej začiatkov, môže porovnávať. Spokojne priznáva, že polícia sa za spomínané obdobie napriek mnohým problémom a ťažkostiam výrazne posunula vpred. Po stránke vybavenosti policajným materiálom od výzbroje a výstroja

Nie iba osamelosť, ale aj hrdosť

jednotlivca až po modernizáciu automobilovej techniky. Vzhľadom na obrovskú personálnu obmenu a s tým súvisiacim príchodom nových príslušníkov Vojenskej polície kladie sa veľký dôraz na ich pripravenosť a vycvičenosť. Práve Patrik a jeho kolegovia inštruktori sú tí, ktorí formujú nových príslušníkov Vojenskej polície. Najskôr vo vstupnom odbornom kurze a potom v ďalších odborných a kariérnych kurzoch v Odbore výcviku a kynológie vo Vlkanovej – Hronseku.

Splnil sa mu sen

„Mojou úlohou inštruktora v skupine všeobecného výcviku je pripravovať nielen nových, ale aj starších príslušníkov Vojenskej polície v oblastiach týkajúcich sa policajných činností, ako je poriadková a dopravná služba, služobné zákroky, boj zblízka. Pripravujem aj policajtov, ktorí neskôr plnia úlohy v zahraničných operáciách. Či už v Afganistane, na Cypre, v Bosne a Hercegovine, alebo najnovšie v Stredozemnom mori v operácii SOPHIA. Na práci inštrukto-

ra ma baví najmä to, že sa každodenne stretávam s novými ľuďmi, ktorým môžem nielen odovzdávať svoje skúsenosti, ale s ktorými si môžem aj vymieňať získané poznatky a názory. A to ma na tejto práci stále naplňuje a baví,“ priznáva nadrotmajster Patrik Štefko. Počas svojej kariéry absolvoval mnohé odborné kurzy a školenia. Okrem iného aj Strednú odbornú školu policajného zboru v Pezinku. Svoje rozhodnutie stať sa vojenským policajtom neľutuje. Hovorí, že vždy chcel byť vojakom alebo policajtom. „Otec bol profesionálnym vojakom. V radoch Vojenskej polície sa mi splnili oba ciele.“ Riaditeľ odboru výcviku a kynológie Vlkanová Hronsek podplukovník Marián Turanský na jeho adresu hovorí, že nadrotmajster Patrik Štefko patrí medzi najlepších a najskúsenejších inštruktorov. Je schopný efektívne učiť a odovzdávať skúsenosti, ktoré počas svojej kariéry v radoch Vojenskej polície nadobudol.

Text a foto: Jozef Žiak

Poddôstojníci sa vzdelávali

V martinskej Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania sa 10. novembra uskutočnilo slávnostné vyradenie frekventantov poddôstojníckych kurzov OR-6 a OR-7. Ťažiskovými predmetmi kurzu OR-6 boli Vojenské vodcovstvo, Komunikačné schopnosti a Metodika vedenia výcviku. Kurzu OR-7 dominovali Organizácia a riadenie vojenských systémov, Komunikačné schopnosti a Vojenský výcvik. Cieľom kurzov bolo pripraviť kvalifikovaných vojakov v hodnosti čatár a rotný, určených na povýšenie do poddôstojníckych hodností rotný a rotnajster. Veliaci poddôstojník Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania štábného nadrotmajster Miroslav Ferenc zablahoželel absolventom kurzov a poďakoval príslušníkom poddôstojníckej akadémie za dobre vykonanú prácu. Najlepšími absolventmi sa stali čatár Rastislav Dolinský z protiletadlovej raketovej brigády Nitra a rotný Pavol Kmecík z 5. pluku špeciálneho určenia.

Výbušné vzdelávanie

V dňoch 1. augusta až 27. októbra sa v priestoroch NC EOD a RCHBO Nováky a VÚ 5728 Sklené – stála trhacia jama konal kurz vojskového pyrotechnika pre príslušníkov OS SR a MV SR. Do kurzu bolo zaradených 25 frekventantov, z toho sedemnást príslušníkov MO SR a osem príslušníkov MV SR. Teoretická časť bola zameraná na zvládnutie súhrnu odborných úkonov a pyrotechnických činností potrebných pre použitie, ošetrovanie, ukladanie, prepravu, vyhľadávanie, odstraňovanie, zneškodňovanie a ničenie munície a výbušnín používaných v OS SR, ako aj vybraných druhov munície používaných v ostatných armádach, munície z vojen a priemyselných trhavín. Praktická časť kurzu sa konala v dňoch 2. – 27. októbra v priestoroch stálej trhacej jamy VÚ 5728 Sklené a jej cieľom bolo získať praktické návyky pri ničení výbušnín a munície s dôrazom na dodržiavanie bezpečnostných zásad a správneho postupu. Kurz bol ukončený záverečným preskúšaním z teoretickej a praktickej časti v dňoch 25. – 26. 10. 2017. Na základe úspešného absolvovania záverečného preskúšania získali osvedčenia a pyrotechnické preukazy vojskového pyrotechnika devätnásti frekventanti.

Skončili sa kurzy

V Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin 20. októbra slávnostným vyradením absolventov vyvrcholil ďalší odborný výcvik v odbornostiach G-10, G-20, G-30, G-40 a L-10. Najlepším absolventom sa stal príslušník 21. zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov čatár Peter Harmančin. Zároveň sa skončil aj štábný poddôstojnícky kurz. Jeho najlepším absolventom je rotný Peter Papík z 11. mechanizovaného práporu Martin. Veliteľ Poddôstojníckej akadémie obom odovzdal putovné ceny.

„Mediálna gramotnosť a využívanie médií vrátane spolupráce s vojenskými médiami, by sa mali stať súčasťou permanentného vzdelávania dôstojníkov – vodcov, ako aj mužstva, primerane na zastávanú pozíciu a odbornosť,“ vyhlásil na 38. kongrese európskej asociácie vojenskej tlače European Military Press Association (EMPA) v Maďarsku jej prezident, rakúsky brigádny generál Wolfgang Peischel.

2017 CONGRESS EMPA HUNGARY

Médiá a vojaci

Prvé stretnutie európskych vojenských novinárov sa konalo už pred 40 rokmi a aj to budapeštianske naznačilo v tejto oblasti možné trendy.

Nové verzie starých spôsobilostí

V krajinách bývalého východného bloku sú v oblasti vojenských médií čoraz častejšie pokusy obnoviť v modernejšej verzii to, čo kedysi fungovalo, ale v predchádzajúcich dvoch desaťročiach zaniklo. Napríklad v Rumunsku sa vrátili k využitiu rozhlasových vln. „Kedysi sme vysielali každý piatok večer v štátnom rozhlase polhodinovú vojenskú reláciu,“ spomenul major Constatnin Pistea. Pravdaže, my sme si hneď spomenuli na

našu dlhoročnú rozhlasovú legendaru Plnú poľnú. Na Slovensku sa ju podarilo v modifikovanej verzii vo verejnoprávnom rozhlase obnoviť – a to najmä vďaka jej šéfredaktorovi Miroslavovi Minárovi. Rumuni sa k rozhlasovému vysielaniu vrátili svojou cestou: „Pred dvoma rokmi sme spustli vysielanie celodenného internetového vojenského rádia Armádný hlas.

Dávame priestor najmä vojakom. Našími hosťami sú aj spisovatelia, športovci, cestovatelia či iní novinári," uviedol mjr. Pistea, absolvent akadémie pozemných síl, ktorý vyštudoval aj žurnalistiku. Pravda, nie všetky pokusy oživiť včerajšie spôsobilosti či vplyv sa skončili úspešne. Spomeňme napríklad pokusy vrátiť vojenské časopisy vydávané rezortmi obrany do civilného predaja. Zosúladiť obsah, ktorý zaujíma vojenskú verejnosť s témami, ktoré by „chytily“ civilnú verejnosť tak, že by za periodiká aj platila, sa v ére internetu ukázalo nereálne. Rezorty obrany si však uvedomujú, že ak chcú udržať isté branné povedomie, vlastenectvo a vzťah k armáde, nemôžu rezignovať ani v tlačnom segmente. „Náš časopis Slovenska vojska, ktorý vydávame 19-krát do roka, sme pred piatimi rokmi začali postupne bezplatne distribuovať do škôl, na úrady štátu či samospráv. Záujem bol veľký, takže sme náklad najskôr zdvojnásobili a neskôr opätovne viackrát zvýšili – až na 9 500 výtlačkov," uviedol šéfredaktor rotnajster Marko Pislár zo Slovenska. Podobnou cestou sa vybrala aj naša Obrana a päťtisícový náklad sa vlni zvýšil na 9 000 kusov. Zvýšenie ide na stredné a vysoké školy.

Aj pre rezervy

So Slovenskom čo do počtu obyvateľov porovnateľní Nóri distribuujú svoj stostranový vojenský časopis Fortstvars Forum (vychádza desaťkrát ročne) až v náklade 60-tisíc kusov. Veľká časť je distribuovaná aktívnym zálohám. „Pre rezervistov u nás vo Fínsku, ktorých je približne 280-tisíc, vychádza osemkrát do roka samostatný časopis Reserviläinen v náklade 30-tisíc kusov," konkretizoval Mikko Ilkko, šéfredaktor hlavného fínskeho vojenského časopisu Ruotuvaaku. „U nás v Estónsku je to veľmi podobné. Naša Obranná liga, teda rezervisti, majú do 30-tisíc osôb a náš časopis Kaitse Kodu!, financovaný rezortom obrany, vydávame osemkrát ročne najmä pre nich," pokračoval šéfredaktor uvedeného periodika Karri Kaas. Áno – aj posilňovanie rezerv a ich mediálna podpora je inde v Európe horúcim trendom.

Tulipány bez papiera

„Nielen väčšina holandských vojakov, ale aj desaťtisíce civilov prostredníctvom nášho spravodajstva sledovali, ako v cyklistike skončí náš bývalý vojak Edwin de Wolf," spomenul holandský vojenský novinár Frans van Nijntzen na tohtoročné športové hry Invictus v Toronte. Určené sú pre vojakov s vážnymi zraneniami, ktoré utrpeli počas výkonu služby a založil ich princ Harry. Na aktuálnom ročníku v tucte športov súťažilo 550 atlétov zo 17 štátov vrátane 29 Holanďanov. No a Edwin de Wolf, ktorý v roku 1994 po mýnovom incidente v Bosne prišiel o ľavú

nohu nad kolenom, je v krajine tulipánov značne populárny. Mimochodom, štvorčlenný tím holandských vojenských novinárov publikoval za šesť dní z týchto hier na elektronických stránkach svojho rezortu obrany 12 videí, 15 článkov a približne 800 fotografií. To však len na ilustráciu. Holandsko je totiž prvou krajinou v Európe, ktorá svoju mimoriadne bohatú štruktúru vojenských periodík v roku 2014 transformovala do čisto elektronických verzií. Vo svete vojenských novinárov sa čakalo, či sa to stane trendom. Zatiaľ to tak nikde inde nie je. Aj keď, samozrejme, všetky papierové verzie sú aj na nete. Možno však dodať, že v Holandsku využilo „dieru na trhu“ súkromné vydavateľstvo Green Paper Association a vojenské časopisy tlačí na papier. Na druhej strane o opätovne stúpajúcom vplyve vojenskej tlače sa možno presvedčiť napríklad v Rakúsku, kde teoretický vojenský magazín Österreichische Militärische Zeitschrift založil tento rok novú tradíciu vedecko-odborných medzinárodných konferencií Vienna Strategy Conference. Premiérovo bol hlavnou témou práve vzťah armády a médií s dôrazom na využitie vojenských mediálnych kanálov. Budúci rok to budú politicko-vojenské stratégie.

Vojenský novinári navštívili aj jednotku síl pre špeciálne operácie v Szolnoku

Príklad kontinuity

Maďarský rezort obrany sa k žiadnym strateným spôsobilostiam v rámci mediálnych činností vracaf nemusel, lebo ich nezrušil, ale kontinuálne a širokospektrálne ich rozvíja už od roku 1956. Vtedy totiž vznikla vydavateľská organizácia Zrínyi. „Dnes je to spoločnosť s ručením obmedzením v stopercentnom vlastníctve rezortu obrany," uviedol jej generálny manažér Zoltán Benkóczy. Vysvetlil, že táto forma im umožňuje podnikaf aj na trhu a ponúkať produkciu tiež civilnej verejnosti. Popri časopisoch či neperiodických publikáciách vydajú ročne vyše 30 kníh. Od tých detských cez historickú literatúru až po analytické diela. Od roku 2012 je ich súčasťou aj to, čo u nás kedysi produkoval Vojenský kartografický ústav. Takže vydávajú tiež mapy. Pre vojakov aj pre trh. Spolu majú 230 zamestnancov (z nich sú traja vojaci) a k dispozícii menšie kasárne kúsok od Národného futbalového štadióna Ferenc Puskása. Ročný rozpočet na tvorbu a prevádzku vo výške 4,5 milióna eur hovorí za veľa (návratnosť z predaja je neoficiálne zhruba desať percent, väčšina je pokrytá z rezortnej podpory). Mimochodom, k stému výročiu ukončenia prvej svetovej vojny vydavateľstvo Zrínyi pripravuje napríklad výpravny hraný televízny dokument o nasadení uhorských vojsk v bojoch proti Rusku na území dnešného Poľska, hoci kľúčových tvorcov si „prenajali“ z civilu. Tiež chystá pre rozhlas každý týždeň reláciu o maďarských osobnostiach prvej svetovej vojny. Skvelú dokumentačnú hodnotu bude mať aj reprezentačná kniha vtedajších fotografií či publikácia Rakúsko-uhorské letectvo 1914 – 1918. Za zmienku stojí aj reedícia vtedajších hracích kariet, s akými si v zákopoch prvej svetovej vojny krátili chvíle medzi krvavými bojmi v uniformách uhorských vojakov aj naši pradedaovia.

„Byť vojakom je profesionálne povolanie. Je to záväzok na celý život, ktorý si vyžaduje celého človeka. No a novinárčina, to je vášeň. Triky ako písať sa môžete naučiť v škole, no pre skutočnú novinárčinu sa musíte jednoducho narodiť," a aj týmito slovami vyslovil uznanie vojenským novinárom maďarský minister obrany István Simcskó.

Text: Pavol Vitko
Foto: autor a Ivan Kelement

Medailová nádielka slovenského Bolta

Keby si najrýchlejší senior Dukly Banská Bystrica, Slovenska a sveta Vladimír Výboštok chcel ozdobiť vianočný stromček svojimi medailami, asi by na ňom polámal všetky vetvičky.

Kto z dvadsiatnikov si trúfne zabehnúť 100 m za 12,37 sekundy? Ak áno, mal by čas na úrovni stále platného Vladimírovho svetového rekordu. Pravda – v kategórii nad 65 rokov. Zabehol ho na majstrovstvách Európy veteránov v Nemecku v roku 2012. Z roku 2012 drží aj svetový rekord v tej istej kategórii na 60 metrov – skvelých 7,81. Z jeho 81 medailí z majstrovstiev sveta a Európy sa 41 ligoce zlatom. So všetkými ostatnými ich je spolu zopár stovák.

Štart v štyridsiatke

Športový talent, ktorý sa narodil 19. 2. 1947 v Novom Smokovci, ako 14-ročný na svojich prvých pretekoch – boli to Horehronské hry, bez tréningu vyhral 60 m, diaľku, výšku aj guľu. Nemal však šťastie, aby ho niekto podchytil a posunul k vyšším atletickým metám. Preto sa sústredil na hokej. „Začal som v Banskej Bystrici a hokej som tiež hral päť rokov v druholigovej Mladej Boleslavi.“ Keď sa v roku 1973 vrátil na Slovensko, nastúpil k polícii. Dokončil si školy a pôsobil ako telovýchovný inštruktor. V rámci ozbrojených zložiek rezortu vnútra sa napríklad stal 12-násobným majstrom Československa v desaťboji. No a atletika? „Škoda, že som sa jej začal cieľavedome venovať až okolo štyridsiatky. Pravda, lepšie ako nikdy,” zasmeje sa. Presadil sa veľmi rýchlo. V roku 1991 v Budapešti na 1. halových majstrovstvách sveta veteránov bol na 60 metrov druhý spomedzi štyridsiatnikov. V San Diegu na majstrovstvách sveta v 1993 v kategórii nad 45 rokov bol druhý v stovke aj v diaľke.

„Šprinty som si pred kolektívnymi športmi vybral najmä preto, lebo sa môžem spoliehať najmä sám na seba. Ak by som klamal na tréningu, vráti sa to iba mne,” hovorí energický sedemdesiatnik, ktorý trénuje tri hodiny denne okrem nedele. „Keď som sa rozhodol, že sa budem venovať športu na tej najvyššej možnej úrovni, ako 43-ročný som ukončil službu v policajnom zbore a išiel do výsluhového dôchodku. O päť rokov neskôr som prestal pracovať aj v strážnej službe. O to viac som sa musel a stále musím snažiť zháňať sponzorov.” Aj keď už tri desaťročia patrí k svetovej šprintárskej veteránskej špičke, stále chodí „po pýtani” od dverí k dverám. A to ešte má jedno veľké šťastie: „Od roku 1999 som člen VŠC Dukla Banská Bystrica, ktorá mi ako zmluvnému športovcovi umožňuje trénovať na štadióne a využívať posilňovňu aj regeneráciu. Keby to nebolo tak, cesta k medailám na vrcholových podujatiach by bola pre mňa zarúbaná. Možno by som už chodil o paličke.”

Vpred k ďalším rekordom

Prvú zlatú medailu z vrcholových podujatí získal v roku 1998 v Anglicku na majstrovstvách Európy. Ako majster sveta mal premiéru v Portoriku v roku 2003. „Bolo to medzi 55-ročnými a všetci šprintéri za mnou boli Afroameričania...” Vynikajúce výsledky má aj zo Svetových hier veteránov. Na veteránskej olympiáde bol najlepší v roku 2002 v Melbourne, keď vyhral stovku aj diaľku a na 200 metrov bol tretí.

„Pravdaže, pivo po saune si dám, ale inak alkohol nepijem, nefajčím, o to radšej mám sladkosti,” odpovie, keď sa ho pýtame na životosprávu. „Otec bol v Sokole, športoval, mám to asi v génoch,” odpovie na ďalšiu otázku týkajúcu sa zdravotnej odolnosti. No zranenia sa nevyhýbali ani jemu. „Pre operáciu kolena a podkolennej žily som vynechal predvlnajúšiu sezónu. Nešportovanie som niesol dosť ťažko, veď som pribral osem kíl.” Už je však opäť vo forme. Tento rok bol strieborný na majstrovstvách sveta v Kórei na 60 metrov sedemdesiatnikov. Stovku veteránov na Zlatej trete v Ostrave vyhral už siedmy raz. „V Ostrave som dokonca porazil aj Ussaina Bolta.” Keď vidí, že krútime hlavou, so žartom vysvetlí: „Na stovke som mal štartovú reakciu 0,119 a on 0,161.” Samozrejme, bol šťastný, keď sa na Zlatej trete s osemnásobným olympijským víťazom Ussainom Boltom stretol a urobili si spoločnú fotografiu.

A čo by si želal 70-ročný borec pod svoj športový stromček? „Spoľahlivého sponzora aspoň na desaťročie dopredu,” vyfúkne bez rozmýšľania. Potom dodá, že na marcových európskych majstrovstvách v Madride by chcel vo svojej kategórii zabehnúť halový svetový rekord 60 metrov. Tých 8,09 sekundy vraj už má natréňovaných. No a v lete na majstrovstvách sveta v Malage by pre zmenu rád zdolal európsky rekord na stovku. Pokúsi sa o 12,99 sekundy.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív V. V. a TASR

Vladimír Výboštok s Usainom Boltom na Zlatej trete v Ostrave, 2017

VIANOČNÝ A SILVESTROVSKÝ POBYT V TATRÁCH

| Vianočný pobyt: 21.12. - 28.12.2017 | Silvestrovský pobyt: 28.12. - 04.01.2018

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

| ubytovanie pre 1 osobu na 1 noc s raňajkami | bezplatné parkovanie v areáli hotela |
| detský kútik | biliard | stolný tenis | posilňovňa | vonkajšie klzisko | wifi internet |
| infocentrum - stála 24 h. služba recepcie |

ĎALŠIE SLUŽBY ZA DOPLATOK:

| polpenzia - 6€/osoba/deň | plná penzia - 12€/osoba/deň | GOPASS skipasy |
| Silvestrovská zábava - do 18 rokov 30€ - nad 18 rokov 60€ - hudobný program
all inclusive jedlá a nápoje | regionálna karta zliav TatryCard - 3€/osoba/4 dni |
| 20% zľava na celodenný skipas do lyžiarskeho strediska Lopušná dolina |

GRANIT

HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

od 39 €

/osoba/noc

s raňajkami

nutnosť rezervácie
minimálne 5 nocí

+421 (0) 52 4422 751
recepacia.tz@horezza.sk

OZDRAVNÝ KÚPEĽNÝ POBYT V CENTRE PIEŠŤAN

| Pobyt je možné využiť do 18.12.2017

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

| ubytovanie pre 1 osobu na 1 noc s plnou penziou | vstupná lekárska prehliadka |
| 8 procedúr počas pobytu | krytý bazén | fitness | multifunkčné ihrisko | wifi internet |

ĎALŠIE SLUŽBY ZA DOPLATOK:

| parkovanie v areáli hotela | požičanie bicyklov | biliard |

| ubytovanie je v dvojľôžkových izbách pri obsadení 2 osobami |
| doplatok za neobsadené lôžko je 15€/noc | kúpeľný poplatok je 1,1€/osoba/deň |
| check-in po 13 hod., check-out do 10 hod. |

GRANIT

HOTEL

PIEŠŤANY

47 €

/osoba/noc

fixná dĺžka pobytu
4 noci (188€/pobyt)

+421 (0) 33 7983 111
recepacia.pn@horezza.sk

HORSKÝ POBYT S LYŽOVAČKOU VO VEĽKEJ FATRE

| Pobyt je možné využiť do 31.03.2018

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

ubytovanie pre 1 osobu na 2 noci s plnou penziou	bezplatné parkovanie v areáli hotela				
detský kútik	biliard	stolný tenis	posilňovňa	nonstop klzisko	wifi internet
jednorázový vstup do GRANIT SPA na 2 hodiny	20% zľava na procedúry				
GRANIT Cinema	lyžiarsky vlek	nočné lyžovanie	bežecké a skialpové trasy		

GRANIT

HOTEL

SMREKOVICA

81 €

/osoba/pobyt

POČAS ZIMNÉHO OBDOBIA JE NEVYHNUTNÉ POUŽIŤ NA PRÍJAZDOVEJ CESTE
K HOTELOVEJ PREVÁDZKE SNEŽNÉ REŤAZE.

V PRÍPADE POTREBY VÁS ZA POPLATOK VIEME VYVIEZŤ
Z PODSUCHEJ PRIAMO PRED HOTEL.

+421 (0) 914 324 188
recepacia.sm@horezza.sk

Haló, ste tam?

Mobilné telefóny, ktoré neboli ani také užitočné, ale najmä veľmi drahé, sme kedysi poznali pod značkou Vertu. Tá sa síce odobrala do digitálnych večných lovísk, no netrvalo dlho a máme tu dôstojného nástupcu. Volá sa iPhone X. Telefón, ktorý je síce supervýkonným vreckovým digitálnym zariadením, ale za cenu dvoch solídnych počítačov, pričom zastúpiť počítač nedokáže a neposlúži ani ako pracovný nástroj, ale zato v zlomku sekundy prerobí záber vašej tváre na animované zvieratko. Je len symbolom zámožnosti, vysokého spoločenského postavenia. Displej OLED s uhlopriečkou 5,8“ (1 125×2 436 bodov, 458 ppi) zaberá takmer celú prednú stranu. Ikonické tlačidlo Home

Kompaktná zrkadlovka

Canon rozšíril rad profesionálnych kompakto PowerShot G o špičkový model PowerShot G1 X Mark III, ktorý v nevelkom tele prináša vysokú obrazovú kvalitu digitálnych zrkadloviek

FILM

HEYDRICH A 74 ŽIEN

Heydrich a 74 žien

Reportérka televízie JOJ Veronika Tóthová v roku 2013 ako scenáristka a režisérka uviedla 75-minútový dokumentárny film *Atentát na Heydricha – Príbeh Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša*. V roku 2014 zaň pri udeľovaní ocenení Vojenský čin roka prevzala Pamätnú medailu ministra obrany III. stupňa. Vlni uspela s knihou Mengeleho dievča o osudoch Violy Fischerovej, ktorá prežila štyri koncentračné tábory. Na sklonku roka 2017 Veronika Tóthová predstavila svoj nový celovečerný dokument, nazvaný *Heydrich a 74 žien*. Keď Reinhard Heydrich po atentáte v júni 1942 zomrel, hľadal osobný lekár Adolfa Hitlera Theodor Morell vinníka medzi lekármi. Nespochybnil operatérovo, ale Karla Gebhardta, ktorý sa o Heydricha staral po operácii. Gebhardtov priateľ Heinrich Himmler mu umožnil vykonať sériu drastických pokusov na ženách, väznených v koncentračnom tábore Ravensbrück, aby dokázal, že jeho postup pri liečení Heydricha bol správny.

VIDEO

Dunkirk

Hoci prvý „vážny“ film režiséra Christophera Nolana, ktorý nie je ani sci-fi, ani fantastické dobrodružstvo, ale solídna hviezdne obsadená vojnová dráma, rozdelil publikum i kritikov na nadšených a nemešiu časť sklamaných; snímka s výrobnými nákladmi približne 100 miliónov dolárov už na vstupnom do kín utrhla 524 miliónov. A ďalšie milióny producentom prinesú videodisky. Film o ústupe spojeneckých vojsk pred útočiacimi nacistami na jar 1940 premietali kiná aj vo veľkom panoramatickom formáte IMAX 2D. Podobne aj jeho video podoba prichádza na širokom spektre nosičov od obyčajných DVD až po špeciálne blu-ray disky s rozlíšením 4K a vysokým dynamickým rozsahom a zvukom Dolby Atmos. Nechýba množstvo bonusov, v niektorých vydaniach i na samostatných bonusových diskoch.

zmizlo. Rovnako aj senzor odtlačkov prstov, prihlasovanie rieši identifikácia podľa tváre Face ID. iPhone X je vybavený šesťjadrovým čipom A11 Bionic a trojjadrovou grafickou kartou navrhnutou priamo Applom. Napriek menšiemu rozmerom dostal duálny fotoaparát. Nechýba bezkontaktné nabíjanie aj odolnosť voči vode a prachu. Telefón spĺňa normu IP67. Hoci prednú i zadnú stranu pokrýva tvrdené sklo, stačí jeden pád a oprava vyjde drahšie, ako kúpa nového mobilu s podobnými úžitkovými vlastnosťami, ale inej značky. Na rozdiel od väčšiny telefónov, pamäť ani tohto iPhoneu nemožno rozšíriť pamäťovými kartami. K dispozícii je kapacita 64 GB za 1 199 eur, alebo 256 GB za 1 399 eur. Zabudnite na luxusné švajčiarske hodinky, ak chcete svetu ukázať, že ste za vodou, potrebujete iPhone X!

EOS. Medzi jeho hlavné prednosti patrí nový objektív s trojnásobným optickým zoomom, veľký snímač typu APS-C podobný tomu, ktorý využíva napríklad digitálna zrkadlovka EOS 80D a obrazový procesor DIGIC 7. Fotoaparát si vďaka rozsahu citlivosti ISO 100 až 25 600 poradí aj v náročných svetelných podmienkach. Univerzálny objektív s trojnásobným optickým zoomom (rozsah ohniskových vzdialeností 24 až 72 mm) dovoľuje zaostriť už od 10 cm. Snímač typu APS-C v kombinácii s vysokou svetelnosťou f/2,8 až 5,6 umožňuje využívať aj tvorivé možnosti s malou hĺbkou ostrosti. PowerShot G1 X Mark III je prvým kompaktným fotoaparátom Canon so systémom automatického zaostrovania s duálnymi pixelmi CMOS. To znamená presné a rýchle zaostrenie počas iba 0,09 sekundy. Súčasťou prístroja je aj stabilizácia obrazu až 4 EV, ktorá sa prispôbuje chveniu fotoaparátu a dáva istotu ostrých snímok pri fotení v pohybe. Novinka vážiaca iba 399 gramov sa môže pochváliť ovládaním v štýle EOS, čo zaručuje vyššie pohodlie aj mieru kontroly, akou disponujú majitelia digitálnych zrkadlovičiek. PowerShot G1 X Mark III má vstavaný centrálny elektronický hľadáčik (Electronic Viewfinder, EVF), ktorý vďaka organickému EL displeju a jeho 2,36 miliónom bodov ponúka zobrazenie vo vysokom rozlíšení. Veľmi užitočné je aj automatické zaostrovanie s podporou dotyku. Cestovateľov a turistov nový fotoaparát poteší vyššou mierou ochrany pred prachom a vlhkosťou. PowerShot G1 X Mark III je jediným digitálnym fotoaparátom značky Canon so snímačom typu APS-C, ktorý je možné doplniť vodeodolným puzdrom, s využitím až do hĺbky 40 metrov. Ceny sú nižšie ako iPhone X – od 1 199 eur.

KNIHA

Alexander Mach: Pred rozsudkom

Denníkové záznamy a listy Alexandra Macha, slovenského ľudáckeho politika a novinára, veliteľa Hlinkovej gardy, ministra vnútra a podpredsedu vlády Slovenského štátu, zachytávajú jeho osud od 30. marca 1945. Cesta do Rakúska, krátky pobyt s rodinou, väzenia, zajatecké tábory, návrat do Bratislavy, súd a napokon dramatický zvrät, ktorý prekvapil jeho, ale aj politické kruhy a verejnosť. Denníky sa končia 16. júla 1947 transportom do Leopoldova. O ich zrode Mach napísal: „Zápisky sa zrodili z očakávania a v očakávaní. Ani na um mi neprišlo, že zostanem nažive. Po roku očakávania popravy nazdával som sa, že som úplne vyrovnaný, pripravený, jednako som sa obával, či sa zachovám, ako sa patrí. Preto som napísal tie listy na rozlúčku.“ Machove denníky z rokov 1945 - 1947 na 480 stranách prináša vydavateľstvo Marenčin PT.

OKRÚHLE VÝROČIA A JUBILEÁ Z HISTÓRIE VOJENSTVA

1. december

1852 Louis Napoleon Bonaparte (1808 – 1873) nastúpil na francúzsky trón ako cisár Napoleon III.

2. december

1547 Zomrel Hernando Cortés, španielsky dobyvateľ, rozvrátil ríšu Aztékov a zabral územie dnešného Mexika pre Španielsko

1942 Fyzik Enrico Fermi uskutočnil prvú riadenú reťazovú jadrovú reakciu v reaktore, na základe ktorej USA vyvinuli atómovú bombu

3. december

1952 V Prahe popravili obeť politických procesov Rudolfa Slánskeho a Vladimíra Clementisa

5. december

1757 V bitke pri Leuthene Prusi porazili habsburskú armádu taktikou kosého bojového šiku lineárnej bojovej zostavy

6. december

1917 Finsko získalo nezávislosť od Ruska

7. december

1922 Vyšlo vládne nariadenie o zriadení čs. vojenského vyznamenania Rad Bieleho leva

8. december

1412 Uhorský kráľ Žigmund Luxemburský dal do zálohy poľskému kráľovi Vladislavovi Jagelovskému Starú Ľubovňu, Podolíne a Hniezdne spolu s 13 spišskými mestami

1942 V Poľsku jednotky SS v getách zabili 50-tisíc Židov

1987 Ronald Reagan a Michail Gorbačov podpísali zmluvu o zbraniach stredného doletu

10. december

1947 Rozsudky v procese s obžalovanými z domácej zrady a zrady SNP: gen. F. Čatloš odsúdený na 5 rokov, plk. V. Talský na 15 rokov, gen. J. Turanec a stot. L. Kleinert na smrť

11. december

1967 Predstavenie civilného nadzvukového dopravného lietadla Concorde v Toulouse

1972 Kapitán Eugen Cernan a pilot Harrison Schmitt pristáli ako poslední ľudia na Mesiaci v rámci projektu Apollo 17. Eugen Cernan ako syn slovenského otca a českej matky mal so sebou na Mesiaci československú vlajku.

13. december

2002 Európska rada v Kodani schválila vstup 10 kandidátskych krajín (Cyprus, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko, Slovinsko) do Európskej únie od 1. mája 2004

19. december

1917 Francúzsky prezident Raymond Poincaré podpísal dekrét francúzskej vlády, ktorým sa de facto konštituovali čs. légie vo Francúzsku, politicky podriadené ČSNR v Paríži a vojensky hlavnému veleniu francúzskej armády

21. december

1947 V Bratislave zomrel architekt Dušan Samuel Jurkovič (*1868). V máji 1919 bol poverený prípravou smútočného obradu a pohrebu generála Dr. Milana Rastislava Štefánika na Bradle. Krátko nato začal pracovať na projekte mohyly na Bradle, ktorá sa dodnes považuje za jeho najvýznamnejšiu stavbu

31. december

1992 Na základe ústavného zákona Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 542/1992 Zb. zanikla ČSFR a týmto dňom ukončilo činnosť aj Vojenské veliteľstvo Východ

Zostavila: Mária Stanová
Vojenský historický ústav

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

! Ako reagovať, keď sa dozviem, že v mojom okolí sa vyskytla žltáčka?

! Všeobecne sa dá povedať: zachovaj si pokojnú myseľ a hlavne nestresuj! S najväčšou pravdepodobnosťou sa jedná o infekčnú žltáčku typu A (hepatitis vírusa A, ďalej len žltáčka), ktorá sa prenáša potravinami alebo vodou pri ich znečistení fekáliami chorého a k jej šíreniu prispieva nedostatočná osobná hygiena. Žltáčka typu B, C a D sa spravidla prenáša infikovanou krvou, používaním použitej injekčnej striekačky, ihly, pohlavným stykom, transfúziou, z matky na dieťa a pod.

Žltáčka je vírusové ochorenie, vírus je vylučovaný stolicou 14 – 21 dní pred vznikom vlastného ochorenia. Je likvidovaný varom po 5 minútach, alebo bežnými dezinfekčnými prostriedkami na báze chlóru a alkoholu. Inkubačná doba ochorenia je 15 až 50 dní. U detí prebehne až v 90% nákaz bez príznakov s tvorbou protilátok (anikterická forma bez zažltnutia), u dospelých sa až u 90% infekcia prejavuje s ikterom (so zažltnutím). Prvé príznaky sa podobajú chrípke, sú charakteristické zvýšenou teplotou, bolesťou kĺbov, svalov, nechutenstvom, nevoľnosťou a zvracaním, tmavým močom, stolica je svetlá – acholická, typické je zažltnutie očného bielka a kože – ikterus. Pečeň je zväčšená a na pohmat citlivá. Diagnóza je okrem klinického obrazu potvrdená prítomnosťou špecifických IgM protilátok v sére. Žltáčka je ochorenie, ktoré prebehne väčšinou bez príznakov, komplikácií, následkov a zanecháva celoživotnú imunitu.

Ak zistíte, že ste boli v rizikovom prostredí, vyhľadajte svojho všeobecného lekára, ktorého na túto skutočnosť upozorníte. S diagnózou je pacient hospitalizovaný na infekčnom oddelení a dĺžka hospitalizácie je individuálna. Základom liečby je kľud na lôžku, diéta, podávanie tekutín, výživových doplnkov, pri nechutenstve podávanie infúzií. Rekonvalescencia trvá mesiace s vylúčením alkoholu a s odporúčaním postupnej fyzickej záťaže.

Účinnou prevenciou proti infekčnej žltáčke typu je dôsledne dodržiavanie zásad osobnej hygieny, najmä umývanie rúk po použití toalety, pred jedlom a používanie zdravotne nezávadnej vody. Najúčinnnejšie je však očkovanie o ktoré môžete požiadať svojho všeobecného lekára. Pri epidemiologickom šetrení v ohnisku nákazy regionálni hygienici určujú osoby, ktoré boli s osobou nakazenou žltáčkou v užšom kontakte a sú ohrozené. Tieto osoby podliehajú lekárskej dohľade po dobu 50 dní. Na území SR v súčasnosti prebieha epidémia vírusovej hepatitídy typu A (od začiatku roka cca 500 prípadov) s najväčšou chorobnosťou v Bratislavskom, Banskobystrickom a Košickom kraji.

MUDr. Ivan Šavrdra riaditeľ Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie Bratislava, vedúci hygienik MO SR

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84 alebo mail obrana@mod.gov.sk

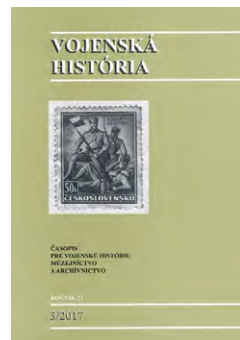
O nezabúdaní

Jeden z najaktívnejších slovenských amatérskych historikov Marcel Maniak (42) vydal tento rok už svoju šiestu knihu. Volá sa Nezabúdame a jej podtitul znie Pamätníky, pomníky a pamätné tabule padlým v druhej svetovej vojne, v Slovenskom národnom povstaní, obetiam holokaustu a oslobodenia obcí v okresoch Poprad a Kežmarok. V 280-stranovej publikácii fotograficky predstavuje 53 pamätníkov, 82 pamätných tabulí a 517 náhrobných kameňov. Publikáciu, ktorú vydalo vydavateľstvo Jadro Kežmarok, pripravoval cez víkendy či dovolenky päť rokov, pričom všetky cesty a ďalšie náklady si tento pracovník v zdravotníctve hradil prevažne z vlastných zdrojov. Ku každej fotografii pridáva text z pamätného objektu aj presnú lokalizáciu. Ak sa dá, pripája stručné doplnkové informácie. A tak sa môžeme dozvedieť napríklad aj to, že Karol Starinský, ktorý má pomník v katastrálnom území obce Lúčka, padol ako príslušník 4. čs. samostatnej brigády pri oslobodzovaní strednej Moravy počas boja o kótu pri obci Skalka počas poslednej bitky jeho jednotky. Bolo to 8. mája 1945 a mal 25 rokov...

Vojenská história

Vedeli ste, že keď sa mladý uhorský kráľ Ladislav IV. dostal do sporu so svojou matkou Alžbetou, dal ju uväzniť na hrade Turiec, kde víťala aj nový rok, nakoľko sa s ňou zmieril až po zásahu barónov a prelátov v januári 1274? Viac v článku Petra Roháča Bitka na Moravskom poli 1278 v 3. čísle tohtoročnej Vojenskej histórie. Vo vedeckom recenzovanom časopise Vojenského historického ústavu sa Matej Medvecký venuje československým vojenským diplomatom po skončení 2. svetovej vojny. Peter Šumichrast sumarizuje a komentuje výpovede plukovníka gšt. Alojza Ballaya z roku 1946 o jeho službe v slovenskej armáde v rokoch 1939 – 1945. Ďalší historici píšú o stykoch slovenských a chorvátskych letcov počas 2. svetovej vojny či o vojenskom múzeu v lotyšskom meste Zante. Viac aj na <http://www.vhu.sk/data/att/8571.pdf>. (pv)

Vážená redakcia Obrany,

blíži sa záver roka, ktorý bol opäť plný udalostí a aj Váš časopis patrí k tým, ktoré mi poskytujú informácie vo vynikajúcom prevedení. Ďakujem za to, pretože aj keď už mám požeňnaný vek, stále sa aktívne zaujímam o dianie u nás i vo svete.

V máji som sa dožila 90-tich rokov, a bolo mi člou privítať v Holíči, kde teraz žijem v Senior dome Terézia, delegáciu gratulantov z Ministerstva obrany SR. Na dôvažok som bola pozvaná k ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi, ktorý mi osobne poďakoval za môj postoj v protifašistickom odboji a ktorý ocenil aj hrdinské činy môjho nebohého manžela plk. v. v. Alexandrova Domana z čias 2. svetovej vojny (viac v čísle 8/2017, s. 28 a 29 – pozn. red.). Bolo pre mňa zadosťučinením, že mi poďakoval za to, že napriek všetkým útrapám v minulosti som zostala po boku svojho manžela tu na Slovensku a po revolúcii som sa postavila do čela veteránov a vdov po nich. Áno, nebolo to ľahké, ale o to som šťastnejšia, že pán minister na nás nezabudol. Prajem Vám a všetkým čitateľom veľa zdravia a šťastné Vianoce.

Pozdravuje Ailsa Domanová OBE

MILITARY ENGLISH

PESCO

Pripravil: Peter Susko • Foto: MZVaEZ

Permanent Structured Cooperation (PESCO) is a new initiative **tabled** by EU Member States, allowing a **core** group of countries to take systematic steps towards a more coherent security and defense policy. PESCO will be open to all Member States ready to make more **binding** commitments to one another, in the spirit of European integration. It will set a new **centre of gravity** on defense within the existing EU framework and become a **cornerstone** of a more **resilient** civil/military security architecture for Europe as a whole. **Enhanced** coordination, increased investment in defense and cooperation in developing defense capabilities are key requirements to achieve it. This will, in turn, enhance the EU's capacity as an international security partner, also contributing to protection of Europeans, and maximize the effectiveness of defense spending.

The difference between PESCO and other forms of cooperation is the binding nature of the commitments undertaken by participating Member States. However, participation remains voluntary and decision-making will remain in the hands of participating Member States, where each of those provides a plan for the national contributions and efforts they have agreed to make. These national implementation plans **are subject to** regular assessment. This is different from the voluntary approach that is currently the rule within the EU's Common Security and Defense Policy.

PESCO is designed to make European defense more efficient and to deliver more **output** by providing enhanced coordination and collaboration in the areas of investment, capability development and operational readiness. Enhanced cooperation in this domain will allow decreasing the number of different weapons' systems in Europe, and therefore strengthen operational cooperation among Member States, increase interoperability and industrial competitiveness.

PESCO will help reinforce the EU's strategic autonomy to act alone when necessary and with partners whenever possible. **Whilst** PESCO is **underpinned** by the idea that sovereignty can be better exercised when working together, national sovereignty remains effectively **untouched**.

Military capacities developed within PESCO remain in the hands of Member States that can also make them available in other contexts such as NATO or the UN.

PESCO is closely connected to the new Coordinated Annual Review on Defense (CARD) and the European Defense Fund (EDF), which is currently being developed under the European Defense Industrial Development Program. The EDF will provide financial **incentives** to foster defense cooperation from research to the development phase of capabilities including prototypes. Eligible projects could also benefit from financing under the EDF, which would foresee an additional 10% financing for the defense industrial development phase of projects developed within PESCO framework.

OTÁZKY:

1. Čo je to PESCO?
2. Aký je rozdiel medzi PESCO a inými formami obrannej spolupráce v rámci EÚ?
3. Do akej miery sa budeme musieť v PESCO vzdať národnej suverenity?
4. Ako môžu národné štáty (vrátane Slovenska) profitovať z účasti v PESCO?

GLOSSARY

• **tabled** /'teɪbəld/ - navrhnutý, daný na stôl; • **binding** /'baɪndɪŋ/ - záväzný; • **centre of gravity** /'sentər əv 'grævɪti/ - ťažisko; • **cornerstone** /kɔːrnər,stoʊn/ - základný kameň, základ; • **resilient** /rɪˈzɪljənt/ - odolný; • **enhanced** /en'hænst/ - posilnený; • **are subject to** /ə 'sʌbdʒɪkt to/ - podliehajú (schváleniu); • **output** /'aʊtpʊt/ - výkon; • **whilst** /hwaɪlst/ - zatiaľ čo, kým; • **underpinned** /ʌndər'paɪnd/ - opierajúci sa o niečo; • **untouched** /ʌntəʊtʃt/ - nedotknutý; • **incentives** /ɪn'sentɪvz/ - stimuly.

plk. ThLic. Marko Trochan,
vojenský dekan Veliteľstva
vzdušných síl Zvolen

DUCHOVNÉ SLOVO

Bilancia

Výsledky, vyhodnotenie roka, ročná závierka.... takéto a podobné slová budeme skloňovať v posledných dňoch starého a v prvých týždňoch nového roka. Vo svetle reflektorov budeme vyhodnocovať najlepších, najproduktívnejších, najvýkonnejších. Tí ostatní budú stáť v tieni. A mnohí budú smutní. Nielen na pracoviskách. Aj v osobnom živote. Človek sa pýta: Čo som dosiahol? Život dnešného človeka je postavený na výsledkoch, na výkone, na súťaživosti, na konkurencii. Vyhrať nemôžu všetci, iba jeden. Žiaľ – ani to nie vždy ten najlepší.

V Louvri, kde sa nachádza slávny obraz Leonarda da Vinciho, ktorý predstavuje Monu Lisu, zorganizovali nezvyklý konkurz. Pozvali ženy a dievčatá, ktorých obrysy tváre pripomínali Monu Lisu. Tá, ktorú uznali za najpodobnejšiu, dostala vysokú odmenu. Zaujímavé. Žiadna „nastajlovaná miska.“ Vlastne, nepodala žiaden výkon. Iba bola. A vyhrala. A aká bola? Bola čo najpodobnejšia originálu! Mona Lisa je len jedna. Ale vyhráva aj – čo najväčšia podoba na originál.

„A stvoril Boh človeka na svoj obraz,
na Boží obraz ho stvoril,
muža a ženu ich stvoril.“ (Gn 1, 27)

Podľa informácie zakódovanej v týchto slovách bytie človeka aj jeho identita je teda nevyhnutne „zosúvzťažnená“ s Bohom. Aj hodnota človeka. A aj jeho šťastie. A človek sa zbytočne toľko nabehá:

„Všimnite si, ako sa vám vodí! Siali ste veľa, málo ste zväžali; keď ste jedli, nenasýtli ste sa; keď ste pili, nenapojili ste sa; obliekaním ste sa nezohriali a kto robil za mzdu, dával mzdu do deravého vrečka.“ Toto hovorí Pán zástupov: „Všimnite si, ako sa vám vodí.....!“

(Ageus, prorok)

Človek, ktorý svoje šťastie vkladá „do výkonu“, musí v konečnom dôsledku vždy prehrať. Jeho šťastie nie je vo výkone. Jeho zisk nie je v tom čo dosiahol. Je v tajomstve „jeho bytia.“ Presnejšie v „zosúvzťažnení“ s Bohom. Čo to znamená? Hľadaj Boží obraz v sebe.

Možno pomôže tajomstvo Vianoc, ktoré prichádza a ktoré Sv. Irenej z Lyonu (2. storočie) charakterizoval: „Boh sa stal Dieťaťom človeka, aby sa človek stal dieťaťom Boha.“ Otec a matka nemiluje svoje malinke dieťa pre jeho „výkon“, ale preto, že „je“, že existuje a že v ňom poznáva svoj obraz. A možno básnik Michel Quoist poradí, ako hľadať Božiu originalitu v sebe:

„zastav sa denne na minútu pred zrkadlom,
päť minút pred vlastnou dušou,
pätnásť pred Bohom...“

S obavou hladíme do minulého roka, keď sme po bohatej kapustnici natlačili do svojho žalúdka rybu či rezne s vynikajúcim majonézovým šalátom, potom opekance s makom, preložili sme to ešte niekoľkými koláčikmi a neodolali sme možno ďalším trom chodom, ktoré zdobili náš štedrovečerný stôl.

Vianočné jedlá si nemusíme odopierať, aj keď údené mäso v kapustnici zostane navždy údeným a koláčiky sa nezmenia na fitnes vitamínové bomby. Existuje však niekoľko krokov, ktoré zmenia celý náš pohľad na stravovanie a pohyb aj počas Vianoc.

Kroťme sa

Už počas predvianočných nákupov či príprave koláčov by sme nemali mať doma zbytočne veľa jedla. Jeme ho potom z ľúlosti, aby sa nepokazilo. Priznajme si, nosíme ho do práce pol januára. Pokúsme sa jesť, len keď sme skutočne hladní. Jedzme pomaly a vychutnávajme si každé jedno sústo. Zvýrazní sa tak jeho chuť, čo pomôže nášmu tráveniu. Hovorí sa, čo z pohodlia gauča nedočiahneš, to nejedz. „Nezobkajme“ ani medzi jedlami. Pripravme si k vianočnému menu aj šalát z čerstvej zeleniny. Dbajme na pitný režim viac ako inokedy predtým. Každý deň si urobme aspoň

VODA: ZÁZRAK Č. 1

Je to známa a omieľaná pesnička, no s veľkou dávkou pravdy, že denne by mal dospelý človek vypiť dva litre čistej vody. Áno je to tak, pretože bez nej nemôže prebiehať detoxikačný proces. Behom 24 hodín pretečie našimi obličkami asi 170 l krvi, späť sa vráti 99 percent filtrátu. Zostáva nám tak 1,5 litra a to je denné množstvo moču. Prebytok živočíšnych bielkovín, cukru, ťažkých kovov aj kofeínu zaťažuje detoxikačnú činnosť obličiek, od ktorých potom závisí lymfatický systém. Znamená to, že ak chceme zvýšiť svoju imunitu a mať tak energiu na iné činnosti, mali by sme sa vyhýbať uvedeným látkam, ktoré obličky zaťažujú. Ak sa ich nevieme celkom zriecť, skúsme ich aspoň obmedziť.

Klobásky verzus fitnes

POHYB: ZÁZRAK Č. 2

Okrem zdravej stravy je dôležitý na rozhybanie lymfatického systému aj pohyb. Sedením a konzumáciou ťažkých jedál si veru imunitu nevybudujeme. To, že pohyb je pre naše zdravie lieko, vedia už aj malé deti. Nejednen z nás si o význame pohybu pre naše telo a dušu prečítal už veľa, no dôležité je nešportovať s odporom. Naopak, pohyb ako taký má prinášať radosť a potešenie. Pokúsme sa preto v tomto sviatočnom čase častejšie vyraziť na čerstvý vzduch či do fitka aj s niekým ďalším. V partii spravidla predsa len býva zábava viac. A aj vďaka takýmto stretnutiam môže nastať v našom živote zmena, ktorá býva zväčša pozitívna. Môže sa zmeniť náš pohľad na život. Nemusíme sa zrovna preladiť na fitness životný štýl. Máme však možnosť spoznať bližšie svoje telo, dušu, vlastné schopnosti, seba samého, a tak sa započúvať, čo nám hovorí, čo potrebuje.

dvojhodinovú prechádzku na čerstvom vzduchu. Veľa chorôb sa totiž začína práve pri stole.

A čo teda tie klobásky?

Poznáte vtip o Jožovi a klobáске?

Otázka pre Joža: „Akú zeleninu máš najradšej?“ Jožo odpovedá: „Cesnak, lebo vonia klobáskou.“

Ak vám veľmi chutia vianočné dobroty a máte preto neutíchajúce výčitky, zamyslite sa nad otázkou, čo ak aj vám napr. z celej klobásky chutí práve cesnak a koreniny? Otestujte sa. Vyroberte si klobásky bez mäsa. Alebo aj vianočné pečivo bez bielej múky. Čo tak majonézový šalát bez majonézy, ale s jogurtom? Nerobme z kapustnice klobáskovicu. Vôbec v nej nemusí plávať toľko údenín. Má v nej predsa prevládať kapusta, či nie? Všetko si môžeme už dnes nahradiť inou, zdravšou verziou potravín, a tak dať výslednému jedlu všetko, čo nášmu telu prospieva. Neveríte? A už ste skúsili...? Nezabúdajme, že stravovanie je nielen to, čo jeme, ale aj to, čo nejeme. Nebuďme preto natlačení vo svojej koži ako klobásky, nech nemáme na čele zbytočné vrásky. Majme šťastné, veselé Vianoce. A prečo nie zároveň aj nízkokalorické?

Text: Hana Klobušická

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

mjr. Mgr. Oľga Jančová Koháryová,

hlavná psychologička OS SR

Slovo o slove

Slovo citlivo pomenúva a vyjadruje myšlienky, postoje a vzťahy. Niekedy stačí na to, aby niečo podstatné vybudovalo, ale dokáže to vybudované aj dokonale zničiť. A predsa tých obyčajných, zrozumiteľných, ľudských slov hovoríme a počujeme čoraz menej. Množstvo informácií vyjadrených slovami je síce nadpriemerné, ale kvalita a úroveň povedaného nie. Text doplnený smajlíkmi, výkričníkmi a otáznikmi nenahradí slová, nevyovie ich skutočný význam.

Sú však situácie, keď máme pocit, že hodnota povedaného sa preceňuje. Koľkokrát sme zažili momenty, keď mlčanie bolo tým najkrajším rozhovorom, očami sme vyslovili tisíc nemých slov a porozumenie a pochopenie bez zvuku bolo dokonalé? Často zažívame situácie a pocity, ktoré nevieme slovami opísať, slová na to nestačia. Každé ráno cestou do práce pozorujem dvoch spolucestujúcich v električke, ktorí sa rozprávajú posunkovou rečou a bez jediného slova si dokážu toho toľko povedať. Čo nemôžu vyjadriť slovom, doplnia mimikou a rýchlosťou gestikulácie. Nevie, o čom hovoria, ale viem, kedy je rozhovor bežný, dôležitý, veselý alebo nahneváný. Emócie sú také jednoznačné a zvýraznené tým viac, čím dôležitejšie je to, čo si chcú povedať. A ešte jeden moment zo života, keď paradoxne ľudia hovoriť mohli, no predsa sa nedokázali rozprávať: staršia pani sa pýtala mladého muža na nasledujúcu zastávku, no odpoveď nedostala. Nevšímala si slúchadlá na jeho ušiach. A on si nevšimol, že sa s ním chce rozprávať. Odpovedal jej niekto úplne iný, no i tak netajila sklamanie. Možno dosiaľ nevie, že na vine nebola arogancia či neslušnosť, ale slúchadlá.

Paradoxy doby, tragédia súčasnosti. Tí, ktorí si môžu slová povedať, tak nerobia a tí, ktorí nemôžu, sa dokážu spolu rozprávať celou cestou do práce.

Mali by sme si viac vážiť privilégium slova a rozhovoru, nežiť vedľa seba bez slov tak veľkoryso, akoby čas neexistoval. Lebo práve ten sa pocityto zrýchľuje z roka na rok. Nezabúdajme na to najmä počas blížiacich sa vianočných sviatkov. Môžu nám dať viac času na vzájomné rozhovory alebo dlho odkladané stretnutia. Pokúsme sa v tých výzračných vzájomných momentoch viac vážiť slová, vypočujeme tých, čo to potrebujú a prehovoríme s tými, s ktorými sme už hovoriť nechceli. Aby Vianoce boli o slovách, ktoré nebudeme chcieť vziať späť, o rozhovoroch, ktoré nás nerozdelia, ale zbližujú.

A na záver myšlienka Konfucia: „Kto nepozná váhu slova, ten nemôže poznať ľudí.“

Invázia spojeneckých vojsk do Československa

„Pražská jar“ svojou liberalizáciou a demokratizáciou ohrozovala ostatné socialistické krajiny a dávala nežiaduci príklad ich reformným silám. Nečitateľný vývoj udalostí Moskvu vystrašil a viedol nakoniec k fatálnemu rozhodnutiu uskutočniť vojenskú intervenciu. Jej krycím názvom sa stala Operácia Dunaj. Bola najrozsiahlejšou operáciou Sovietskej armády od čias Mandžuskej operácie z augusta 1945 a stala sa najväčšou v dejinách Varšavskej zmluvy, podniknutou, paradoxne, proti vlastnému členovi.

Prípravy na inváziu sa začali 8. apríla 1968. Bezprostredným podnetom bolo prijatie Akčného programu, ktorý hovoril okrem iného o zabránení kumulácie moci v rukách funkcionárov, zaručení osobných práv jednotlivcov a nadviazaní spolupráce so Západom. Rozhodnutie vydalo Politbyro ÚV Komunistickej strany Sovietskeho zväzu 17. augusta a bolo zdôvodnené snahou zachrániť čs. socializmus. Plánovanie i realizácia samotnej operácie sa niesli v sovietskej réžii, ale pod dohľadom GŠ Ozbrojených síl ZSSR, nie hlavného velenia Spojených ozbrojených síl Varšavskej zmluvy. Velenia sa ujal veliteľ sovietskych pozemných vojsk generál I. G. Pavlovskij. Prípravy boli maskované sériou spojeneckých cvičení v okolí ČSSR, v rámci ktorých sa precvičovali jej kľúčové fázy. Akousi generálkou bolo cvičenie Šumava, ktoré sa stalo vhodným prostriedkom na podporu čs. konzervatívnych síl i prieskum čs. komunikácií a dopravných uzlov pre zvažované invázne presuny.

Invázia sa začala 20. augusta 1968 o 23. hodine. V prvej vlně to bolo 23 divízií, v druhej sedem. Počty interventov sa odhadovali na 350-tisíc vojakov, techniky na 6 300 tankov, 2 000 diel a rakiet, 800 bojových lietadiel. Šlo výlučne o sovietsku operáciu, v ktorej sa ostatné krajiny Varšavskej zmluvy zúčastnili symbolicky. Poliaci nasadili tri a Maďari jednu divíziu, Bulhari dva pluky a východní Nemci operačnú skupinu a radistov. Invázne sily boli rozdelené do troch

zoskupení, útočiacich pod kontrolou sovietskeho letectva zo štyroch operačných smerov. Prvý úder smeroval na letiská v Prahe a Brne, odkiaľ intervenčné sily ešte pred úsvitom ovládli najdôležitejšie objekty mesta i kraja. Medzitým najsilnejšie zoskupenie zo Skupiny sovietskych vojsk v NDR útočilo zo severozápadu. Predstavovalo údernú pášť interventov, keďže viedlo hlavný úder v smere Plzeň – Praha – České Budějovice s prioritným obsadením hraníc s Nemeckou republikou a odblokovaním čs. hlavných bojových síl, t. j. divízií stálej bojovej pohotovosti, ktoré boli v plných počtoch. Sily Južnej skupiny sovietskych vojsk v Maďarsku viedli pomocný úder z Maďarska v smere Bratislava – Brno – České Budějovice. Postup Poliakov a časti síl Severnej skupiny sovietskych vojsk v Poľsku zo Sliezska mal podporný charakter s cieľom pacifikovať Moravu a východné Čechy. Ich vzdialenou súčasťou

bola tiež 38. armáda generála Alexandra M. Majorova, ktorej štyri divízie (v sile 59-tisíc vojakov, z toho 48-tisíc sovietskych) postupovali naprieč Slovenskom od východu z priestoru Ukrajiny.

Hoci k rýchlemu úspechu interventov dopomohol pasívny postoj ČSLA (ktorej 235-tisíc vojakov bolo paralyzovaných rozkazom o zachovaní pokoja), z vojenského hľadiska bola invázia účinne realizovaná operáciou. Vzhľadom na rozsah boli straty minimálne, zahynulo 47 interventov. Z politického hľadiska však predstavovala fiasko, pretože nastoliť kolaborantskú vládu (ktorá by ju legalizovala) nedokázala. Okrem toho o život prišlo 59 čs. občanov, z toho 21 na Slovensku. Zásah potvrdil sovietsky úzus riešiť všetko silou a potvrdil totálne zlyhanie kremeľskej diplomacie. Invázia potlačila pokus o reformu socializmu a otvorila cestu k budúcej normalizácii. Z geopolitického

hľadiska vstúpila do platnosti Brežnevova doktrína, ktorou si Sovietsi vyhradili právo zasiahnuť v ktorejkoľvek krajine Varšavskej zmluvy, ak by ohrozovala jednotu bloku, či oslabovala veľmocenské postavenie ZSSR. Tvrdou realitou sa stala prítomnosť 85-tisíc sovietskych vojakov, ktorých „dočasný“ pobyt pretrval až do roku 1991. Vytvorená Stredná skupina sovietskych vojsk tu mala vyplňať medzeru sovietskych armád v stredo-európskom priestore a prvom strategickom slede.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav

Viliam Šalgovič (1919 – 1990)

Agent KGB, symbol národnej zrady, v lete 1968 ako námestník ministra vnútra pre ŠtB kolaboroval s interventmi. Stranický funkcionár, člen Predsedníctva ÚV KSS, predseda Ústrednej kontrolnej a revíznej komisie KSS (ÚKRK). Po nástupne normalizácie bol v lete 1969 reaktivovaný do ČSLA a „odpratáný“ do Budapešti ako čs. vojenský a letecký pridelenec. V rokoch 1970 – 1976 ako vojak opäť predseda ÚKRK KSS (genmjr. 1971) a po odchode do zálohy do roku 1989 predseda SNR. Krátko po páde režimu spáchal samovraždu.

Jednomotorové lietadlo Mikojan Gurjevič MiG-15bis (bis, teda druhý, v čs. letectve označované ako S-103) je podzvukový stíhací jednomiestny stroj s prúdovým pohonom. Je určený na vybojovanie vzdušnej nadvlády vo dne i v noci a za každého počasia.

Prototyp S-01 s motorom Rolls-Royce Nene I, ktorý koncepčne vychádzal z nemeckého Ta-183, prvý raz vzlietol koncom júna 1947. V decembri toho istého roku predala britská laboristická vláda ZSSR niekoľko moderných turbínových motorov Rolls-Royce Nene II.

Britský motor MiG-u

Sovietsky zväz získal licenciu na ich výrobu a sovietski inžinieri ich upravili a začali vyrábať pod označením RD-45. Preto práve Veľká Británia pomohla poskytnutím motorov pri výrobe takej úspešnej stíhačky, ako bol Mig-15. Pätnástka sa stala stimulom rozvoja prúdových stíhacích lietadiel nielen v bývalom ZSSR, ale aj v Československu. Éra Migu-15 trvala v čs. letectve 32 rokov. Predstavovalo ju celkovo 1 200 lietadiel rôznych verzií.

Zdokonalená verzia, MiG-15bis (druhý) disponovala motorom Klimov VK-1, teda so zlepšenou verziou motora RD-45/Nene a ďalšími menšími zlepšeniami a úpravami. Viditeľnými rozdielmi boli svetlá v prepážke nasávacieho otvoru a horizontálne brzdné štíty. Kanóny kalibru 23 mm boli umiestnené bližšie k sebe. Niektoré stroje mali tiež podvesy na bloky neriadených rakiet alebo 50 – 250 kg bômb.

Vyrábala ho celá ČSR

Prvé pätnástky dodané do Československa boli dvojmiestne verzie UTI (u nás označované ako CS-102). Boli pridelené Prúdovému výcvikovému stredisku letectva na letisku Mladá v júni 1951. Nasledovala dodávka 30 lietadiel jednomiestnej verzie (S-102). Na produkcii sa podieľali továrne Rudý Letov Praha, neskôr od r. 1953 Aero Vodochody a desiatky subdodávateľov. Motory M-05 (RD-45F) dodával Motorlet Jinonice. Len v roku 1953 vzišlo z domácej výroby 225

Takticko - technické údaje

Dĺžka: 10,11 m

Výška: 3,7 m

Rozpätie: 10,08 m

Hmotnosť (prázdny): 3 680 kg

Hmotnosť vzletová max.: 6 040 kg

Maximálna rýchlosť: 1 075 km/h

Maximálny výškový dostup: 15 500 m

Nosná plocha: 20,6 m²

Motor: Klimov VK-1

Výkon: 26,5 kW

Maximálny dolet s príd. nádržami: 1 860 km

Výzbroj: 2x 23 mm kanón, 1x 37 mm kanón

Licenčný bis

lietadiel typu S-102 a zo Sovietskeho zväzu bolo dodaných prvých 25 kusov verzie Migu-15bis. Do konca februára 1954 disponovalo čs. letectvo 28 strojmi verzie bis/S-103. Od roku 1954 do roku 1957 prebiehala licenčná výroba vo Vodochoch. Draky sa vyrábali v továrňach Rudý Letov v Letňanoch (finálna montáž a predná časť trupu) a Aero Vysočany (zadná časť trupu a krídlo). Neskôr sa produkcia prednej časti trupu a finálna montáž stroja presunula do továrne Aero Vodochody, krídla a zadnú časť vyrábali v továrni Rudý Letov. Na produkcii lietadla sa však podieľalo množstvo ďalších závodov: Zbrojovka Vsetín (kanón NS-23KM), Meopta Přerov a Modřany (zameriavač ASP-3N), Tesla Kolín (radiopolokompas RPKO-10M), Pal Magnetron Kroměříž (generátor GSK-1500), Jihlavan a Technoptra Praha (komponenty hydraulického systému), Aeropal Uherské Hradiště (palivomer, manometre), Aeropal Holešovice (termočlánky a diaľkový kompas), Aeropal Jablonec (kyslíkový termoukazovateľ), Křižík Praha, Normál Stráž (spojovacie dielce), Pal Jičín (pozičné svetlá), Chronometra Nové Město (palubné hodiny), Pal Modřany (kyslíková sústava), ZPS Gottwaldov (signálne raketnice EKSR-46).

Z podstavca do múzea

Mig-15bis sa od prvej generácie líšil najmä zlepšením ovládateľnosti a manérovateľnosti stroja vďaka zabudovanému hydraulickému posilňovaču riadenia s reguláciou plynulého ovládania. Navigačné zariadenie PRKO-10M bolo nahradené spoľahlivejším rádiokompasom ARK-5. Verzia bis bola vybavená odpovedačom SRO-1, prijímačom rádiomajáka MRP-45P a výškomerom RV-10. Podobne ako predchádzajúca verzia niesla stíhačka Mig-15bis kanónovú výzbroj. Tú predstavovala dvojica 23 mm kanónov NR-23 a 37mm N-37. Verzia bis mala oproti predošlému modelu vyššiu kadenciu paľby. Dolet lietadla bolo možné zvýšiť pomocou dvoch 400 l palivových nádrží.

Mig-15bis s trupovým číslom 3914 bol zaradený do služby v januári 1957. Lietadlo slúžilo v rámci 9. stíhacieho leteckého pluku na letisku Bechyně a vyradené bolo približne v roku 1973. Ďalší osud tohto stroja nie je známy. Neskôr bol tento Mig umiestnený v obci Veľké Zálužie, v okrese Nitra. Lietadlo získal VHÚ Bratislava - VHM Piešťany v júni 2015. Začiatkom roka 2017 bolo prevezené do VHM Piešťany a v máji 2017 predstavené návštevníkom múzea počas akcie Noc múzeí a galérií.

Text a foto: Mgr. Jerguš Váry
Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Jednomotorové lietadlo Milkojan Gurjevič MiG-15bis zo zbierok
Vojenského historického ústavu – Vojenské historické múzeum Piešťany

